

วารสารช่อดอกปีบปริทัศน์

Chor Dok Peeb Review

ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 พฤษภาคม - สิงหาคม 2569
ISSN 3088-1781 (Online)

Vol. 2 No. 2
May – August 2026

คณะศิลปศาสตร์
มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

บทบรรณาธิการ

วารสารช่อดอกปีบปริทัศน์ ปีที่ 2 ฉบับที่ 2 (พฤษภาคม – สิงหาคม 2569) เป็นวารสารของคณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อตีพิมพ์และเผยแพร่ผลงานทางวิชาการที่มีคุณภาพ ในลักษณะของบทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) และบทความปริทรรศน์ (Review Article) ในสาขาด้านศิลปศาสตร์ (Liberal Arts) มนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ (Humanities and Social Science) และสาขาวิชาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง มีกระบวนการพิจารณาบทความโดยผู้ทรงคุณวุฒิในศาสตร์สาขาวิชาที่เกี่ยวข้องบทความละ 3 ท่าน ในลักษณะระบบปกปิดรายชื่อ (Double - Blind Peer - Reviewed)

สำหรับผลงานการตีพิมพ์ในฉบับนี้มีจำนวนทั้งสิ้น 6 บทความ ประกอบด้วย บทความวิจัย จำนวน 5 บทความ บทความวิชาการ 1 บทความ โดยเป็นบทความในสาขาสังคมศาสตร์ สาขาการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ สาขาจิตวิทยาการศึกษา และสาขาอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

กองบรรณาธิการวารสารช่อดอกปีบปริทัศน์ ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้เขียน และคณะทำงานในกองบรรณาธิการทุกท่านที่มีส่วนสำคัญในการดำเนินการจัดทำต้นฉบับบทความ ประสานงานการดำเนินงานแก้ไขจนกระทั่งแล้วเสร็จ พร้อมทั้งเผยแพร่สู่สาธารณโดยสมบูรณ์

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
บทความวิจัย	
1. การศึกษาข้อกังวลของนักศึกษาการท่องเที่ยวในการฝึกพูดต่อหน้าชุมชนในรายวิชามัคคุเทศก์ของนักศึกษาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว	1 - 9
ผู้แต่ง : กุลดารา เพียรเจริญ	
2. ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ของผู้จัดงานในพื้นที่ ทูรุ ดิจิทัล พาร์ค	10 - 22
ผู้แต่ง : ขวัญจิรา โมคลา วรินรำไพ หนักแน่น ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป ปฏิพัทธ์ บุญบาล และ อังคณ บุญเกิด	
3. การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่	23 - 34
ผู้แต่ง : กรัตน์ติยา จิตไพฑูล สุธาวัล รัตนประพันธ์ สุไธยา หะยีเจ๊ะ และ รวิวรรณ พวงสอน	
4. การศึกษาเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองและทุนจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	35 - 52
ผู้แต่ง : นาอิมะ สามะ และ อริยา คูหา	
5. การศึกษาการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ และแรงจูงใจภายในที่มีต่อสมรรถนะดิจิทัล ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์	53 - 70
ผู้แต่ง : ตัชนีม บอสู และ อริยา คูหา	
6. การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทุนทางจิตวิทยาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน	71 - 83
ผู้แต่ง : ธฤชวรรณ ศิริพรหม	

การศึกษาข้อกังวลของนักศึกษาการท่องเที่ยวในการฝึกพูดต่อหน้าชุมชนในรายวิชามัคคุเทศก์ ของนักศึกษาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว

A Study of Public Speaking Concerns among Tourism Students in a Tour Guide Course: A Case Study of Third-Year Tourism Students

กุลดารา เพียรเจริญ^{1*}
Kuldara Peanjaroen^{1*}

¹คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

¹Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Srivijaya

*Corresponding author, e-mail: kuldara.p@rmutsv.ac.th

Received March 31, 2026; Revised June 7, 2026; Accepted August 7, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาระดับข้อกังวลของนักศึกษาการท่องเที่ยวในการพูดต่อหน้าชุมชน (2) เปรียบเทียบข้อกังวลของนักศึกษาระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่ม กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 จำนวน 30 คน ซึ่งได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แบบสอบถามวัดความกังวลการพูดต่อหน้าชุมชน (PSAQ) แบบสัมภาษณ์เชิงลึก และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรมผู้เรียน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้สถิติบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติทดสอบ t-test แบบกลุ่มสัมพันธ์

ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษามีระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนโดยรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีความกังวลด้านการประเมินสูงที่สุด รองลงมาคือความกังวลด้านการควบคุมสถานการณ์ และความกังวลด้านการสื่อสารตามลำดับ ผลการเปรียบเทียบพบว่า นักศึกษามีข้อกังวลในการพูดรายบุคคลสูงกว่าการพูดแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์ยังพบว่า นักศึกษากังวลเกี่ยวกับการลืมเนื้อหา การใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้อง และความกลัวการถูกประเมินจากผู้ฟัง ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่า การพูดรายบุคคลเป็นกิจกรรมที่สร้างความกังวลให้กับนักศึกษามากกว่าการพูดแบบกลุ่ม จึงควรออกแบบการเรียนการสอนให้มีการเตรียมความพร้อมก่อนการพูดมากขึ้น เช่น การฝึกซ้อมหลายรอบ การใช้ role-play การให้เพื่อนช่วยประเมินก่อนขึ้นนำเสนอจริง และการให้กำลังใจเพื่อเสริมสร้างความมั่นใจ ทั้งนี้ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้พัฒนากิจกรรมการสอนด้านการสื่อสารในหลักสูตรสาขาการท่องเที่ยวได้อย่างมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

คำสำคัญ : ข้อกังวล การพูดต่อหน้าชุมชน หลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว

Abstract

The purpose of this classroom research was to (1) Study the level of anxiety in public speaking among tourism students (2) Compare students' anxiety levels between individual speaking and group speaking. The participants were 30 third-year tourism students selected through purposive sampling. The research instruments included the Public Speaking Anxiety Questionnaire (PSAQ), a focus group interview, and an observational checklist. Quantitative data were analyzed using descriptive statistics-mean and standard deviation-and a dependent samples t-test.

The findings revealed that the students' overall public speaking anxiety was at a high level. The highest level of anxiety was found in the domain of evaluation fear, followed by performance control and communication apprehension, respectively. The comparison showed that students experienced significantly higher anxiety during individual speaking tasks than during group speaking tasks at the .05 level of significance. Qualitative data further indicated that students were concerned about forgetting content, using incorrect language, and being negatively judged by the audience. The results suggest that individual speaking tasks create greater anxiety among tourism students compared to group tasks. Therefore, instructional activities should include more pre-speaking preparation, such as repeated practice, role-play activities, peer feedback sessions, and confidence-building techniques. The findings can be utilized to improve communication training and enhance the effectiveness of public speaking instruction in tourism-related courses.

Keywords: Concerns, Public Speaking, Tourism Program

บทนำ

การพูดต่อหน้าชุมชน (Public Speaking หรือ Community Speaking) ถือเป็นทักษะพื้นฐานที่สำคัญของนักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว เนื่องจากผู้สำเร็จการศึกษาจำเป็นต้องใช้ทักษะนี้ในการสื่อสารและการพูดกับนักท่องเที่ยว การบรรยายสถานที่ท่องเที่ยวต่าง ๆ การนำเสนอข้อมูล รวมถึงสถานการณ์จริงในงานบริการต่าง ๆ เพื่อการสร้างความประทับใจให้แก่ผู้ฟัง ซึ่งทักษะการพูดที่ดีช่วยให้นักศึกษามีความมั่นใจในการปฏิบัติงานและมีประสิทธิภาพที่ดีในการสื่อสาร อย่างไรก็ตาม งานวิจัยหลายฉบับกล่าวว่า นักศึกษาจำนวนมากมีความวิตกกังวลเมื่อต้องพูดต่อหน้าชุมชน โดยเฉพาะนักศึกษาชาวไทยที่มีความกลัวการถูกประเมิน การพูดผิด หรือการใช้ภาษาที่ไม่ถูกต้อง ซึ่งเป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาทักษะการสื่อสาร รวมทั้งการขาดประสบการณ์ ขาดทักษะ และไม่กล้าแสดงออกมาก่อน ทำให้เกิดความวิตกกังวลในการออกมาพูดหน้าชั้นเรียน (ศนิवार วุฒฑกุล, 2568) นักศึกษาจะมีความวิตกกังวลในการพูดเกี่ยวกับการสอบและการพูดหน้าชั้นเรียน

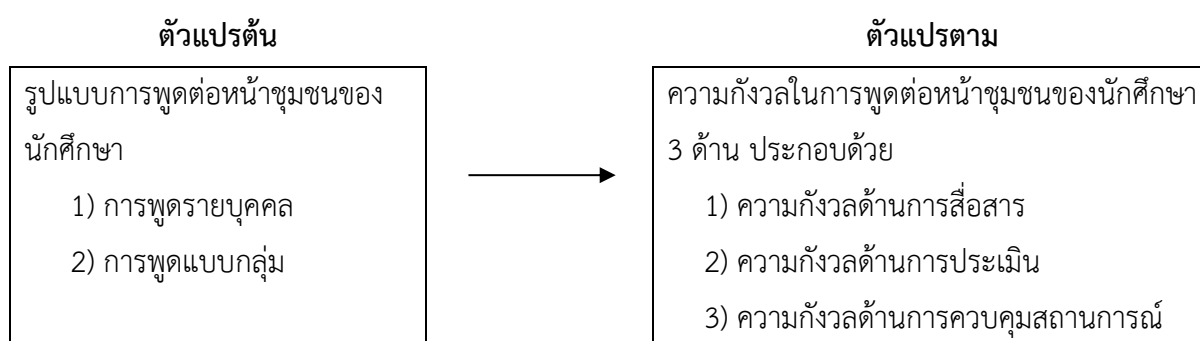
หรือมีความกลัวในการพูดผิด กลัวเสียหน้า รู้สึกอึดอัดที่ต้องพูดต่อหน้า ผู้ฟัง และขาดความมั่นใจ (ธารินี บุญยืน, 2568; ธนาภัสสร สุนธิรักษ์ และคณะ, 2564) นอกจากนี้ การสื่อสารที่สำคัญระหว่างมนุษย์ด้วยกันที่สำคัญที่สุด คือการสื่อสารด้วยการพูด ที่มีการสื่อสารผ่านทั้งกายวาจาใจ บุคคลที่มีความสามารถในการพูดที่ฟังแล้วน่าสนใจ มีพลังดึงดูดในการให้ผู้รับฟังสนใจ เข้าใจ และการนำไปใช้ตรงตามจุดประสงค์ เป็นการพูดที่มีประสิทธิภาพ (พรณทิพา ชเนศน์, 2561) จากการสังเกตการณ์ในชั้นเรียนของผู้วิจัยพบว่า นักศึกษาการทอ่งเทียว ชั้นปีที่ 3 มีระดับความกังวลอย่างเห็นได้ชัดในขณะที่ฝึกปฏิบัติหวัข้อการพูดต่อหน้าชุมชน เช่น ความกังวลด้านการประเมิน ความกลัวการลืมนเนื้อหา การใช้ภาษาไม่ถูกต้อง การตอบคำถามไม่ได้ หรือการควบคุมความตื่นเต้นไม่ได้ ซึ่งความกังวลเหล่านี้ส่งผลให้นักศึกษาไม่กล้าแสดงออกเท่าที่ควร ลดความมั่นใจ และอาจส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และข้อกังวลดังกล่าวส่งผลกระทบโดยตรงต่อประสิทธิภาพการถ่ายทอดข้อมูล บุคลิกภาพ และความน่าเชื่อถือในฐานะมัคคุเทศก์ หากนักศึกษามีความกังวลในระดับที่สูงเกินไป ย่อมทำให้เกิดความประหม่า ลืมนเนื้อหา หรือไม่สามารถแก้ไขสถานการณ์เฉพาะหน้าได้ ส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและสมรรถนะทางวิชาชีพลดลง

ปัจจุบันการจัดกิจกรรมการสอนในรายวิชามัคคุเทศก์จะมีการฝึกปฏิบัติการพูดต่อหน้าชุมชน ไม่ว่าจะเป็นการฝึกพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่ม ซึ่งเป็นรูปแบบการฝึกปฏิบัติที่พบในรายวิชาต่าง ๆ ของหลักสูตรด้านการท่องเที่ยว แต่ยังไม่มืข้อมูลชี้ชัดเจนว่าการพูดในรูปแบบใดสร้างความกังวลมากกว่า การศึกษาความกังวลและเปรียบเทียบรูปแบบกิจกรรมการพูดจึงมีความจำเป็น เพื่อให้ผู้สอนสามารถออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสม ลดความกังวลของนักศึกษา และเพิ่มประสิทธิภาพของการฝึกปฏิบัติด้านการพูด ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้ดำเนินการศึกษาการเปรียบเทียบข้อกังวลของนักศึกษาการทอ่งเทียว ชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติการพูดต่อหน้าชุมชนระหว่างกิจกรรมการพูดสองรูปแบบ ได้แก่ การพูดรายบุคคล และการพูดแบบกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลสำคัญที่สามารถนำไปพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชามัคคุเทศก์ได้อย่างเหมาะสมต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับข้อกังวลของนักศึกษาการทอ่งเทียวในการพูดต่อหน้าชุมชน
2. เพื่อเปรียบเทียบข้อกังวลของนักศึกษาระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่ม

กรอบแนวคิดการวิจัย

คำถามวิจัย

นักศึกษามีระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่มแตกต่างกันหรือไม่

สมมติฐานการวิจัย

H_0 นักศึกษามีระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่มแตกต่างกัน

H_1 นักศึกษามีระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่มไม่แตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นงานวิจัยในชั้นเรียน (Classroom Research) ซึ่งมีลักษณะเป็นงานวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed-methods)

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร นักศึกษาสาขาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 ของหลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยวที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชามัคคุเทศก์ จำนวน 30 คน

กลุ่มตัวอย่าง นักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในรายวิชามัคคุเทศก์ จำนวน 30 คน เข้าร่วมการฝึกการพูดต่อหน้าชุมชน โดยคัดเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) จากลักษณะกลุ่มตัวอย่างที่มีประสบการณ์การพูดต่อหน้าชุมชนแตกต่างกัน เพื่อให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยที่ต้องเปรียบเทียบข้อกังวลของนักศึกษาในการฝึกการพูด

เครื่องมือเก็บข้อมูล

1. งานวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามวัดความกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชน (PSAQ) ซึ่งประกอบด้วย 15 ข้อแบ่งเป็น 3 ด้าน ดังนี้ 1) ความกังวลด้านการสื่อสาร (Communication Apprehension) แบบสอบถามข้อ 1–5 2) ความกังวลด้านการประเมิน (Evaluation Apprehension) แบบสอบถามข้อ 6–10 และ 3) ความกังวลด้านการควบคุมสถานการณ์ (Situational Control) แบบสอบถามข้อ 11–15 โดยลักษณะแบบสอบถามใช้มาตราส่วน 5 ระดับ (Likert Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์การประเมินต่อระดับความคิดเห็นตั้งแต่มากที่สุดถึงน้อยที่สุด

2. งานวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์เชิงลึก สอบถามความรู้สึก ประสบการณ์ และสาเหตุความกังวลของนักศึกษา และแบบบันทึกการสังเกตพฤติกรรม สำหรับการบันทึกอาการตื่นเต้น เช่น การสั่นของมือ การติดขัดของคำพูด หรือการหลีกเลี่ยงสายตาผู้ฟัง เพื่อเสริมความเชื่อมั่นของข้อมูล

การตรวจสอบความตรงและความเชื่อถือได้ของเครื่องมือ

ผู้วิจัยทำการตรวจสอบความเที่ยงตรง (Validity) ของแบบสอบถามวัดความกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชน (PSAQ) โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้คำแนะนำเกี่ยวกับความชัดเจน ความเหมาะสม และความสมเหตุสมผล

ของเนื้อหา และข้อคำถามที่ใช้วัดในแต่ละด้าน ผู้วิจัยจึงปรับแก้คำถามบางข้อให้เหมาะสมกับบริบทของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 จากนั้นทำการประเมินความเชื่อถือได้ (Reliability) ของแบบสอบถามตามวิธี Cronbach's Alpha (LJ Cronbach, 1970) ซึ่งเป็นวิธีมาตรฐานสำหรับวัดความสอดคล้องภายในของข้อคำถาม ผลการวิเคราะห์พบว่า ค่า $\alpha = 0.89$ ซึ่งถือว่าสูงมาก แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อถือได้และสามารถใช้ในการเก็บข้อมูลสำหรับงานวิจัยครั้งนี้ได้

วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยจัดชั้นเรียนให้มีกิจกรรมการพูดรายบุคคล กิจกรรมการพูดแบบกลุ่ม และจัดให้นักศึกษาแต่ละคนทำแบบสอบถามหลังการพูดแต่ละรูปแบบ จากนั้นทำการบันทึกพฤติกรรมและสังเกตความกังวลระหว่างการพูด มีการสัมภาษณ์นักศึกษาแบบกลุ่มหรือรายบุคคลเพื่อสอบถามความรู้สึกและอุปสรรค

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลเชิงปริมาณ ดำเนินการโดยการวิเคราะห์ สถิติบรรยาย (Descriptive Statistics) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของความกังวลแต่ละด้าน และวิเคราะห์ สถิติเปรียบเทียบ (Inferential Statistics) โดยใช้ t-test แบบกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent Samples t-test/ Paired t-test) เพื่อเปรียบเทียบความกังวลระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่ม เนื่องจากเป็นข้อมูลที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างเดียวกันที่ถูกวัดตัวแปรเดียวกันสองครั้ง เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความกังวลทั้งสองรูปแบบ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

2. ข้อมูลเชิงคุณภาพ เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาการสัมภาษณ์ (Content Analysis) และสรุปประเด็นสำคัญเกี่ยวกับสาเหตุและปัจจัยที่ทำให้เกิดความกังวล

ผลการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบข้อกังวลของนักศึกษาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติการพูดต่อหน้าชุมชนในรายวิชามัคคุเทศก์ของนักศึกษาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 หลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว ซึ่งผลการวิเคราะห์ข้อมูลสามารถสรุปได้ดังนี้

1. ระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนของนักศึกษา

การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม PSAQ ของนักศึกษาจำนวน 30 คน ปรากฏดังตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความกังวล

ด้านของความกังวล	$\bar{x}$	S.D.	ระดับ
- การสื่อสาร (Communication Apprehension)	3.28	0.47	ปานกลาง
- การประเมิน (Evaluation Fear)	3.76	0.52	มาก
- การควบคุมสถานการณ์ (Performance Control)	3.49	0.50	มาก
รวม	3.51	0.49	มาก

จากตารางที่ 1 ข้อมูลจากแบบสอบถาม PSAQ ของนักศึกษาจำนวน 30 คน พบว่าระดับข้อกังวลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.51$, S.D. = 0.49) เมื่อพิจารณาแยกตามด้าน พบว่า ด้านความกังวลด้านการประเมิน มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.52) รองลงมาคือ ด้านการควบคุมสถานการณ์ อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.49$, S.D. = 0.50) และด้านการสื่อสาร อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.28$, S.D. = 0.47) ตามลำดับ

2. การเปรียบเทียบข้อกังวลระหว่างการพูดรายบุคคลและการพูดแบบกลุ่ม

การศึกษาความแตกต่างของระดับความกังวลในการพูด ผู้วิจัยใช้สถิติ t-test แบบกลุ่มสัมพันธ์ (Dependent Samples t-test) เนื่องจากเป็นข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเดียวกันที่ถูกวัดในสองรูปแบบการพูด ผลการวิเคราะห์ดังปรากฏดังตารางที่ 2 ดังนี้

ตารางที่ 2 ผลการทดสอบ t-test ระหว่างการพูดรายบุคคลและแบบกลุ่ม

รูปแบบการพูด	N	$\bar{x}$	SD	t	Sig. (p)
- รายบุคคล	30	3.85	0.52	4.72	.000*
- แบบกลุ่ม	30	3.21	0.48		

*นัยสำคัญทางสถิติที่ .05

จากตารางที่ 2 การทดสอบพบว่า ค่าเฉลี่ยความกังวลจากการพูดรายบุคคลสูงกว่าการพูดแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ค่า $t = 4.72$ ค่า $p = .000$ ซึ่งน้อยกว่า .05 ดังนั้น ปฏิเสธสมมติฐาน (H_0) และยอมรับสมมติฐานการวิจัยที่ว่านักศึกษามีข้อกังวลในการพูดรายบุคคลสูงกว่าการพูดแบบกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

3. ข้อมูลเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์

จากการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ของการสัมภาษณ์เชิงลึก พบประเด็นสำคัญดังนี้

หัวข้อ	รายละเอียด
- ความกลัวการสัมภาษณ์	นักศึกษาหลายคนกล่าวว่า ความตื่นเต้นทำให้เรียบเรียงคำพูดไม่ได้ ส่งผลให้การพูดไม่ต่อเนื่อง
- ความกลัวสายตาผู้ฟังและการถูกประเมิน	นักศึกษารู้สึกกดดันหากต้องพูดต่อหน้าชั้นเรียน โดยเฉพาะในการประเมินรายบุคคล
- ความไม่มั่นใจในการใช้ภาษา	นักศึกษาบางส่วนกลัวการใช้คำผิด หรือให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง ทำให้สูญเสียความมั่นใจ
- การพูดแบบกลุ่มช่วยลดความกังวล	นักศึกษาหลายคนระบุว่า การมีเพื่อนร่วมกลุ่มช่วยเพิ่มความกล้าและลดความตื่นเต้นลง

อภิปรายผลการวิจัย

ระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง สอดคล้องกับแนวคิดและงานวิจัยที่พบว่า การพูดต่อหน้าชุมชนเป็นสถานการณ์ที่ก่อให้เกิดความวิตกกังวลของ นักศึกษา โดยเฉพาะเมื่อต้องเผชิญหน้ากับการประเมินอย่างเป็นทางการ โดยมีความกังวลด้านการประเมินสูงสุดซึ่ง สอดคล้องกับแนวคิดของ Horwitz (1986) ระบุว่า นักศึกษามักรู้สึกกังวลเมื่อถูกประเมินในทักษะภาษา โดยเฉพาะในสถานการณ์ที่ต้องแสดงต่อหน้าผู้อื่น เพราะมีความกลัวว่าจะทำผิดพลาดหรือถูกวิจารณ์ทำให้ ความกังวลเพิ่มขึ้น สำหรับการพูดรายบุคคลสร้างความกังวลมากกว่าแบบกลุ่ม และความวิตกกังวล ตลอดจน ความเครียดจะเป็นอุปสรรคต่อกระบวนการเรียนรู้ (พรณทิพา ชเนศน์, 2561) งานวิจัยของ Phinyadechasin (2023) พบว่า การพูดแบบตัวต่อตัวเป็นสถานการณ์ที่สร้างความตึงเครียดสูงกว่า เนื่องจากผู้พูดต้องรับภาระ ความคาดหวังทั้งหมดไว้คนเดียวต่างจากการพูดแบบกลุ่มที่มีเพื่อนช่วยแบ่งความรับผิดชอบและลดความกดดัน ทางอารมณ์ได้ ความกลัวการล้มเหลว ความไม่มั่นใจในการใช้ภาษา และความกดดันจากผู้ฟัง สอดคล้องกับ ทฤษฎี Anxiety Cycle ซึ่ง Lader and Marks (1971) ระบุว่า ความวิตกกังวลมีผลต่อสมาธิ ความจำ และ ความสามารถในการควบคุมสถานการณ์โดยรวม นอกจากนี้ รูปแบบกิจกรรมการพูดจะมีผลต่อระดับความ กังวลของผู้เรียน รวมถึงกิจกรรมการพูดรายบุคคลควรได้รับการออกแบบอย่างระมัดระวังโดยเฉพาะในช่วง เตรียมความพร้อม นอกจากนี้ นันทา ทองทวีวัฒนะ (2022) พบว่า การฝึกซ้อมในการพูดเป็นการเตรียมความพร้อมของผู้พูด เพื่อให้เกิดความมั่นใจในการพูด โดยอาจใช้วิธีการบันทึกเสียง บันทึกภาพเคลื่อนไหว เพื่อนำมา ประเมินว่าพูดได้ครบถ้วนหรือไม่ การใช้คำเสียง อักษรวิธีในการพูด และบุคลิกภาพ เพื่อนำผลการประเมินด้วย ตนเองมาใช้ในการแก้ไขปัญหาและพัฒนาการพูดให้ดียิ่งขึ้น และยังพบว่า มีการพูดที่ใช้ประโยคไม่สมบูรณ์ เรียงคำหรือกลุ่มคำผิดตำแหน่ง และการใช้ประโยคที่เป็นสำนวนภาษาต่างประเทศอยู่บ้าง (วันชัย แก้วหนูนวน และ ภัทร์ธีรา ฉลองเดช, 2561) ดังนั้นการจัดการเรียนการสอนจึงควรตระหนักและให้ความสำคัญกับการ ฝึกฝนทักษะการพูดต่อหน้าชุมชนของนักศึกษา

สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยระดับข้อกังวลในการพูดต่อหน้าชุมชนของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลางถึงสูง โดยมีความกังวลด้านการประเมินสูงที่สุด รองลงมาคือความกังวลด้านการควบคุมสถานการณ์ และความกังวล ด้านการสื่อสารตามลำดับ และนักศึกษามีความกังวลในการพูดรายบุคคลสูงกว่าการพูดแบบกลุ่มอย่างมี นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยค่าเฉลี่ยความกังวลจากการพูดรายบุคคลสูงกว่าการพูดแบบกลุ่มอย่าง ชัดเจน โดยนักศึกษาระบุว่าความกังวลเกิดจากความกลัวการล้มเหลว ความกลัวสายตาผู้ฟัง ความกังวลเรื่อง การใช้ภาษา ความรู้สึถูกประเมินและความกลัวการทำผิดพลาด นอกจากนี้ นักศึกษาส่วนใหญ่เห็นว่าการพูด แบบกลุ่มช่วยลดความกดดันได้มาก

ข้อเสนอแนะทั่วไป

1. ควรเพิ่มกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการพูด เช่น แบบฝึกหัดย่อย การพูดหน้ากลุ่มเล็ก หรือ การอ่านบทนำเสนอร่วมกัน ช่วยลดความกังวลได้ รวมถึงแนะนำกลยุทธ์การควบคุมความตื่นเต้น เช่น การฝึกหายใจ การจัดการอารมณ์ เทคนิคการจำหัวข้อ เพื่อเพิ่มการควบคุมสถานการณ์ของผู้เรียน
2. เพิ่มการจัดกิจกรรมสร้างความมั่นใจ เช่น role-play, peer feedback, การให้กำลังใจในชั้นเรียน เพื่อช่วยให้นักศึกษาผ่อนคลายและรู้สึกปลอดภัยทางอารมณ์
3. สร้างบรรยากาศที่ลดความกดดันจากการประเมิน โดยผู้สอนอาจใช้การประเมินแบบมีส่วนร่วม (Formative assessment) ก่อนการประเมินจริง เพื่อลดความเครียดและเพิ่มความคุ้นเคย

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

การศึกษาในครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความกังวล เช่น บุคลิกภาพ ประสบการณ์การพูด หรือวิธีการประเมิน เช่น ศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อความกังวลของนักศึกษาการท่องเที่ยว ชั้นปีที่ 3 ในการฝึกปฏิบัติการพูดต่อหน้าชุมชนของนักศึกษาหลักสูตรสาขาวิชาการท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- ธนาภัสส์ สนธิรักษ์, ภาวิณี บุญจันทา, ศุภาวีร์ เลิศผาติวงศ์, รังสรรค์ หล้าคำ และวิมลพร ระเวงวัลย์. (2564). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความวิตกกังวลในการพูดภาษาอังกฤษของนักศึกษาสาขาวิชาภาษาอังกฤษ ชั้นปีที่ 2 คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์. *วารสารจิตวิทยาพุทธศาสตร์ประยุกต์เพื่อสังคม*, 7(2), 81–94. สืบค้น 2568, ตุลาคม 9, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/human/article/view/253809>.
- ธารินี บุญยยืน. (2568). ความวิตกกังวลในการพูดภาษาต่างประเทศของนักศึกษาไทยที่มีความเชี่ยวชาญภาษาอังกฤษในระดับต่ำ: มุมมองเกี่ยวกับระดับและปัจจัยของความวิตกกังวล. *วารสารมนุษยศาสตร์มหาวิทยาลัยนเรศวร*, 22(3), 125–148. สืบค้น 2568, ตุลาคม 9, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jhnu/article/view/288608>.
- นนทา ทองทวีวัฒนะ. (2022). แนวทางการพัฒนาทักษะและศิลปะการพูดในที่ประชุมชนของนักศึกษา มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ. *Journal of Multidisciplinary in Humanities and Social Sciences*, 5(3), 912-929.
- พรณทิพา ชนศน์. (2561). การพัฒนาศิลปะการพูดในที่ชุมชนด้วยหลักพุทธจิตวิทยา “พละ5”. *วารสาร มจรมนุษยศาสตร์ปริทรรศน์*, 4(2), 65-74. สืบค้น 2568, กันยายน 19, จาก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/human/article/view/173760>.
- วันชัย แก้วหนูนวล และ ภัทร์ธีรา ฉลองเดช. (2561). ลักษณะข้อผิดพลาดในการใช้ภาษาไทย: กรณีศึกษาการเขียนภาษาไทยของนักศึกษาปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์. *วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์*, 5(2), 2-3. สืบค้น 2568, กันยายน 19, จาก <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/pnuhuso/article/view/133575>.

- ศนิवार วุฒทกุล. (2568). การแก้ปัญหาความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา. *วารสารพัฒนาการเรียนการสอน มหาวิทยาลัยรังสิต*, 2(2), 4–12. สืบค้น 2568, พฤศจิกายน 5, จาก <https://so12.tci-thaijo.org/index.php/jrtl/article/view/5141>.
- Horwitz, E. K., Horwitz, M. B., & Cope, J. (1986). Foreign language classroom anxiety. *The Modern Language Journal*, 70(2), 125–132. Retrieved from <https://doi.org/10.1111/j.1540-4781.1986.tb05256.x>
- Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. New York: Harper & Row.
- Lader M., and Marks I. (1971). *Clinical Anxiety*. New York: Grune and Stratton. Inc.
- Phinyadechasin, T. (2023). Factors affecting public speaking anxiety among undergraduate students in tourism industry major. Thammasat University Digital Library. Retrieved from https://digital.library.tu.ac.th/tu_dc/frontend/Info/item/dc:104893

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์

ของผู้จัดงานในพื้นที่ ทูรู ดิจิทัล พาร์ค

Factors Influencing Event Organizers' Decision to Choose Carbon Neutral Event Services at True Digital Park

ขวัญจิรา โมคลา¹ วรินรำไพ นกน² ธนิชชา ชัยชัชวาลประทีป³ ปฏิพัทธ์ บุญบาล⁴ และอังคณ บุญเกิด^{5*}

Khwanchira Mokkala¹, Varinrampai Naknan², Tanichar Chaichatchawalprateep³

Patipat Boonban⁴ and Angkane Boonkerd^{5*}

¹⁺²⁺³⁺⁴⁺⁵คณะอุตสาหกรรมบริการโรงแรมและการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์

¹⁺²⁺³⁺⁴⁺⁵Faculty of Hospitality and Tourism Industry Rajamangala University of Technology Rattanakosin

*Corresponding author, e-mail: angkane.boon@rmutr.ac.th

Received June 29, 2026; Revised August 23, 2026; Accepted August 18, 2026

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ของผู้จัดงาน 2) วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ และ 3) เสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการสื่อสารของทูรู ดิจิทัล พาร์ค เพื่อส่งเสริมการเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดงานจำนวน 80 คน โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการวิจัย วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน

ผลการวิจัยพบว่า 1) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์มากที่สุดคือ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ โดยผู้จัดงานให้ความสำคัญกับการเป็นองค์กรที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม การลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม และการเสริมสร้างภาพลักษณ์ที่ดีขององค์กร รองลงมา ได้แก่ ปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม ซึ่งครอบคลุมระบบสนับสนุนการวัดคาร์บอน เทคโนโลยีด้านความยั่งยืน และความสะดวกในการดำเนินงาน ส่วนปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคาอยู่ในระดับปานกลาง 2) ปัจจัยทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และ 3) ผู้วิจัยได้สังเคราะห์ผลการศึกษาข้อ 1 และ 2 เป็นข้อเสนอแนะเชิงกลยุทธ์ 8 แนวทางสำหรับ ทูรู ดิจิทัล พาร์ค ในการพัฒนาบริการและการสื่อสารเพื่อส่งเสริมการเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ ในการยกระดับศักยภาพของสถานที่จัดงานและอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสากล

คำสำคัญ : งานอีเว้นท์ปลอดคาร์บอน การตัดสินใจเลือกใช้บริการ ผู้จัดงาน ทูรูดิจิทัลพาร์ค

Abstract

This research aims to 1) study the factors influencing event organizers' decision to choose carbon neutral event services; 2) analyze the relationships between these influencing factors and the selection decisions; and 3) propose guidelines for service and communication development at True Digital Park to promote the adoption of carbon neutral event services. This quantitative study collected data from 80 event organizers. A questionnaire served as the research instrument, and the data were analyzed using both descriptive and inferential statistics.

The research findings revealed that 1) environmental and image factors exerted the highest influence on the decision to choose carbon neutral event services, with organizers prioritizing corporate social responsibility (CSR), environmental impact reduction, and corporate image enhancement; this was followed by service and innovation factors, which encompassed carbon measurement support systems, sustainability technologies, and operational convenience, while economic and price factors were at a moderate level; 2) all three categories of factors had a statistically significant positive relationship with the service selection decisions; and 3) the researcher synthesized the results from objectives 1 and 2 into eight strategic recommendations for True Digital Park to develop its services and communication, aiming to encourage the adoption of carbon neutral event services, elevate the potential of the venue and Thailand's MICE industry, and align with international sustainable development trends.

Keywords: Carbon Neutral Event, Event Organizer Decision, Sustainable Event Management, True Digital Park

บทนำ

ปัจจุบันการพัฒนาอย่างยั่งยืน (Sustainable Development) ได้กลายเป็นแนวทางสำคัญของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมทั่วโลก โดยองค์การสหประชาชาติได้กำหนดเป้าหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) เพื่อส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจควบคู่กับการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและการลดผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ (United Nations, 2015) ขณะที่หลายประเทศได้ประกาศนโยบายมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอน (Carbon Neutrality) และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกสุทธิเป็นศูนย์ (Net Zero Emissions) ส่งผลให้องค์กรภาครัฐและภาคเอกชนต้องปรับรูปแบบการดำเนินงานให้สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจสีเขียวและการพัฒนาอย่างยั่งยืน อุตสาหกรรมการประชุม การท่องเที่ยวเพื่อเป็นรางวัล การประชุมนานาชาติ และการจัดแสดงสินค้า (Meetings, Incentives,

Conventions and Exhibitions: MICE) เป็นกลไกสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจ สร้างรายได้ และส่งเสริมการท่องเที่ยวของประเทศ อย่างไรก็ตาม การจัดงานแต่ละครั้งก่อให้เกิดการใช้พลังงาน การเดินทาง การใช้ทรัพยากร และการปล่อยก๊าซเรือนกระจกในปริมาณสูง จึงทำให้แนวคิดการจัดงานอย่างยั่งยืน (Sustainable Event) ได้รับการพัฒนารูปแบบการจัดงานอย่างต่อเนื่อง โดยมาตรฐาน ISO 20121:2024 Event Sustainability Management Systems ได้กำหนดแนวทางการบริหารจัดการงานอีเวนต์ที่ครอบคลุมมิติด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจ เพื่อช่วยให้องค์กรสามารถลดผลกระทบจากการจัดงานและสร้างคุณค่าร่วมให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย สำหรับประเทศไทย หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (องค์การมหาชน) และสำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (องค์การมหาชน) ได้ส่งเสริมแนวคิด Carbon Neutral Event เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดงานของประเทศให้สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสากล โดยมุ่งเน้นการประเมิน การลด และการชดเชยการปล่อยก๊าซเรือนกระจกตลอดวงจรการจัดงาน ทั้งในด้านการเดินทาง การใช้พลังงาน การจัดการของเสีย และการใช้ทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การดำเนินการดังกล่าวไม่เพียงช่วยลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม แต่ยังช่วยเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กรและเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของอุตสาหกรรมไมซ์ไทยในตลาดโลก แม้แนวคิด Carbon Neutral Event จะได้รับความสนใจเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง แต่การนำไปประยุกต์ใช้ยังขึ้นอยู่กับการตัดสินใจของผู้จัดงาน ซึ่งต้องพิจารณาปัจจัยหลายด้าน ได้แก่ ความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ คุณภาพการบริการ นวัตกรรมด้านการจัดงาน ความพร้อมของสถานที่ ตลอดจนภาพลักษณ์ด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อมขององค์กร งานวิจัยที่ผ่านมาแสดงให้เห็นว่า ความรู้ด้านความยั่งยืน คุณค่าที่ได้รับจากบริการ และภาพลักษณ์ขององค์กร ล้วนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการด้านการจัดงานอย่างยั่งยืน (Mair & Jago, 2010; Laing & Frost, 2010; Sánchez-Hervás & Hernández-Martínez, 2022)

True Digital Park (TDPK) ถือเป็นพื้นที่นวัตกรรมขนาดใหญ่ที่สุดในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ซึ่งได้ถูกใช้เป็นสถานที่จัดงานสำคัญหลายรายการที่ให้ความสำคัญกับความยั่งยืน อย่างไรก็ตาม เมื่อทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นระบบพบว่า งานวิจัยก่อนหน้าในบริบทประเทศไทยส่วนใหญ่ศึกษาปัจจัยการเลือกสถานที่จัดงานไมซ์ในภาพรวม (พินิตา แก้วจิตคงทอง และเยาวลักษณ์ ชาวบ้านโพธิ์, 2559; นิमित ชุ่นสัน, 2561) หรือศึกษาการจัดการของเสียและผลกระทบสิ่งแวดล้อมจากงานอีเวนต์ในภาพรวม (สุพรรณิ ศรีธัมมา, 2567) โดยยังไม่พบการศึกษาที่มุ่งเจาะจงไปที่ปัจจัยการตัดสินใจเลือกใช้ "บริการ Carbon Neutral Event Venue" ซึ่งเป็นบริการครบวงจรที่ผนวกเทคโนโลยีการคำนวณคาร์บอนและการชดเชยคาร์บอนเข้ากับการให้บริการสถานที่จัดงาน โดยเฉพาะในบริบทของพื้นที่นวัตกรรมแบบผสมผสาน (Mixed-Use Innovation District) อย่าง True Digital Park งานวิจัยนี้จึงแตกต่างจากงานวิจัยเดิมตรงที่มุ่งวิเคราะห์ปัจจัยการตัดสินใจในระดับบริการเฉพาะเจาะจง (Service-level Decision Factors) มากกว่าปัจจัยการเลือกสถานที่จัดงานในภาพรวม อันจะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการ (Research Gap) และให้แนวทางเชิงกลยุทธ์ที่นำไปปฏิบัติได้จริงสำหรับผู้ประกอบการสถานที่จัดงานที่ต้องการพัฒนาบริการลักษณะเดียวกัน

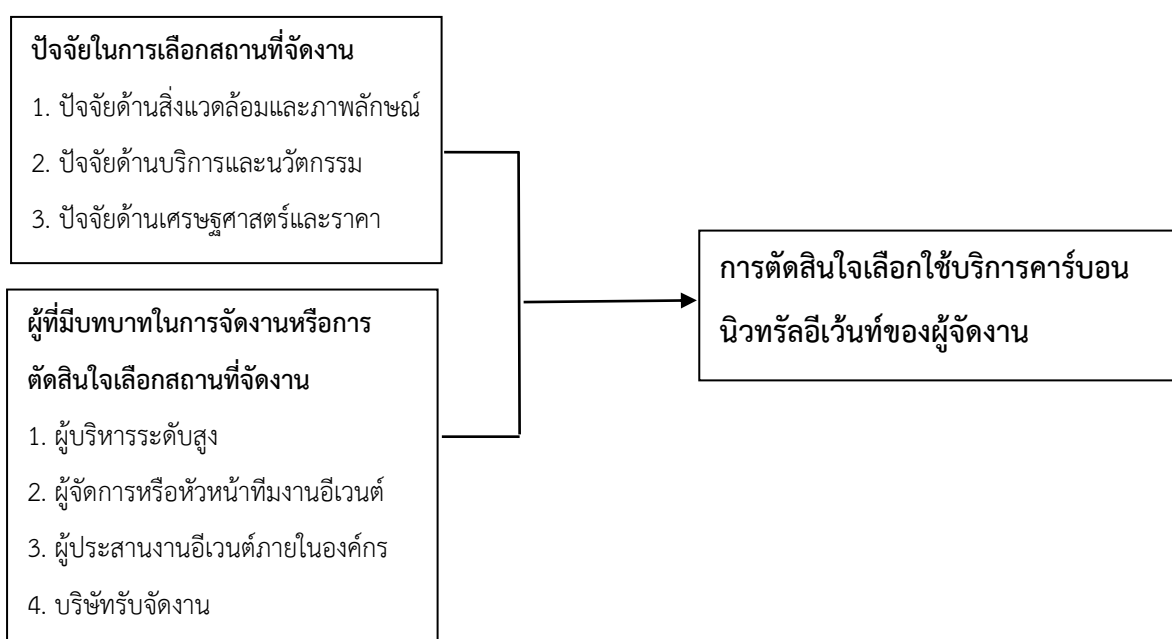
ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงานในพื้นที่ True Digital Park วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ และเสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการสื่อสารทางการตลาด ผลการวิจัยจะเป็นประโยชน์ต่อผู้ประกอบการสถานที่จัดงาน ผู้จัดงาน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการยกระดับมาตรฐานอุตสาหกรรมไมซ์ไทยให้สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสากล

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเวนต์ของผู้จัดงาน
2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเวนต์ ในพื้นที่ ทรุ ดิจิทัล พาร์ค
3. เพื่อเสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการสื่อสารของ ทรุ ดิจิทัล พาร์ค เพื่อส่งเสริมการเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเวนต์

กรอบแนวคิด

กรอบแนวคิดของการวิจัยนี้พัฒนามาจากการบูรณาการทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: Ajzen, 1985) ร่วมกับแนวคิดส่วนประสมทางการตลาดสำหรับธุรกิจบริการ (Service Marketing Mix 7Ps) และแนวคิดคุณค่าที่รับรู้ (Perceived Value) โดยมีความเชื่อมโยงเชิงทฤษฎีดังนี้ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์สะท้อนองค์ประกอบด้าน ทศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior) และ การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective Norm)

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิด

วิธีการดำเนินวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ของผู้จัดงานในพื้นที่ทูลุ ดิจิทัล พาร์ค โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้จัดงาน (Event Organizers) หรือผู้มีอำนาจในการตัดสินใจเลือกสถานที่จัดงานไมซ์ (MICE) ในประเทศไทย

กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้จัดงานที่มีประสบการณ์หรือมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเลือกใช้สถานที่จัดงานจำนวน 80 คน ซึ่งได้มาจากการเลือกตัวอย่างแบบเฉพาะเจาะจง (Purposive Sampling) ตามคุณสมบัติดังนี้ 1) เป็นบุคลากรที่มีอำนาจหรือมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเลือกสถานที่จัดงาน 2) มีความเกี่ยวข้องกับงานประเภท MICE หรือกิจกรรมองค์กร และ 3) เคยมีประสบการณ์หรือความคุ้นเคยกับพื้นที่ ทูลุ ดิจิทัล พาร์ค ไม่ว่าจะเป็นผู้จัดงาน ผู้เยี่ยมชม หรือผู้เข้าร่วมงาน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจากการทบทวนวรรณกรรม แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ การยอมรับนวัตกรรม และการจัดงานอย่างยั่งยืน โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ และการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ ซึ่งแบบสอบถามในตอนแรก 1 เป็นแบบปลายปิด (Closed-Ended Questionnaire) ตอนที่ 2 และ 3 ใช้มาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต 5 ระดับ (5-point Likert Scale) ตั้งแต่ 1 = น้อยที่สุด ถึง 5 = มากที่สุด

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ผู้วิจัยใช้การตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความครอบคลุมของเนื้อหาและความถูกต้องของภาษาที่ใช้ โดยหาค่าดัชนีความสอดคล้องของเครื่องมือ ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ 0.60 – 1.00 และนำแบบสอบถามไปทดลองกับกลุ่มตัวอย่างที่มีลักษณะคล้ายคลึงกับประชากรที่ศึกษา จำนวน 30 คน โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้จัดงานโดยใช้แบบสอบถามทั้งในรูปแบบออนไลน์และเอกสาร ระหว่างเดือน มิถุนายน - พฤศจิกายน พ.ศ. 2568 โดยใช้แจ้งวัตถุประสงค์ของการวิจัยแก่ผู้ตอบแบบสอบถาม พร้อมทั้งขอความยินยอมในการเข้าร่วมการวิจัย และตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ประกอบด้วย

1. สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบน

มาตรฐาน เพื่ออธิบายลักษณะทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามและระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่ศึกษา

2. สถิติเชิงอนุมาน (Inferential Statistics) ใช้วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ โดยกำหนดระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ .05

โดยผลการวิเคราะห์ถูกนำมาใช้ในการเสนอแนะทางการพัฒนาบริการและการสื่อสารของ ทรุ ดิจิทัล พาร์ค เพื่อส่งเสริมการเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ และการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์อย่างยั่งยืน

ผลการวิจัย

1. ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ของผู้จัดงาน

การประเมินปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ของผู้จัดงาน แสดงดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงาน

ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
เลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ช่วยตอบสนองนโยบาย Net Zero/CSR ขององค์กร	3.34	0.89	ปานกลาง
การได้รับ “ใบรับรองความเป็นกลางทางคาร์บอนจาก TGO” มีความสำคัญต่อการตัดสินใจ	3.39	0.50	ปานกลาง
Carbon Neutral Event Venue ของ TDPK ช่วยสร้างภาพลักษณ์เชิงบวกให้กับแบรนด์และงาน	3.46	0.51	มาก
โครงการชดเชยคาร์บอนเครดิตที่ TDPK นำเสนอมีความน่าเชื่อถือ	3.40	0.59	ปานกลาง
รวม	3.40	0.62	ปานกลาง
ปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
ความสะดวกในการคำนวณและรายงานคาร์บอนด้วยแพลตฟอร์ม/เทคโนโลยีของ TDPK	3.34	0.81	ปานกลาง
TDPK เป็น One-Stop service ที่มีทั้งการจัดงานและการชดเชยคาร์บอน	3.32	0.87	ปานกลาง
ทำเลที่ตั้งเดินทางได้สะดวกเนื่องจากเชื่อมต่อกับสถานี BTS และสามารถช่วยลดคาร์บอนได้	3.34	0.50	ปานกลาง
TDPK มีการจัดการของเสียและพลังงานของอาคารด้วยระบบ Smart Ecosystem	3.28	0.96	ปานกลาง
รวม	3.32	0.79	ปานกลาง

ตารางที่ 1 แสดงการวิเคราะห์ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงาน (ต่อ)

ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคา	$\bar{x}$	S.D	แปลผล
ราคาค่าบริการโดยรวมของ Carbon Neutral Event Service Venue มีความสมเหตุสมผล	3.38	0.50	ปานกลาง
ความโปร่งใสและความคงที่ของราคา Carbon Credit ที่ใช้ในการชดเชย	3.39	0.81	ปานกลาง
บริการ Carbon Neutral Event Service Venue ของ TDPK มอบผลตอบแทนที่คุ้มค่า เมื่อเทียบกับค่าใช้จ่ายที่เพิ่มขึ้น	3.35	0.87	ปานกลาง
มีโปรโมชั่นพิเศษหรือแพ็คเกจลดหย่อนภาษีที่เกี่ยวข้องกับการจัดงาน Carbon Neutral Event Service Venue	3.27	0.50	ปานกลาง
มีความสามารถในการแข่งขันกับสถานที่จัดงานที่ยั่งยืนอื่นๆ	3.22	0.96	ปานกลาง
รวม	3.32	0.73	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 พบว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงาน โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายด้าน ผู้จัดงานมีความคิดเห็นในด้านความพร้อมของปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ ($\bar{x} = 3.40$, S.D = 0.62) มากที่สุด รองลงมาเป็นปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม ($\bar{x} = 3.32$, S.D = 0.79) และ ปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคา ($\bar{x} = 3.32$, S.D = 0.73)

2. เพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเวนท์ ในพื้นที่ ทรู ดิจิทัล พาร์ค

ผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue โดยใช้การวิเคราะห์สหสัมพันธ์ (Correlation Analysis) และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยอิสระทั้ง 3 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม และปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคา มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงานอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยทั้งสามด้านสามารถร่วมกันพยากรณ์การตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยสามารถอธิบายความแปรปรวนของการตัดสินใจเลือกใช้บริการได้ในระดับสูง สะท้อนให้เห็นว่าแบบจำลองการวิจัยมีความเหมาะสมและมีศักยภาพในการอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจของผู้จัดงาน

เมื่อพิจารณาอิทธิพลรายด้าน พบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าผู้จัดงานให้ความสำคัญกับการดำเนินงานที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม การลดผลกระทบจากการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ตลอดจนการสร้างภาพลักษณ์องค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและความยั่งยืน ซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue

รองลงมา คือ ปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม ซึ่งมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในระดับสูงเช่นกัน สะท้อนให้เห็นว่าผู้จัดงานให้ความสำคัญกับความพร้อมของระบบสนับสนุนการจัดงาน เทคโนโลยีด้านความยั่งยืน และความสะดวกในการดำเนินงาน โดยปัจจัยดังกล่าวมีบทบาทสำคัญในการช่วยให้ผู้จัดงานสามารถดำเนินกิจกรรมตามเป้าหมายด้านความยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพและเป็นรูปธรรม

สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคา แม้จะมีระดับอิทธิพลต่ำกว่าสองปัจจัยแรก แต่ยังคงส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยผู้จัดงานยังคงพิจารณาถึงความคุ้มค่าของบริการ และความเหมาะสมของค่าใช้จ่ายควบคู่ไปกับประโยชน์ที่ได้รับจากการจัดงานในรูปแบบ Carbon Neutral Event

ผลการศึกษาครั้งนี้จึงสามารถสรุปได้ว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ ปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม และปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคา ล้วนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงาน โดยเฉพาะปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ ซึ่งเป็นปัจจัยหลักที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจมากที่สุด

3. เสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการสื่อสารของ ทูริ ดิจิทัล พาร์ค เพื่อส่งเสริมการเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์

จากการศึกษาผู้วิจัยขอเสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการสื่อสารของ ทูริ ดิจิทัล พาร์ค เพื่อส่งเสริมการเลือกใช้บริการคาร์บอนนิวทรัลอีเว้นท์ ดังต่อไปนี้

3.1 พัฒนาภาพลักษณ์องค์กรด้านความยั่งยืนให้โดดเด่นและชัดเจน

ผลการวิจัยพบว่าผู้จัดงานให้ความสำคัญกับการลดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์องค์กร ดังนั้น ทูริ ดิจิทัล พาร์ค ควรสื่อสารจุดยืนด้านความยั่งยืน (Sustainability Positioning) อย่างต่อเนื่อง โดยนำเสนอข้อมูลเกี่ยวกับการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้พลังงานสะอาด การจัดการขยะ และการอนุรักษ์ทรัพยากรผ่านช่องทางการสื่อสารต่าง ๆ เพื่อสร้างการรับรู้และความเชื่อมั่นแก่ผู้จัดงาน

3.2 พัฒนาบริการ Carbon Footprint Management แบบครบวงจร

ทูริ ดิจิทัล พาร์ค ควรจัดให้มีบริการคำนวณปริมาณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก (Carbon Footprint Calculator) สำหรับงานอีเว้นท์ พร้อมจัดทำรายงานผลการปล่อยคาร์บอนและแนวทางการชดเชยคาร์บอน (Carbon Offset) เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้จัดงาน และช่วยลดความซับซ้อนในการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อม

3.3 นำนวัตกรรมและเทคโนโลยีสีเขียวมาใช้ในการจัดงาน

ควรส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อลดการใช้ทรัพยากร เช่น ระบบลงทะเบียนออนไลน์ บัตรเข้าชมอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารดิจิทัล ระบบประชุมแบบ Hybrid Event และระบบติดตามข้อมูลด้านสิ่งแวดล้อมแบบ Real-time ซึ่งจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดงานและสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้เข้าร่วมงาน

3.4 จัดทำแพ็คเกจ Carbon Neutral Event ที่หลากหลาย

ควรพัฒนาแพ็คเกจบริการที่ตอบโจทย์ความต้องการของลูกค้าแต่ละกลุ่ม โดยกำหนดระดับการบริการด้านความยั่งยืนที่แตกต่างกัน เช่น Basic Green Event, Carbon Neutral Event และ Net Zero Event Package เพื่อเพิ่มทางเลือกและช่วยให้ผู้จัดงานสามารถบริหารงบประมาณได้อย่างเหมาะสม

3.5 สื่อสารคุณค่าทางธุรกิจควบคู่กับคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม

การสื่อสารไม่ควรมุ่งเน้นเฉพาะประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม แต่ควรแสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางธุรกิจที่ผู้จัดงานจะได้รับ เช่น การเสริมสร้างภาพลักษณ์องค์กร การตอบสนองนโยบาย ESG การสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และการเพิ่มโอกาสในการแข่งขันทางธุรกิจ

3.6 สร้างเครือข่ายความร่วมมือด้านความยั่งยืน

ทริ ดิจิทัล พาร์ค ควรสร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น องค์กรบริหารจัดการก๊าซเรือนกระจก (TGO) สำนักงานส่งเสริมการจัดประชุมและนิทรรศการ (TCEB) และองค์กรด้านสิ่งแวดล้อม เพื่อร่วมพัฒนามาตรฐานการจัดงานและสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บริการ Carbon Neutral Event Venue

3.7 ใช้การสื่อสารเชิงประจักษ์ (Evidence-Based Communication)

ควรนำเสนอผลลัพธ์ที่วัดได้จากการดำเนินงานด้านความยั่งยืน เช่น ปริมาณการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ปริมาณขยะที่ลดลง หรือจำนวนกิจกรรมที่ผ่านการรับรอง Carbon Neutral Event ผ่านรายงานความยั่งยืน เว็บไซต์ และสื่อประชาสัมพันธ์ เพื่อสร้างความน่าเชื่อถือและกระตุ้นการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

3.8 พัฒนากิจกรรมส่งเสริมการตลาดสำหรับผู้จัดงาน

ควรจัดกิจกรรมสัมมนา เวิร์กช็อป หรือ Showcase Event เกี่ยวกับการจัดงานอย่างยั่งยืน เพื่อให้ผู้จัดงานได้เรียนรู้แนวทางการดำเนินงาน Carbon Neutral Event และสัมผัสประสบการณ์การใช้บริการจริง ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเข้าใจและสร้างแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการในอนาคต

ผลการวิจัยสะท้อนว่า ทริ ดิจิทัล พาร์ค ควรมุ่งพัฒนากลยุทธ์ใน 3 มิติหลัก ได้แก่ (1) การสร้างภาพลักษณ์ความยั่งยืน (Sustainability Branding) (2) การยกระดับบริการด้วยนวัตกรรมและเทคโนโลยีสีเขียว (Green Innovation) และ (3) การสื่อสารคุณค่าที่จับต้องได้ทั้งด้านสิ่งแวดล้อมและธุรกิจ (Value-based Communication) ซึ่งจะช่วยเพิ่มความเชื่อมั่นของผู้จัดงานและส่งเสริมการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ได้อย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืนในระยะยาว

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงานมากที่สุด สะท้อนให้เห็นว่าผู้จัดงานในปัจจุบันให้ความสำคัญกับการดำเนินกิจกรรมที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อมควบคู่ไปกับการสร้างภาพลักษณ์องค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคมและความยั่งยืน ทั้งนี้อาจเป็นผลมาจากกระแสการดำเนินธุรกิจตามแนวคิด ESG (Environmental, Social, and Governance) ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับแนวคิดการจัดงานอย่างยั่งยืนตามมาตรฐาน ISO 20121:2024 ซึ่งระบุว่าการจัดงานควรคำนึงถึงผลกระทบด้านสิ่งแวดล้อม สังคม และเศรษฐกิจควบคู่กัน (International Organization for Standardization, 2024) นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานศึกษาของ Mair & Jago (2010) ที่พบว่าความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในอุตสาหกรรมอีเวนต์ และสอดคล้องกับการศึกษาที่ใหม่กว่าของ Santos et al. (2023) ซึ่งพบว่าทัศนคติต่อความยั่งยืนของผู้จัดงานและผู้เข้าร่วมงานเป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดการเปลี่ยนผ่านสู่การจัดประชุมอย่างยั่งยืน

ทั้งยังพบว่า ปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในระดับสูง รองจากปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์ แสดงให้เห็นว่าผู้จัดงานไม่ได้คำนึงเฉพาะประเด็นด้านสิ่งแวดล้อมเท่านั้น แต่ยังให้ความสำคัญกับความพร้อมของบริการ เทคโนโลยี และสิ่งอำนวยความสะดวกที่ช่วยสนับสนุนการจัดงาน Carbon Neutral Event อย่างมีประสิทธิภาพ เช่น ระบบคำนวณการปล่อยก๊าซเรือนกระจก ระบบลงทะเบียนดิจิทัล หรือการจัดการข้อมูลด้านความยั่งยืน ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับการทบทวนวรรณกรรมเชิงระบบของ Ramely et al. (2022) ที่ชี้ว่าความสำเร็จของการจัดงานสีเขียวขึ้นอยู่กับศักยภาพด้านทรัพยากรและระบบสนับสนุนของสถานที่จัดงานเป็นสำคัญ มิใช่เพียงเจตนารมณ์ด้านสิ่งแวดล้อมของผู้จัดงานฝ่ายเดียว ทั้งนี้ การมีเทคโนโลยีและบริการสนับสนุนที่ครบวงจรจะช่วยลดภาระการดำเนินงานของผู้จัดงาน เพิ่มความสะดวก และสร้างความเชื่อมั่นในการเลือกใช้บริการสถานที่จัดงานได้มากขึ้น สำหรับปัจจัยด้านเศรษฐศาสตร์และราคา แม้จะมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในระดับรองลงมา แต่ยังคงเป็นปัจจัยที่ผู้จัดงานให้ความสำคัญ โดยเฉพาะความคุ้มค่าเมื่อเปรียบเทียบกับประโยชน์ที่ได้รับ ผลการวิจัยดังกล่าวสะท้อนว่า ผู้จัดงานมีแนวโน้มยอมรับค่าใช้จ่ายที่สูงขึ้น หากบริการ Carbon Neutral Event Venue สามารถสร้างผลตอบแทนด้านภาพลักษณ์องค์กร ความน่าเชื่อถือ และคุณค่าทางธุรกิจในระยะยาวได้ สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการงานอย่างยั่งยืนที่มองว่าการลงทุนด้านสิ่งแวดล้อมไม่ใช่ต้นทุนที่สูญเปล่า แต่เป็นการสร้างความได้เปรียบทางการแข่งขันและคุณค่าร่วมแก่ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในระยะยาว

นอกจากนี้ ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่ศึกษาและการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue พบว่าปัจจัยทุกด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการตัดสินใจเลือกใช้บริการ สะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาสถานที่จัดงานที่ตอบสนองทั้งด้านสิ่งแวดล้อม บริการ นวัตกรรม และความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ จะช่วยเพิ่มโอกาสในการตัดสินใจเลือกใช้บริการของผู้จัดงานได้อย่างมีนัยสำคัญ ผลการศึกษานี้สนับสนุนแนวคิดของการบริหารจัดการงานอีเวนต์อย่างยั่งยืนที่มุ่งบูรณาการมิติด้านเศรษฐกิจ สังคม และสิ่งแวดล้อมเข้าด้วยกัน เพื่อสร้างความสมดุลและคุณค่าในระยะยาวแก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

ดังนั้น ทู ดิจิทัล พาร์ค ควรมุ่งเน้นการพัฒนากลยุทธ์ด้านความยั่งยืนควบคู่กับการพัฒนานวัตกรรมบริการ และการสื่อสารภาพลักษณ์องค์กรอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะการแสดงผลลัพธ์ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การให้บริการด้าน Carbon Footprint Management และการนำเสนอคุณค่าที่ผู้จัดงานจะได้รับจากการจัดงานในรูปแบบ Carbon Neutral Event ซึ่งจะช่วยสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการตัดสินใจเลือกใช้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง "ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue ของผู้จัดงานในพื้นที่ ทู ดิจิทัล พาร์ค" มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยดังกล่าวกับการตัดสินใจ และเสนอแนวทางในการพัฒนาบริการและการสื่อสารของ ทู ดิจิทัล พาร์ค โดยเก็บข้อมูลจากผู้จัดงานจำนวน 80 คน สามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์ทั้ง 3 ข้อ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อมและภาพลักษณ์เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการมากที่สุด ($\bar{x} = 3.40$) รองลงมาคือปัจจัยด้านบริการและนวัตกรรม และปัจจัยด้านเศรษฐกิจและราคา ซึ่งมีค่าเฉลี่ยใกล้เคียงกัน ($\bar{x} = 3.32$ ทั้งสองปัจจัย) แสดงให้เห็นว่าผู้จัดงานให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์องค์กรด้านความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอันดับแรก ควบคู่ไปกับความพร้อมของบริการและความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์

วัตถุประสงค์ข้อที่ 2 ผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์พบว่า ปัจจัยทั้งสามด้านมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับความตั้งใจในการเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ กล่าวคือ เมื่อผู้จัดงานรับรู้ถึงประโยชน์ด้านสิ่งแวดล้อม ภาพลักษณ์องค์กร คุณภาพการบริการ นวัตกรรม และความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ในระดับที่สูงขึ้น จะส่งผลให้มีแนวโน้มตัดสินใจเลือกใช้บริการเพิ่มขึ้นตามไปด้วย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 จากผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์ข้อ 1 และ 2 ผู้วิจัยได้สังเคราะห์เป็นแนวทางเชิงกลยุทธ์ 8 แนวทางสำหรับ ทู ดิจิทัล พาร์ค ซึ่งครอบคลุมทั้งการพัฒนาภาพลักษณ์องค์กรด้านความยั่งยืน การพัฒนาบริการ Carbon Footprint Management แบบครบวงจร การนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้ในการจัดทำแพ็คเกจบริการที่หลากหลาย ตลอดจนการสื่อสารคุณค่าทางธุรกิจควบคู่กับคุณค่าด้านสิ่งแวดล้อม โดยแนวทางแต่ละข้อได้รับการออกแบบให้สอดคล้องและตอบสนองต่อปัจจัยทั้งสามด้านที่พบว่ามีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้จัดงานโดยตรง

จากผลการศึกษาทั้ง 3 ข้อ สามารถสรุปได้ว่า ความสำเร็จของการส่งเสริม Carbon Neutral Event Venue ไม่ได้ขึ้นอยู่กับการจัดการด้านสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่ต้องอาศัยการบูรณาการระหว่างการสร้างภาพลักษณ์ด้านความยั่งยืน การพัฒนานวัตกรรมและบริการที่ตอบสนองความต้องการของผู้จัดงาน และการนำเสนอคุณค่าที่ชัดเจนทั้งในมิติด้านสิ่งแวดล้อมและธุรกิจ ดังนั้น ทู ดิจิทัล พาร์ค ควรมุ่งเน้นการพัฒนาบริการที่สนับสนุนการจัดงานอย่างยั่งยืนอย่างครบวงจร พร้อมทั้งสื่อสารจุดเด่นด้าน Carbon Neutral Event อย่างเป็นระบบและต่อเนื่อง เพื่อสร้างการรับรู้ ความเชื่อมั่น และแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการของผู้จัดงาน

ซึ่งจะช่วยเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของสถานที่จัดงานและสนับสนุนการพัฒนาอุตสาหกรรมไมซ์ของประเทศไทยให้สอดคล้องกับแนวโน้มการพัฒนาอย่างยั่งยืนในระดับสากล

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

1. ทูร ดิจิทัล พาร์ค ควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาภาพลักษณ์องค์กรด้านความยั่งยืนอย่างต่อเนื่อง โดยสื่อสารผลลัพธ์ด้านการลดการปล่อยก๊าซเรือนกระจก การใช้พลังงานอย่างมีประสิทธิภาพ และการดำเนินงานตามแนวทาง Carbon Neutral Event ให้แก่ผู้จัดงานและผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้รับทราบอย่างเป็นรูปธรรม เพื่อสร้างความเชื่อมั่นและส่งเสริมการตัดสินใจเลือกใช้บริการ

2. ควรพัฒนาระบบบริการด้าน Carbon Neutral Event แบบครบวงจร (One Stop Service) เช่น การคำนวณคาร์บอนฟุตพริ้นท์ของงาน การจัดทำรายงานการปล่อยก๊าซเรือนกระจก และการให้คำปรึกษาด้านการชดเชยคาร์บอน เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้จัดงานและเพิ่มคุณค่าให้กับบริการ

3. ควรส่งเสริมการนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ในการจัดงานอย่างต่อเนื่อง เช่น ระบบลงทะเบียนอิเล็กทรอนิกส์ เอกสารดิจิทัล ระบบติดตามข้อมูลการใช้ทรัพยากร และการจัดงานในรูปแบบ Hybrid Event เพื่อช่วยลดการใช้ทรัพยากรและเพิ่มประสิทธิภาพการจัดงาน

4. ควรพัฒนาแพ็คเกจบริการ Carbon Neutral Event ที่มีความหลากหลายและเหมาะสมกับลักษณะของผู้จัดงานแต่ละกลุ่ม โดยคำนึงถึงความคุ้มค่าทางเศรษฐศาสตร์ควบคู่กับเป้าหมายด้านความยั่งยืน เพื่อเพิ่มทางเลือกและขยายฐานลูกค้า

5. ควรสร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานด้านสิ่งแวดล้อมและอุตสาหกรรมไมซ์ เพื่อยกระดับมาตรฐานการจัดงานอย่างยั่งยืน และสร้างความน่าเชื่อถือให้แก่บริการ Carbon Neutral Event Venue ในระดับประเทศและระดับสากล

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยเพิ่มเติมที่อาจส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue เช่น ความตระหนักด้านสิ่งแวดล้อมขององค์กร นโยบายด้าน ESG ความรับผิดชอบต่อสังคมขององค์กร (CSR) และอิทธิพลของผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย เพื่อให้สามารถอธิบายพฤติกรรมการตัดสินใจได้ครอบคลุมมากยิ่งขึ้น

2. ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานที่จัดงานประเภทอื่น หรือพื้นที่อื่นนอกเหนือจาก True Digital Park เพื่อเปรียบเทียบปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการในบริบทที่แตกต่างกัน และเพิ่มความสามารถในการอ้างอิงผลการวิจัยในวงกว้าง

3. ควรใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้จัดงาน ผู้บริหารสถานที่จัดงาน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเพิ่มเติม เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความต้องการ แรงจูงใจ และอุปสรรคในการเลือกใช้บริการ Carbon Neutral Event Venue

4. ควรศึกษาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุของปัจจัยต่าง ๆ โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์ขั้นสูง เช่น Structural Equation Modeling (SEM) หรือ Partial Least Squares Structural Equation Modeling (PLS-SEM) เพื่อทดสอบแบบจำลองเชิงทฤษฎีและอธิบายอิทธิพลของตัวแปรได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้น

5. ควรศึกษาผลลัพธ์ของการจัดงาน Carbon Neutral Event ในมิติอื่น ๆ เช่น ความพึงพอใจของผู้เข้าร่วมงาน ภาพลักษณ์องค์กร ความภักดีของลูกค้า และความได้เปรียบทางการแข่งขัน เพื่อสร้างองค์ความรู้ที่ครอบคลุมและสนับสนุนการพัฒนาธุรกิจไมซ์อย่างยั่งยืนในอนาคต

เอกสารอ้างอิง

- International Organization for Standardization. (2024). *ISO 20121:2024 Event sustainability management systems—Requirements with guidance for use*. Geneva, Switzerland: ISO.
- Laing, J., & Frost, W. (2010). How green was my festival: Exploring challenges and opportunities associated with staging green events. *International Journal of Hospitality Management*, 29(2), 261–267.
- Mair, J., & Jago, L. (2010). The development of a conceptual model of greening in the business events tourism sector. *Journal of Sustainable Tourism*, 18(1), 77–94.
- United Nations. (2015). *Transforming our world: The 2030 Agenda for Sustainable Development*. New York: United Nations.
- Sánchez-Hervás, M., & Hernández-Martínez, C. (2022). Sustainability and decision-making in event management: Factors influencing the adoption of sustainable event practices. *Human Review: International Humanities Review*, 11(2), 1–12.
- Ramely, N. A., et al. (2022). Green event practices: Understanding the adaptation of event organisers through a systematic review. *Journal of Tourism, Hospitality and Environment Management*, 7(27), 1–15.
- Santos, J. A. C., Fernández-Gámez, M. Á., Guevara-Plaza, A., Custódio Santos, M., & Pestana, M. H. (2023). The sustainable transformation of business events: Sociodemographic variables as determinants of attitudes towards sustainable academic conferences. *International Journal of Event and Festival Management*, 14(1), 1–22.

การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาด
ร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่

A Study of Customer Satisfaction towards the Marketing Mix of
Farm Cup Plus Café

กรัตน์ดิยา จิตไพฑูล¹ สุธาวล รัตนประพันธ์² สุไรยา หะยีเจ๊ะ^{3*} และ รวิวรรณ พวงสอน⁴
Karattiya Jitpaithoon¹ Suthawan Ratanapraphan² Suraiya Hayeechelaeh³
and Rawiwan Pongsorn⁴

¹⁺²⁺³⁺⁴คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย สงขลา

¹⁺²⁺³⁺⁴Faculty of Liberal Arts Rajamangala University of Technology Srivijaya

*Corresponding author, e-mail: suraiya.h@rmutsvmail.com

Received June 24, 2026; Revised August 18, 2026; Accepted August 21, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ของผู้ใช้บริการร้านฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ 2) ศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 255 คน วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย พบว่า 1) ผู้ใช้บริการส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง อายุระหว่าง 21 – 30 ปี มีอาชีพเป็นนักเรียน นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาทต่อเดือน มีพฤติกรรมการเลือกซื้อและใช้บริการโดยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องดื่มมากที่สุด คือ เมนูโปรดหรือเมนูที่ดื่มประจำ ประเภทเมนูเครื่องดื่มที่เลือกซื้อเป็นประจำ คือ เมนูกาแฟ ความถี่ในการใช้บริการ สัปดาห์ละ 2 - 3 ครั้ง เหตุผลที่มาใช้บริการเพื่อเลือกซื้อเครื่องดื่ม ช่วงเวลา 10.01 – 12.00 น. 2) เมื่อพิจารณาความพึงพอใจของลูกค้าที่มาใช้บริการฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ พบว่า ลูกค้ามีความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดทั้ง 7 ด้านโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยลูกค้าที่มาใช้บริการฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ มีความพึงพอใจด้านกระบวนการให้บริการ รองลงมา คือ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา และด้านการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

คำสำคัญ : ความพึงพอใจของลูกค้า ส่วนประสมทางการตลาด ฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่

Abstract

This study aimed to examine customer satisfaction with the marketing mix of Farm Cup Plus Café. The objectives were 1) to investigate the demographic characteristics and service usage behaviors of customers at Farm Cup Plus Café; and 2) to examine the level of customer satisfaction with the marketing mix of Farm Cup Plus Café. This quantitative study employed a questionnaire as the data collection instrument. Data were collected from a sample of 255 customers and analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The results revealed that 1) the majority of customers were female, aged 21 – 30 years, students, and had an average monthly income of less than 10,000 baht. Regarding purchasing and service usage behaviors, the factor that most influenced customers' decisions to purchase beverages was their favorite or regularly consumed menu item. Coffee was the most frequently purchased type of beverage. Most customers visited the café two to three times per week, primarily to purchase beverages, and the most common time of service use was between 10.01 a.m. and 12.00 p.m. 2) Overall, customers' satisfaction with the seven aspects of the marketing mix was at the highest level. Among the seven dimensions, satisfaction with the service process was ranked first, followed by physical evidence, people, place, product, price, and promotion, respectively.

Keywords: customer satisfaction, marketing mix, Farm Cup Plus Café

บทนำ

ธุรกิจคาเฟ่และร้านกาแฟได้กลายเป็นส่วนหนึ่งของวิถีชีวิตคนไทย โดยเฉพาะในกลุ่มคนรุ่นใหม่ ที่ให้ความสำคัญกับ “ประสบการณ์การดื่ม” มากกว่าการบริโภคกาแฟเพียงอย่างเดียว คาเฟ่จึงไม่ได้เป็นเพียงสถานที่จำหน่ายเครื่องดื่ม แต่ยังเป็นพื้นที่พบปะสังสรรค์ แลกเปลี่ยนความคิดเห็น ทำงาน และสร้างแรงบันดาลใจ (ศุภชัยวิชัยกรไทย, 2567) การเติบโตอย่างต่อเนื่องของธุรกิจคาเฟ่ในประเทศไทยมีสาเหตุจากหลายปัจจัย เช่น การขยายตัวของเมือง วัฒนธรรมการบริโภคกาแฟที่แพร่หลาย และอิทธิพลของสื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งเสริมให้ผู้คนออกไปค้นหาคาเฟ่ใหม่ ๆ ในเชิงประสบการณ์ (สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม, 2566)

คาเฟ่เป็นสถานที่ที่สามารถสร้างความเป็นส่วนตัวได้มากขึ้น เพราะการปฏิบัติหน้าที่และการสนทนา แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเฉพาะกลุ่มไม่ได้ใช้เวลานาน แต่ในปัจจุบันกลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว รูปแบบใหม่ในยุคปัจจุบัน แรงดึงดูดใจที่ส่งผลให้นักท่องเที่ยวหรือผู้บริโภคเกิดขึ้นจากหลายๆปัจจัย เช่น ความสวยงามของคาเฟ่ การได้รับข้อมูลจากการรีวิว รูปภาพที่เคยมีคนไปมาก่อน รวมถึงรูปลักษณ์ของ คาเฟ่ที่มักจะมีผลในการเดินทาง มาโดยแต่ละที่จะมีจุดขายก็จะแตกต่างกันไป ซึ่งหากร้านมีการ ตกแต่งที่ดีสวยงามก็มักจะได้รับความ

สนใจมากเป็นพิเศษจากนักท่องเที่ยว โดยเฉพาะร้านต่างๆในต่างจังหวัดซึ่งจะมีวิวทิวทัศน์ อย่างท้องทุ่งนาเขียว ริมแม่น้ำใหญ่ หรือมีวิวที่ทะเล ก็ยิ่งได้เปรียบมาก เป็นเท่าตัว ถึงไกลแค่ไหนก็มีคนยอมเดินทางไป โดยสไตล์ที่ ตกแต่งก็ได้เปลี่ยนไปตามยุคสมัย เช่น สไตล์การแต่งร้านแบบสไตล์ลอฟท์ หรือสไตล์อินดัสเทรียล ก็เปลี่ยนแปลงเป็นความเรียบง่ายขึ้น ปูนเปลือยเปลี่ยนแปลงเป็น ผนังฉาบเรียบขาวสะอาด เคาน์เตอร์ เคลียร์ โล่ง รับแสงจากธรรมชาติมากขึ้น ร้านดูสบายตา จนถึงใน ปัจจุบันการใช้โครงสร้างเดิมของตึกเก่าหรือบ้าน โบราณนำมารีโนเวทใหม่ก็ได้เป็นที่นิยม ไม่ใช่แค่ใน เขตเมืองเก่าของกรุงเทพมหานครเท่านั้น จังหวัดอื่นๆ ทั้ง หัวเมืองใหญ่และจังหวัดเล็กๆ ที่ยังมีอาคาร เก่าแก่และเรื่องราวของตึกเหล่านั้นได้อยู่ นั่น ก็ที่นิยมด้วย

ฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ ตั้งอยู่ภายในตึก 08 (อาคาร one stop service) มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นคาเฟ่ที่เปิดให้บริการอาหารว่างและเครื่องดื่มให้กับบุคลากรทั้งภายในและภายนอก มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย เป็นการบูรณาการการเรียนการสอนของนักศึกษา 2 หลักสูตร สาขาวิชา คือ หลักสูตรสาขาวิชาการจัดการโรงแรมและบริการ และหลักสูตรสาขาวิชาอาหารและโภชนาการ ได้จัดตั้งชมรม FarmCup+ ด้วยแนวคิด “คาเฟ่กินดี รักถิ่น” ชมรม FarmCup+ จึงเป็นพื้นที่บ่มเพาะความรู้ และประสบการณ์ของนักศึกษาให้มีทั้งความรู้ทางทฤษฎีและทักษะการปฏิบัติจริง สอดคล้องกับแนวทางของ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ที่มุ่งผลิตบัณฑิตให้มีสมรรถนะพร้อมสู่ตลาดแรงงาน มีจิตบริการ มีความคิดสร้างสรรค์ และสามารถพัฒนาอาชีพของตนเองได้ในอนาคต นอกจากนี้ชมรมยังเป็นเวที ที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงศักยภาพ สร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อนร่วมสาขา และเป็นตัวแทนของ คณะศิลปศาสตร์ในการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีแก่สังคม ภายใต้การดูแลของคณะศิลปศาสตร์

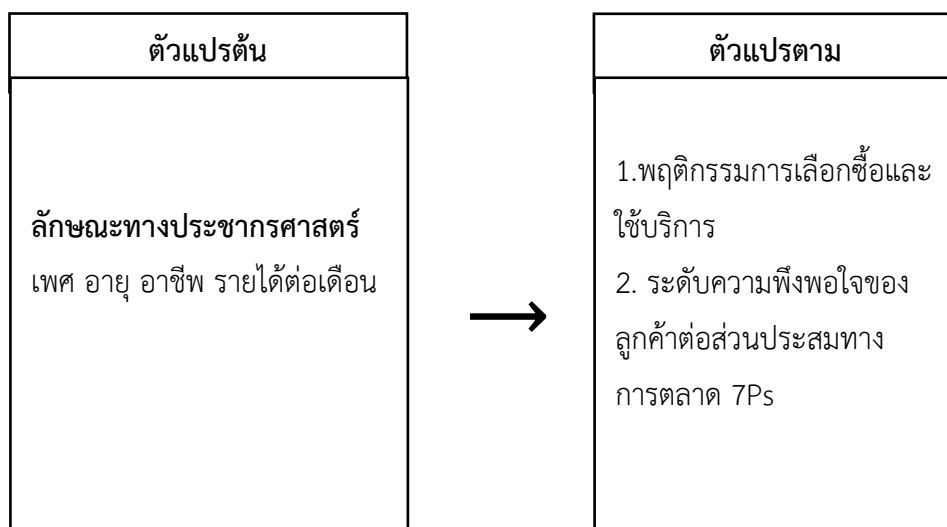
จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงสนใจศึกษา เพื่อเป็นการพัฒนาทักษะวิชาชีพของนักศึกษา รวมถึง การยกระดับคุณภาพของบัณฑิตให้มีความพร้อมในการทำงานจริงในอุตสาหกรรมบริการและการท่องเที่ยว ในอนาคต

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

4.1 เพื่อศึกษาลักษณะทางประชากรศาสตร์และพฤติกรรมศาสตร์ของผู้ใช้บริการร้านฟาร์ม คัพพลัส คาเฟ่

4.2 เพื่อศึกษาระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดของร้านฟาร์ม คัพพลัส คาเฟ่

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีการดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่มาใช้บริการฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ลูกค้าที่มาใช้บริการฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ มหาวิทยาลัยราชมงคลศรีวิชัย จำนวน 255 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้แก่

2.1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ อาชีพ รายได้ต่อเดือน จำนวนทั้งสิ้น 4 ข้อ

2.2 พฤติกรรมการเลือกซื้อและการใช้บริการ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องดื่ม รายการเมนูที่เลือกซื้อ ความถี่ในการใช้บริการ เหตุผลที่ใช้บริการฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ ความถี่ในการสั่งเมนูประจำ ช่วงเวลาที่ใช้บริการ จำนวนทั้งสิ้น 6 ข้อ

2.3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้าที่มีต่อการใช้บริการฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบ Likert Scale ครอบคลุม 7 ด้าน ได้แก่ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านการส่งเสริมการตลาด ด้านบุคลากร ด้านลักษณะทางกายภาพ และด้านกระบวนการให้บริการ จำนวนทั้งสิ้น 27 ข้อ

2.4 ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม ลักษณะแบบสอบถามเป็นแบบปลายเปิด (Open Ended Questions)

3. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

แบบสอบถามผ่านการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาโดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน หากผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าดัชนี IOC อยู่ในช่วง 0.50 - 1.00 เป็นค่าที่ยอมรับได้ (Turner และ Carlson, 2003) จากนั้นนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างจริงจำนวน 30 คน และตรวจสอบความเชื่อมั่น ผลการวิเคราะห์ พบว่า ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาคมีค่า 0.70 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าค่าความเชื่อมั่นที่ 0.70 ถือเป็นค่าที่ยอมรับได้ (Hair et. al., 2010)

4. การเก็บรวบรวมและการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยแจกแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ พร้อมชี้แจงวัตถุประสงค์และการรักษาความลับของข้อมูล จากนั้นนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

ส่วนที่ 1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล

ตารางที่ 1 แสดงผลการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามลักษณะปัจจัยส่วนบุคคล (n = 255)

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	99	38.82
หญิง	123	48.24
ไม่ระบุ	33	12.94
อายุ		
18-20 ปี	26	10.2
21-30 ปี	117	45.88
31-40 ปี	52	20.4
41-50 ปี	38	14.9
51-60 ปี	20	7.84
61 ปีขึ้นไป	2	0.78

ปัจจัยส่วนบุคคล	จำนวน (คน)	ร้อยละ
อาชีพ		
นักเรียน/นักศึกษา	106	41.57
ข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ	83	32.55
ประกอบธุรกิจส่วนตัว	39	15.29
พนักงานบริษัทเอกชน	10	3.92
อื่น ๆ	17	6.67
รายได้เฉลี่ย		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	77	30.20
10,001-20,000 บาท	58	22.74
20,001-30,000 บาท	53	20.78
30,001-40,000 บาท	39	15.29
40,001-50,000 บาท	21	8.24
มากกว่า 50,001 บาท	7	2.75
รวม	255	100

จากตารางที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของลูกค้าที่มาใช้บริการฟาร์มคัพปลัส คาเฟ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงหลวง พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 123 คน คิดเป็นร้อยละ 48.24 ขณะที่เพศชาย มีจำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 38.82 และไม่ระบุ 33 คน คิดเป็นร้อยละ 12.94 กลุ่มอายุที่มีจำนวนผู้ตอบมากที่สุดคือ 21-30 ปี จำนวน 117 คน คิดเป็นร้อยละ 45.88 รองลงมา คือ กลุ่มอายุ 31-40 ปี จำนวน 52 คน คิดเป็นร้อยละ 20.4 กลุ่มอายุ 41-50 ปี จำนวน 38 คน คิดเป็นร้อยละ 14.9 กลุ่มอายุ 18-20 ปี จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 10.2 กลุ่มอายุ 51-60 ปี จำนวน 20 คน คิดเป็นร้อยละ 7.84 และกลุ่มอายุ 61 ปีขึ้นไป จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 0.78 ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพนักเรียน/นักศึกษา จำนวน 106 คน คิดเป็นร้อยละ 41.57 รองลงมา คือ อาชีพข้าราชการ/รัฐวิสาหกิจ จำนวน 83 คน คิดเป็นร้อยละ 32.55 อาชีพประกอบธุรกิจส่วนตัว จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.29 อาชีพอื่นๆ จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 และอาชีพพนักงานบริษัทเอกชน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 3.92 มีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท จำนวน 77 คน คิดเป็นร้อยละ 30.20 รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ย 10,001-20,000 บาท จำนวน 58 คน คิดเป็นร้อยละ 22.74 รายได้เฉลี่ย 20,001-30,000 บาท จำนวน 53 คน คิดเป็นร้อยละ 20.78 รายได้เฉลี่ย 30,001-40,000 บาท จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.29 รายได้เฉลี่ย 40,001-50,000 บาท จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 และมากกว่า 50,001 บาท จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 2.75 ตามลำดับ

ส่วนที่ 2 การวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเลือกซื้อและใช้บริการ

ตารางที่ 2 แสดงผลการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ จำแนกตามพฤติกรรมการเลือกซื้อและใช้บริการ (n=255)

พฤติกรรมการเลือกซื้อและใช้บริการ	จำนวน (คน)	ร้อยละ
ปัจจัยใดที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องดื่มมากที่สุด		
เมนูโปรด/เมนูที่ดื่มประจำ	186	72.94
ราคาความคุ้มค่า	41	16.08
เมนูใหม่ของร้าน	14	5.49
เพื่อนแนะนำ	14	5.49
ประเภทเมนูเครื่องดื่มที่ท่านเลือกซื้อเป็นประจำ		
เมนูซิกเนเจอร์ของร้าน	32	12.55
เมนูกาแฟ	79	30.98
เมนูอิตาเลียนโซดา	30	11.76
เมนูมัจฉะ/ชาเขียว	64	25.1
เมนูโกโก้/ช็อกโกแลต	50	19.61
ความถี่ในการใช้บริการ		
สัปดาห์ละ 1 ครั้ง	90	35.3
สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง	103	40.4
เดือนละ 1-2 ครั้ง	62	24.3
เหตุผลที่มาใช้บริการฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่		
เพื่อเลือกซื้อเครื่องดื่ม	131	51.37
เพื่อพักผ่อน/นั่งชิลล์	76	29.8
พบปะเพื่อน/ทำงานกลุ่ม	39	15.3
ลองเมนูใหม่ๆ หรือ เมนูแนะนำ	9	3.53
ช่วงเวลาที่มาใช้บริการ		
08.00 น. - 10.00 น.	21	8.24
10.01 น. - 12.00 น.	99	38.82
12.01 น. - 14.00 น.	88	34.51
14.01 น. - 16.00 น.	43	16.86
16.01 น. - 17.00 น.	4	1.57
รวม	255	100

จากตารางที่ 2 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเลือกซื้อและใช้บริการฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดงขลุ่ย พบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกซื้อเครื่องดื่มมากที่สุด ส่วนใหญ่เป็นเมนูโปรด/เมนูที่ดื่มประจำ จำนวน 186 คน คิดเป็นร้อยละ 72.94 รองลงมา คือ ราคาและความสะดวก จำนวน 41 คน คิดเป็นร้อยละ 16.08 เมนูใหม่ของร้าน จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.49 และเพื่อนแนะนำ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 5.49 ประเภทเมนูเครื่องดื่มที่เลือกซื้อประจำส่วนใหญ่เป็นเมนูกาแฟ จำนวน 79 คน คิดเป็นร้อยละ 30.98 รองลงมา คือ เมนูมัจฉะ/ชาเขียว จำนวน 64 คน คิดเป็นร้อยละ 25.1 เมนูโกโก้/ช็อกโกแลต จำนวน 50 คน คิดเป็นร้อยละ 19.61 เมนูซิกเนเจอร์ของร้าน จำนวน 32 คน คิดเป็นร้อยละ 12.55 และเมนูอิตาเลียนโซดา จำนวน 30 คน คิดเป็นร้อยละ 11.76 ความถี่ในการใช้บริการส่วนใหญ่ สัปดาห์ละ 2-3 ครั้ง จำนวน 103 คน คิดเป็นร้อยละ 40.4 รองลงมา คือ สัปดาห์ละ 1 ครั้ง จำนวน 90 คน คิดเป็นร้อยละ 35.3 และเดือนละ 1-2 ครั้ง จำนวน 62 คน คิดเป็นร้อยละ 24.3 เหตุผลที่มาใช้บริการส่วนใหญ่ เพื่อเลือกซื้อเครื่องดื่ม จำนวน 131 คน คิดเป็นร้อยละ 51.37 รองลงมา คือ เพื่อพักผ่อน/นั่งชิลล์ จำนวน 76 คน คิดเป็นร้อยละ 29.8 เพื่อพบปะเพื่อน/ทำงานกลุ่ม จำนวน 39 คน คิดเป็นร้อยละ 15.3 และลองเมนูใหม่ๆ หรือเมนูแนะนำ จำนวน 9 คน คิดเป็นร้อยละ 3.53 ช่วงเวลาที่ใช้บริการส่วนใหญ่ 10:01-12:00 น. จำนวน 99 คน คิดเป็นร้อยละ 38.82 รองลงมา คือ เวลา 12:01-14:00 น. จำนวน 88 คน คิดเป็นร้อยละ 34.51 เวลา 14:01-16:00 น. จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 16.86 เวลา 08:00-10:00 น. จำนวน 21 คน คิดเป็นร้อยละ 8.24 และเวลา 16:01-17:00 น. จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 1.57 ตามลำดับ

ส่วนที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ โดยรวมทุกด้าน (n=255)

ส่วนประสมทางการตลาด 7Ps	ระดับความพึงพอใจของลูกค้าต่อส่วนประสมทางการตลาด 7Ps		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ด้านผลิตภัณฑ์	4.52	0.65	มากที่สุด
ด้านราคา	4.52	0.62	มากที่สุด
ด้านสถานที่	4.55	0.60	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมการตลาด	4.46	0.69	มากที่สุด
ด้านบุคลากร	4.63	0.54	มากที่สุด
ด้านลักษณะทางกายภาพ	4.63	0.55	มากที่สุด
ด้านกระบวนการให้บริการ	4.64	0.54	มากที่สุด
รวม	4.56		มากที่สุด

จากตารางที่ 3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับการศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ โดยภาพรวม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามมีระดับความพึงพอใจต่อการใช้บริการ โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.56) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านกระบวนการให้บริการมีค่าเฉลี่ยสูงสุด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.64) รองลงมา ด้านลักษณะทางกายภาพ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) ด้านบุคลากร อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.63) ด้านสถานที่ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.55) ด้านราคา อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52) ด้านผลิตภัณฑ์ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.52) และด้านการส่งเสริมการตลาด อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}$ = 4.46) ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล พบว่า ลูกค้าที่มาใช้บริการฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ ส่วนใหญ่จะเป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 21 - 30 ปี มีอาชีพ นักเรียน/นักศึกษา และมีรายได้เฉลี่ยต่ำกว่า 10,000 บาท ผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ อมรเมฆพงศ์ และคณะ (2023) ที่พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง มีอายุระหว่าง 20 - 30 ปี สภาพโสด ระดับการศึกษาปริญญาตรี อาชีพ นิสิต/นักศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ต่ำกว่า 10,000 บาท นอกจากนี้ ความถี่การใช้บริการร้านคาเฟ่ของนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ 2-4 ครั้งต่อเดือน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า เนื่องจากเครื่องดื่มและขนมมีความหลากหลาย มีคุณภาพ และสามารถตอบสนองความต้องการของผู้ใช้บริการได้เป็นอย่างดี ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ รัตนทิพย์ และคณะ (2024) ที่พบว่าผู้ให้บริการมีความพึงพอใจด้านผลิตภัณฑ์ในระดับมาก เนื่องจากคุณภาพสินค้าและความหลากหลายของเมนูสามารถตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคได้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะร้านคาเฟ่ให้ความสำคัญกับคุณภาพของสินค้าและการพัฒนาเมนูอย่างต่อเนื่อง จึงส่งผลให้ผู้ใช้บริการเกิดความพึงพอใจในทิศทางเดียวกัน

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านราคาอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า โดยเห็นว่าราคาสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพและมีการแสดงราคาที่ชัดเจน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ อมรเมฆพงศ์ และคณะ (2023) ที่พบว่าผู้ให้บริการร้านคาเฟ่ มีความพึงพอใจด้านราคาในระดับมาก เนื่องจากราคาสินค้ามีความเหมาะสมกับคุณภาพและกำลังซื้อของผู้บริโภค ซึ่งแสดงให้เห็นว่าความคุ้มค่าของสินค้าเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านสถานที่อยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า โดยลูกค้าเห็นว่าร้านมีบรรยากาศเหมาะสำหรับการพักผ่อน มีพื้นที่เพียงพอ และเดินทางมาใช้บริการได้สะดวก สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ อมรเมฆพงศ์ (2023) และคณะ ที่พบว่าผู้ให้บริการให้ความสำคัญกับทำเลที่ตั้งและ

บรรยากาศของร้าน เนื่องจากสถานที่ที่สะดวกและมีบรรยากาศที่ดีช่วยสร้างประสบการณ์ที่ดีแก่ผู้ใช้บริการ ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจในระดับสูง

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลิน ขวาลไพบูลย์ (2024)) ที่พบว่าการสื่อสารการตลาดและการประชาสัมพันธ์ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เนื่องจากการประชาสัมพันธ์และการจัดกิจกรรมส่งเสริมการขายช่วยให้ลูกค้ารับรู้ข้อมูลข่าวสารได้อย่างทั่วถึงและสร้างแรงจูงใจในการใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านบุคลากรอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า โดยเฉพาะการให้บริการด้วยความสุภาพ เป็นมิตร และเอาใจใส่ลูกค้า สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัญญารัตน์ รัตนทิพย์ และคณะ (2024) ที่พบว่าบุคลากรเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เนื่องจากพนักงานเป็นผู้ที่มีปฏิสัมพันธ์กับลูกค้าโดยตรง หากสามารถให้บริการได้อย่างมีประสิทธิภาพย่อมส่งผลให้ลูกค้าเกิดความประทับใจและกลับมาใช้บริการซ้ำ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านลักษณะทางกายภาพอยู่ในระดับมากที่สุด พบว่า ลูกค้าให้ความสำคัญกับความสะอาด ความเป็นระเบียบ และบรรยากาศภายในร้าน สอดคล้องกับงานวิจัยของ กันตภณ อมรเมฆพงศ์ และคณะ (2023) ที่พบว่าด้านลักษณะทางกายภาพเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เนื่องจากสภาพแวดล้อมที่ดีช่วยสร้างความรู้สึกร่มเย็นและเพิ่มประสบการณ์ที่ดีในการใช้บริการ

ผลการวิเคราะห์ความพึงพอใจด้านกระบวนการอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ เกวลิน ขวาลไพบูลย์ (2024) ที่พบว่าคุณภาพการให้บริการมีความสัมพันธ์กับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการ เนื่องจากระบวนการให้บริการที่รวดเร็ว ถูกต้อง และมีประสิทธิภาพ ช่วยลดระยะเวลาการรอคอยและเพิ่มความสะดวกให้แก่ลูกค้า ส่งผลให้เกิดความพึงพอใจต่อการใช้บริการในระดับสูง

สรุปผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ พบว่า การบริหารจัดการมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งต่อการยกระดับคุณภาพการให้บริการฟาร์มคัพพลัส คาเฟ่ โดยเฉพาะด้านกระบวนการให้บริการ ด้านลักษณะทางกายภาพ ด้านบุคลากร ด้านสถานที่ ด้านราคา ด้านผลิตภัณฑ์ และด้านการส่งเสริมการตลาด ซึ่งส่งผลต่อคุณภาพการให้บริการ ดังนั้น ผู้วิจัยจึงขอเสนอข้อเสนอแนะเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาและยกระดับการบริหารจัดการงานบริการฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำวิจัยไปใช้ จากผลการศึกษา “การศึกษาความพึงพอใจของผู้ใช้บริการที่มีต่อส่วนประสมทางการตลาดร้านฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่” ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อนำไปพัฒนาฟาร์มคัพพลัสคาเฟ่ ดังต่อไปนี้

1.1 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ใช้บริการมีความพึงพอใจต่อปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ (7Ps) โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ดังนั้น ผู้ประกอบการจึงควรธำรงรักษาและพัฒนามาตรฐานคุณภาพของสินค้าและการให้บริการอย่างต่อเนื่อง โดยเน้นการจัดทำคู่มือมาตรฐานการปฏิบัติงาน (SOP) และการตรวจสอบคุณภาพการบริการเป็นประจำ เพื่อรักษาดับความพึงพอใจและสร้างความจงรักภักดี (Customer Loyalty) ของผู้ให้บริการในระยะยาว

1.2 ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการสามารถนำผลการศึกษานี้ไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการวางแผนและพัฒนากลยุทธ์ทางการตลาดเชิงรุก โดยมุ่งเน้นการตอบสนองความต้องการของผู้บริโภคให้ครอบคลุมปัจจัยส่วนประสมทางการตลาดบริการ ทั้งในด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์/บริการที่ตรงใจ การกำหนดราคาที่เหมาะสม การเลือกช่องทางจัดจำหน่ายที่เข้าถึงง่าย การจัดกิจกรรมส่งเสริมการตลาดที่ดึงดูดใจ การพัฒนาสมรรถนะของบุคลากร การปรับปรุงสภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานประกอบการ และการเพิ่มประสิทธิภาพในกระบวนการให้บริการอย่างเป็นระบบ

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจใช้บริการคาเฟ่ ในด้านอื่น ๆ เพิ่มเติม เช่น คุณภาพการบริการ ความภักดีของลูกค้า และพฤติกรรมการกลับมาใช้บริการซ้ำ

2.2 ควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังร้านกาแฟ หรือคาเฟ่อื่น ๆ เพื่อเปรียบเทียบระดับความพึงพอใจของผู้ใช้บริการในแต่ละพื้นที่

2.3 ด้านกระบวนการ เป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าร้านมีระบบการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการศึกษาครั้งต่อไปอาจศึกษารายละเอียดเชิงลึกเกี่ยวกับกระบวนการให้บริการที่ส่งผลต่อความพึงพอใจของลูกค้า เพื่อนำข้อมูลไปใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการบริการให้ดียิ่งขึ้น

เอกสารอ้างอิง

กรรณิการ์ รุจิราโชติ. (2563). *การศึกษาความพึงพอใจและความเชื่อมั่นของผู้รับบริการ ณ ศูนย์บริการเบ็ดเสร็จ กรมสนับสนุนบริการสุขภาพ กรุงเทพฯ.*

กนกพรรณ สุขฤทธิ. (2557). *ส่วนประสมตลาดบริการและพฤติกรรมการใช้บริการร้านอาหารญี่ปุ่นอย่าง Community Mall ของผู้บริโภคในกรุงเทพมหานคร.*

กัณตณ อมรเมฆพงศ์, ชยกร จิวตระกูล, วสันต์ ยงพิศาลภพ, เสาวคนธ์ บุญสมธป, และสิริกานต์ ทองพูน.

(2567). ความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อร้านคาเฟ่ในเขตอำเภอเมือง จังหวัดสุพรรณบุรี. *วารสารศิลปศาสตร์และอุตสาหกรรมบริการ*, 7(1).

กัญญารัตน์ รัตนทิพย์, สรिता บุษราคัม, วิจิตรา แสนตัน, ธนภูมิ ปองเสงี่ยม, และธนรัตน์ รัตนพงศ์ธระ. (2567).

ความพึงพอใจของผู้ใช้บริการร้าน KSA คาเฟ่ วิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยพะเยา.

เกวลิน ขวาลไพบูลย์. (2567). การวิจัยเรื่องความพึงพอใจในการใช้บริการเครื่องดื่มกาแฟร้านคาเฟ่เมซอนใน

เขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล. หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ศูนย์วิจัยกสิกรไทย. (2567). เศรษฐกิจไทยปี 2567: การฟื้นตัวบนความไม่แน่นอน. ศูนย์วิจัยกสิกรไทย.

สำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อม. (2566). สื่อสังคมออนไลน์ที่ส่งเสริมให้ผู้คนออกไปค้นหา
คาเฟ่ใหม่ ๆ.

Hair, J. F., Black, W. C., Babin, B. J., & Anderson, R. E. (2019). *Multivariate data analysis* (8th ed.). Cengage.

Taro, Y. (1973). *Statistics: An introductory analysis*. Harper & Row.

Turner, R. C., & Carlson, L. (2003). Indexes of item-objective congruence for multidimensional items. *International Journal of Testing*, 3(2).

การศึกษาเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง
และทุนจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
A Study of Spiritual Intelligence, Intrapersonal Intelligence and Positive
Psychological Capital of Students of Prince of Songkla University

นาอีมะ สามะ^{1*} และ อริยา คูหา²
Na-emah Sama^{1*} and Ariya Kuha²

นักศึกษาสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์¹
อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์²
Student, Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Prince of Songkla University¹
Ph.D (Educational Psychology), Assoc Prof.

Lecturer in the Master of Arts Program in Psychology, Faculty of Education, Prince of Songkla University²

*Corresponding author, e-mail: ariyakuha@gmail.com

Received June 29, 2026; Revised August 20, 2026; Accepted August 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา 2) เปรียบเทียบเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษา จำแนกตามเพศ และหลักสูตร 3) เปรียบเทียบเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเพศ และหลักสูตร 4) เปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา จำแนกตามเพศ และหลักสูตร 5) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จัก และเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สังกัดคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2568 จำนวน 119 คน เครื่องมือในการศึกษา คือ แบบสอบถามเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .772, .656, และ .892 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าที และสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัยพบว่า

เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง และแตกต่างกันตามเพศ

เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง

ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก

เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณมีความสัมพันธ์ทางบวกกับเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองและทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ: เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก

Abstract

This research study aimed to 1) examine students' spiritual existential intelligence, Intrapersonal Intelligence and positive psychological capital of students 2) compare students' existential spiritual intelligence based on gender and program 3) compare students' Intrapersonal Intelligence based on gender and program 4) compare students' positive psychological capital based on gender and program and 5) study the relationships between existential spiritual intelligence, Intrapersonal Intelligence, and positive psychological capital of students. The sample consisted of 119 first-year undergraduate students from the Faculty of Education, Prince of Songkla University, Pattani Campus in 2025. The research instruments were the questionnaires of existential spiritual intelligence, Intrapersonal Intelligence, and positive psychological capital, with the reliability of .772, .656, and .892, respectively. Data were analyzed using mean, SD, t-test, and Pearson's correlation coefficients. The results revealed that

Students' existential spiritual intelligence was at a moderate level and differed by gender.

Students' Intrapersonal Intelligence was at a moderate level.

Students' positive psychological capital was revealed at a high level.

Existential spiritual intelligence was positively correlated with Intrapersonal Intelligence and positive psychological capital at the .01 level.

Keywords: Intrapersonal Intelligence, Existential Spiritual Intelligence, Positive Psychological Capital

บทนำ

การจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 มาตรา 6 มีเป้าหมายเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) สอดคล้องกับบริบทสังคมในปัจจุบันที่มีความซับซ้อน เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว และท้าทาย โดยเฉพาะในกลุ่มนักศึกษาซึ่งอยู่ในช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนผ่านจากเยาวชนสู่วัยผู้ใหญ่ที่จำเป็นและควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพภายในในช่วงวัยแห่งการเปลี่ยนผ่านจากเยาวชนสู่วัยผู้ใหญ่ที่จำเป็นและควรได้รับการส่งเสริมพัฒนาศักยภาพภายในเพื่อให้สามารถรับมือกับความกดดัน ปัญหา และเตรียมตัวต่อหน้าที่ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ผสานแนวคิดการพัฒนาผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนแบบองค์รวม (วิจารณ์ พานิช, 2556)

จากข้อมูลสุขภาพจิตของเด็กและเยาวชนไทยในปัจจุบันที่มีแนวโน้มรุนแรงขึ้นอย่างต่อเนื่อง โดยพบว่าเด็กไทยในกลุ่มเยาวชนอายุ 15-19 ปี พบอาการซึมเศร้าสูงถึง 2,200 คนต่อประชากรแสนคน มีความพยายามฆ่าตัวตายสูงถึง 116.8 คน เสียชีวิตด้วยตัวเอง 17.4% อีกทั้งยังมีข้อจำกัดในการเข้าถึงบริการสุขภาพจิต เนื่องจากจำนวนจิตแพทย์เฉพาะทางมีไม่เพียงพอ (สสส., 2568) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนให้เห็นถึงความเปราะบางด้านจิตใจของเด็ก

และเยาวชนไทย ซึ่งจำเป็นต้องได้รับการส่งเสริมคุณภาพจิตใจ เช่น ความสามารถในการตระหนักรู้ เข้าใจตนเอง และสามารถสร้างพลังบวกให้แก่ชีวิตเพื่อรับมือกับความเครียด ความกดดัน และปัญหาทางอารมณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสม เหตุนี้แนวคิดทฤษฎีปัญญาของ Gardner (2011) ที่กล่าวว่า มนุษย์ทุกคนมีเชาวน์ปัญญาอย่างน้อย 1 หรือ 2 ด้านที่โดดเด่นแต่ละด้านสามารถพัฒนาได้หากได้รับการฝึกฝนและอยู่ในสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ เพราะสมองของคนเรามีการปรับเปลี่ยนและยืดหยุ่นที่เรียกว่า Plasticity ในทฤษฎีทฤษฎีปัญญาของ Gardner ที่ระบุว่า มนุษย์มีเชาวน์ปัญญา 9 ด้านในนี้ที่สำคัญๆ ที่บุคคลควรได้ตระหนักรู้ และเข้าใจตนเอง ได้แก่ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Intrapersonal intelligence) และเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ (Existential spiritual intelligence) โดยที่เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณเป็นด้านที่เข้มข้นที่สุด (Emmiyati et al., 2014) เด็กที่มีเชาวน์ปัญญาทั้ง 9 ด้าน ย่อมสามารถนำความฉลาดเหล่านั้นมาใช้ให้เหมาะสม โดยเฉพาะเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองที่จะช่วยให้บุคคลรับรู้ตนเองว่ามีจุดอ่อนและจุดแข็งและเห็นคุณค่าของตนเอง และเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณที่จะสามารถช่วยให้บุคคลเข้าใจความหมายของการใช้ชีวิตมีสติรู้ตัว และเป้าหมายชีวิต

เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ คือ ความสามารถในการเข้าถึงความจริงของชีวิตและสัจธรรมของชีวิต มีความสงสัยใคร่รู้ในความเป็นไปของชีวิต ชีวิตหลังความตาย เรื่องเหนือจริง มิติลึกลับ มีจิตใคร่ครวญเกี่ยวกับการมีชีวิตตามความซงสงสัยของตน การค้นหาคำตอบเกี่ยวกับการคงอยู่สามารถของบุคคลที่พิจารณาถึงความไม่สิ้นสุดของจักรวาล และรับรู้ถึงบทบาทของความเป็นมนุษย์ ความสำคัญของชีวิตสภาพของโลกด้านกายภาพและด้านจิต มีประสบการณ์อันลึกซึ้งถึงความรัก ความเมตตา และสนใจเกี่ยวกับศิลปะ (Gardner, 2004) ซึ่งมีความสำคัญในการช่วยให้นักศึกษาค้นพบความหมายในการเรียนรู้และการใช้ชีวิต สามารถจัดการกับความเครียดและความท้าทายต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สันทนา วิจิตรเนาวรัตน์ (2559) พบว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณ ความฉลาดทางอารมณ์ และพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาหลังการทดลองมีพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาไปในทางที่ดีกว่าและสูงกว่าก่อนการทดลอง และความฉลาดทางจิตวิญญาณ ความฉลาดทางอารมณ์และพฤติกรรมการเรียน มีผลต่อการผันแปรพฤติกรรมในการเรียนของนักศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

แต่อย่างไรก็ตามเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองก็เป็นอีกความสามารถที่น่าสนใจ และจำเป็นต้องมีเป็นคุณสมบัติในทุกคน เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอย่างมีคุณค่า และมีความสุข ช่วยให้ผู้คนได้รู้จักตระหนักรู้ในตนเอง สามารถเท่าทันตนเอง ควบคุมการแสดงออกอย่างเหมาะสมตามกาลเทศะและสถานการณ์ รู้ว่าเมื่อใดควรเผชิญหน้า-หลีกเลี่ยง หรือขอความช่วยเหลือ มองภาพตนเองตามความเป็นจริง รู้ถึงจุดอ่อน จุดแข็ง มีความรู้เท่าทันอารมณ์ ความคิด และความคาดหวัง ซึ่ง Gardner เรียกว่า เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Gardner, 2011) อันเป็นพื้นฐานสำคัญในการพัฒนาการเรียนรู้ของตนเอง การตั้งเป้าหมาย และการจัดการอารมณ์ โดยที่ Shearer (2009) พบว่า เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองมีความสัมพันธ์กับการวางแผนและการตัดสินใจเกี่ยวกับอาชีพที่ชัดเจน และสัมพันธ์กับผู้เรียนที่สับสนในอาชีพเสี่ยงต่อการออกกลางคัน เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองเป็นสิ่งที่พัฒนาได้ และดังเช่นที่ วชิรา แสนโกศิก (2561) พบว่า นักศึกษาที่มีเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองต่ำมีความสับสนเกี่ยวกับอาชีพระดับสูงและปานกลาง มีความสัมพันธ์ในระดับสูงระหว่างการรู้จักตนเองกับความมั่นใจในอาชีพของตน แม้ว่าเชาวน์ปัญญาทั้งสองมิตินี้ที่ต่างมีบทบาทที่สนับสนุน

การเติบโตก้าวหน้าของชีวิตในทุกมิติแล้วก็ตาม แต่ก็ยังมีอีกคุณลักษณะที่จะเติมเต็มความสมบูรณ์ของมนุษย์ที่จะให้เป็นภูมิคุ้มกันแก่บุคคลในอนาคตที่ควรปลูกฝังแก่เด็กและเยาวชน กล่าวคือ ทักษะจิตวิทยาเชิงบวก

ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก (Psychological Capital หรือ PsyCap หรือ HERO) เป็นแนวคิดของ Luthans Youssef & Avolio (2007) ที่เน้นการเสริมสร้างจุดแข็งทางจิตใจของบุคคล และพัฒนาด้านบวกในการดำเนินชีวิต Riolli; et al. (2012) ศึกษาความสัมพันธ์ของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกต่อภาวะความเครียดของนักศึกษา พบว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกมีผลต่อสุขภาวะทั้งทางร่างกายและจิตใจช่วยลดความเครียดและผลลัพธ์เชิงบวก มีความพึงพอใจในชีวิตเพิ่มขึ้นส่งผลต่อผลลัพธ์เชิงบวกรวมถึงผลลัพธ์ทางการเรียน เหตุนี้จากที่สภาพแวดล้อมทางสังคมและเศรษฐกิจในปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประกอบกับความท้าทายที่นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาต้องเผชิญปัญหาและเตรียมตัวทั้งในด้านการเรียน การตัดสินใจในชีวิต และการเตรียมตัวสู่อาชีพในอนาคต จึงจำเป็นที่นักศึกษาจะมีเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก เพื่อเป็นวัคซีนใจคุ้มกันตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งนักศึกษาชั้นปีที่ 1 อันเป็นวัยเต็มไปด้วยความสดใส พลังงาน และความฝัน แต่ในขณะเดียวกันก็มีความท้าทายที่ต้องปรับตัวกับสภาพแวดล้อมใหม่ ต้องเจอเพื่อนใหม่ สังคมใหม่ และระบบการเรียนที่ต้องรับผิดชอบตัวเองสูง ดังนั้นการรู้และเข้าใจ เพื่อสร้างโอกาสปรับตัว การเรียนรู้ และการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักศึกษา จึงเป็นเป้าหมายของผู้วิจัยที่เห็นความสำคัญ และสนใจศึกษาเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก อย่างไรก็ตามก็ยังพบงานวิจัยที่ค่อนข้างจำกัดที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกในกลุ่มนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ซึ่งเป็นช่วงเปลี่ยนผ่านสำคัญสู่การเรียนในระดับอุดมศึกษา มุ่งหวังให้ได้สารสนเทศสามารถนำมาเป็นประโยชน์ต่อผู้เกี่ยวข้อง เช่น ผู้บริหารหลักสูตร และอาจารย์อันจะได้ส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพภายในของนักศึกษาให้เหมาะสมกับยุคปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเทคโนโลยี เศรษฐกิจ สังคม ให้สามารถดำรงชีวิตในศตวรรษที่ 21 อย่างราบรื่นยั่งยืน และเติบโตอย่างสมดุลทั้งด้านวิชาการและจิตวิญญาณในอนาคตอย่างแท้จริง

วัตถุประสงค์การวิจัย

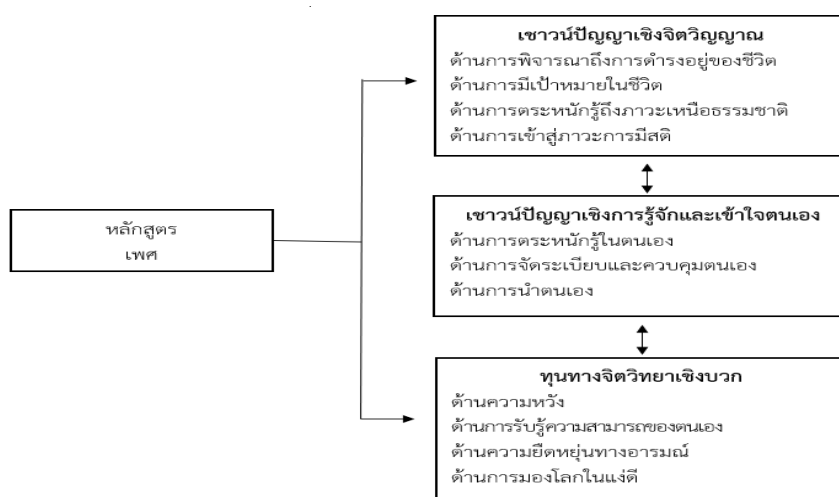
1. เพื่อศึกษาเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2. เพื่อเปรียบเทียบเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามเพศ และหลักสูตร
3. เพื่อเปรียบเทียบเขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามเพศ และหลักสูตร
4. เพื่อเปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามเพศ และหลักสูตร
5. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

หลักการแนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดทฤษฎีปัญหา เชื่อว่าปัญญาของมนุษย์มีอยู่หลายด้าน ที่อธิบายความสามารถของสมองมนุษย์แต่ละคนว่าสามารถแสดงศักยภาพออกมาด้านใดได้บ้าง เชวอนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ คือหนึ่งในความสามารถในการพัฒนาจิตใจและสร้างความหมายในชีวิต เข้าใจคุณค่าของชีวิต กำหนดเป้าหมาย และมีสติรู้ตัว สามารถจัดการอารมณ์และพฤติกรรมได้ดี เป็นด้านที่แข็งแกร่งที่สุด ประกอบด้วย 1) การพิจารณาการดำรงอยู่ของชีวิต คือ คิดไตร่ตรองถึงความหมาย จุดมุ่งหมาย และความจริงของชีวิต 2) การมีเป้าหมายในชีวิต คือ สร้างความหมายและกำหนดเป้าหมายในชีวิต 3) การตระหนักถึงภาวะเหนือธรรมชาติ คือ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างตนกับโลกภายนอก 4) การเข้าสู่ภาวะมีสติ คือ รู้ตัวและควบคุมความคิด อารมณ์ และการกระทำได้ ในขณะที่เชวอนปัญญาเชิงรู้จักและเข้าใจตนเอง เป็นความสามารถในการรับรู้และเข้าใจตนเอง จัดการอารมณ์ และวางแผนพฤติกรรม ประกอบด้วย 1) การตระหนักรู้ในตนเอง คือ เข้าใจอารมณ์ ความคิด และผลกระทบต่อพฤติกรรม 2) การจัดระเบียบและควบคุมตนเอง คือ ควบคุมอารมณ์และพฤติกรรมให้เหมาะสม 3) การนำตนเอง คือ กระตุ้นและกำกับตนเองเพื่อพัฒนาตนและชีวิต แต่อย่างไรก็ตามทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกก็เป็นคุณลักษณะทางจิตใจที่สำคัญในยุค VUCA World ที่จะช่วยให้บุคคลสามารถรับมือกับปัญหา คิดบวก รับรู้ความสามารถของตน และมีความหวัง การศึกษาริบททั้งสามที่น่าสนใจในกลุ่มนักศึกษาโดยเฉพาะ ชั้นปีที่ 1 ณะศึกษาในมหาวิทยาลัยจะช่วยให้หลักสูตร และคณะ ได้รับทราบเส้นฐานของนักศึกษาสู่แนวทางการเสริมสร้าง และพัฒนาทรัพยากรบุคคลให้มีคุณภาพต่อไป

ตัวแปรต้น

ตัวแปรตาม

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) ผู้วิจัยได้กำหนดขั้นตอนการนำเสนอ ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชั้นปีที่ 1 ระดับปริญญาตรี สังกัดคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2568 จำนวน 487 คน กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 สังกัดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้อัตนศาสตร์-คณิตศาสตร์ และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี ปีการศึกษา 2568 ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) จากระดับคณะ ระดับหลักสูตร และกำหนดโควตาในแต่ละสาขาวิชาเอก ภายหลังรับแบบสอบถามคืนกลับ ผู้วิจัยตรวจสอบความสมบูรณ์ได้กลับคืนมา จำนวน 119 ชุด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล แบ่งออกเป็น 4 ตอน ดังนี้ ตอนที่ 1 ข้อมูลส่วนบุคคล ได้แก่ เพศ และหลักสูตร เป็นแบบตรวจรายการ (Check List) ตอนที่ 2 แบบสอบถามเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ดัดแปลงจากแบบสอบถามของ อัญชลี ศุภวิทยาภินันท์ (2552) มีข้อคำถามทั้งหมด 19 ข้อ ตอนที่ 3 แบบสอบถามเขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง ดัดแปลงแบบสอบถามของ วชิรา แสนโกศิก (2561) มีข้อคำถามทั้งหมด 18 ข้อ ตอนที่ 4 แบบสอบถามทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามของ อริยา คูหา (2565) มีข้อคำถามทั้งหมด 22 ข้อ ได้ค่าความเชื่อมั่นแต่ละฉบับ เท่ากับ .772, .656 และ .892 ตามลำดับ โดยค่าความเชื่อมั่นในระดับยอมรับได้ คือ $0.6 \leq \alpha < 0.7$ (หมายเหตุ ค่า .655 ในการศึกษาครั้งนี้สามารถยอมรับได้ ด้วยตามธรรมชาติงานวิจัยเชิงสำรวจ และวัตถุประสงค์ และไม่เคยมีใครศึกษามาก่อน)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ดำเนินการโดยขอเอกสารความร่วมมือจากคณะศึกษาศาสตร์ ประสานกับอาจารย์ที่ปรึกษาชั้นปี และประธานนักศึกษาชั้นปีที่ 1 ในการนัดหมายแจกแบบสอบถามให้กลุ่มตัวอย่าง ซึ่งผู้วิจัยเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม เพื่อนำข้อมูลเข้าสู่โปรแกรมสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้ในการวิจัย

วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยค่าความถี่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้ T-test เพื่อเปรียบเทียบเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก จำแนกตามเพศ และหลักสูตร ใช้การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน (Pearson's Product-Moment Correlation Coefficient) เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรทั้งสาม ทั้งนี้แปลผลระดับความสัมพันธ์ใช้เกณฑ์ของ Bartz (1999 อ้างถึงใน สุภมาส อังศุโชติ, 2556) และใช้เกณฑ์แปลค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้ 4.51–5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด 3.51–4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับมาก 2.51–3.00 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับปานกลาง 1.51–2.50 หมายถึงมีความคิดเห็นระดับน้อย และ 1.00–1.50 หมายถึงมีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาครั้งนี้เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 119 คน เป็นนักศึกษายาย จำนวน 45 คน คิดเป็นร้อยละ 37.8 นักศึกษาหญิง 74 คน คิดเป็นร้อยละ 62.2 สังกัดหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการเรียนรู้อัตนศาสตร์-คณิตศาสตร์ จำนวน 60 คน คิดเป็นร้อยละ 50.4 และหลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต จำนวน 59 คน คิดเป็นร้อยละ 49.6 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษา

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต	3.24	.573	ปานกลาง
การมีเป้าหมายในชีวิต	3.36	.492	ปานกลาง
การตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ	3.36	.520	ปานกลาง
การเข้าสู่ภาวะการณ์มีสติ	3.36	.520	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.33	.415	ปานกลาง

จากตารางที่ 1 นักศึกษามีเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณระดับมากที่สุด คือ ด้านการมีเป้าหมายในชีวิต ด้านการตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ ด้านการตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ และน้อยที่สุด คือ ด้านการพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณนักศึกษา จำแนกตามเพศ

ด้าน	ชาย (45)		หญิง (74)		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต	3.39	.614	3.15	.530	2.34	.021*
การมีเป้าหมายในชีวิต	3.47	.563	3.30	.436	1.86	.066
การตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ	3.50	.502	3.28	.517	2.24	.027*
การเข้าสู่ภาวะการณ์มีสติ	3.60	.502	3.28	.517	2.24	.027*
เฉลี่ยรวม	3.47	.446	3.25	.377	2.79	.006**

*P<.05, **P< .01

จากตารางที่ 2 พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษาแตกต่างกัน ด้านการพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต ด้านการตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ และด้านการเข้าสู่ภาวะการณ์มีสติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ตารางที่ 3 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณนักศึกษา จำแนกตามหลักสูตร

ด้าน	หลักสูตร				t-test	Sig.
	ศึกษาศาสตร์ฯ		ศึกษาศาสตร์			
	วิทย-คณิต (60)		บัณฑิต (59)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต	3.30	.551	3.18	.594	1.08	.282
การมีเป้าหมายในชีวิต	3.43	.491	3.30	.490	1.39	.167
การตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ	3.44	.502	3.28	.531	1.64	.104
การเข้าสู่ภาวะการณ์มีสติ	3.44	.502	3.28	.531	1.64	.104
เฉลี่ยรวม	3.40	.400	3.26	.423	1.82	.071

จากตารางที่ 3 จะเห็นได้ว่า เมื่อจำแนกตามหลักสูตร พบว่า เชวณปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเชวณปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การตระหนักรู้ในตนเอง	3.66	.539	มาก
การจัดระเบียบและควบคุมตนเอง	3.34	.590	ปานกลาง
การนำตนเอง	3.49	.377	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.50	.406	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 จะเห็นได้ว่า นักศึกษามีเชวณปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง ด้านการตระหนักรู้ในตนเองมีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการนำตนเอง และน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดระเบียบและควบคุมตนเอง

ตารางที่ 5 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเชวณปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา จำแนกตามเพศ

ด้าน	ชาย (45)		หญิง (74)		t-test	Sig.
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
การตระหนักรู้ในตนเอง	3.64	.602	3.68	.500	-0.45	.657
การจัดระเบียบและควบคุมตนเอง	3.42	.589	3.30	.590	1.07	.288
การนำตนเอง	3.51	.402	3.48	.364	0.55	.581
เฉลี่ยรวม	3.52	.436	3.49	.389	0.49	.626

จากตารางที่ 5 เมื่อจำแนกตามเพศ พบว่า เชวณปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 6 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเชวณปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา จำแนกตามหลักสูตร

ด้าน	หลักสูตร				t-test	Sig.
	ศึกษาศาสตร์ฯ		ศึกษาศาสตร์			
	วิทย์-คณิต (60)		บัณฑิต (59)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การตระหนักรู้ในตนเอง	3.71	.559	3.62	.518	0.94	.348
การจัดระเบียบและควบคุมตนเอง	3.28	.572	3.41	.607	-1.14	.256
การนำตนเอง	3.50	.341	3.48	.413	0.37	.715
เฉลี่ยรวม	3.50	.382	3.50	.432	-0.02	.982

จากตารางที่ 6 พบว่า เมื่อจำแนกตามหลักสูตร เชวณปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษา ไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความหวัง	3.78	.448	มาก
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.39	.539	ปานกลาง
ความยืดหยุ่นทางอารมณ์	3.52	.539	มาก
การมองโลกในแง่ดี	3.41	.525	ปานกลาง
เฉลี่ยรวม	3.53	.372	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษามีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกโดยรวมในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านความหวัง และน้อยที่สุดคือ ด้านการรับรู้ความสามารถของตนเอง

ตารางที่ 8 แสดงค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา จำแนกตามเพศ

ด้าน	ชาย (45)		หญิง (74)		t-test	Sig
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความหวัง	3.84	.452	3.75	.445	1.09	.993
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.54	.592	3.31	.487	2.32	.061
ความยืดหยุ่นทางอารมณ์	3.60	.553	3.47	.527	1.30	.568
การมองโลกในแง่ดี	3.50	.560	3.36	.498	1.43	.413
เฉลี่ยรวม	3.62	.385	3.47	.355	2.16	.309

จากตารางที่ 8 พบว่า เมื่อจำแนกตามเพศ ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกโดยรวมของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 9 แสดงค่าเฉลี่ย และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา จำแนกตามหลักสูตร

ด้าน	หลักสูตร				t-test	Sig.
	ศึกษาศาสตร์ฯ		ศึกษาศาสตร			
	วิทย-คณิต (60)		บัณฑิต (59)			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความหวัง	3.78	.465	3.79	.434	-0.13	.896
การรับรู้ความสามารถของตนเอง	3.40	.557	3.38	.524	0.21	.838
ความยืดหยุ่นทางอารมณ์	3.56	.575	3.49	.501	0.69	.490
การมองโลกในแง่ดี	3.42	.501	3.40	.551	0.28	.782
เฉลี่ยรวม	3.54	.376	3.51	.371	0.38	.703

จากตารางที่ 9 เมื่อจำแนกตามหลักสูตร พบว่า ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษาไม่แตกต่างกัน การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา

ตารางที่ 10 แสดงค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา

ด้าน/ตัวแปร	CET	PMP	TA	CSE	EXIQ	SA	SR	SD	INTIQ	H	E	R	O	HERO
CET	-	.383**	.311**	.311**	.653**	.216*	.326**	.339**	.358**	.262**	.225*	.294**	.323**	.380**
PMP		-	.510**	.510**	.747**	.379**	.359**	.454**	.482**	.340**	.421**	.443**	.486**	.586**
TA			-	1.000**	.884**	.364**	.264**	.364**	.401**	.331**	.434**	.487**	.362**	.560**
CSE				-	.884**	.364**	.264**	.364**	.401**	.331**	.434**	.487**	.362**	.560**
EXIQ					-	.415**	.384**	.479**	.518**	.398**	.474**	.537**	.482**	.655**
SA						-	.522**	.437**	.830**	.349**	.366**	.334**	.388**	.495**
SR							-	.437**	.850**	.301**	.364**	.366**	.465**	.519**
SD								-	.714**	.428**	.429**	.410**	.434**	.586**
INTIQ									-	.432**	.471**	.452**	.531**	.651**
H										-	.450**	.343**	.200**	.658**
E											-	.426**	.283**	.751**
R												-	.487**	.791**
O													-	.692**
HERO														-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตารางที่ 10 พบว่า เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ (EXIQ) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับปานกลางกับเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง (INTIQ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.518$) เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง (INTIQ) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับทุนทางจิตวิทยา (HERO) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ($r=.651$) และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก (HERO) มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ (EXIQ) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับที่ .01 ($r=.655$)

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาเชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

ผลจากการวิเคราะห์ข้อมูล พบว่า เชาวน์ปัญญาเชิงจิตวิญญาณ ของนักศึกษาอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการมีเป้าหมายในชีวิต รองลงมาคือ ด้านการตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ ด้านการเข้าสู่ภาวะอารมณ์มีสติ และน้อยที่สุด คือ ด้านการพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต แสดงให้เห็นว่านักศึกษา มีความตระหนักรู้ถึงคุณค่าและเป้าหมายของชีวิต จัดลำดับความสำคัญของชีวิตได้ และมีแผนชีวิตที่ชัดเจน เท่าทัน และรับรู้แนวทางที่จะบรรลุสู่ความสำเร็จ ตามทฤษฎีพัฒนาการทางจิตสังคมของ Erikson (1963) ซึ่งระบุว่า วัยรุ่น ในช่วงนักศึกษามหาวิทยาลัยตอนต้น เป็นระยะของความสับสนระหว่างอัตลักษณ์กับบทบาท (Identity vs. Role Confusion) ที่บุคคลเริ่มค้นหาความหมายของตนเองและสร้างอัตลักษณ์ทางสังคม เช่น การตั้งคำถามตนเองที่ว่า “ฉันคือใคร” และ “ชีวิตของฉันควรมีเป้าหมายไปในทิศทางใด” ดังนั้นจึงมีค่าเฉลี่ยสูงในด้านการมีเป้าหมายในชีวิต อย่างไรก็ตามในบริบทของสังคมยุคดิจิทัล อิทธิพลของเทคโนโลยีและโซเชียลมีเดียก็นับว่ามีส่วนสำคัญต่อกระบวนการสร้างอัตลักษณ์และพัฒนาการจิตวิญญาณของนักศึกษาที่มักใช้เวลาไปกับโลกเสมือนจริงและโซเชียล

มีเดีย เช่น Facebook, Instagram, TikTok และ Twitter แม้ว่าสิ่งเหล่านี้จะเป็นเพียงเครื่องมือในการสื่อสารและแสดงออกทางสังคม แต่ในทางกลับกันก็เป็นปัจจัยที่รบกวนสมาธิ สติ ความมุ่งมั่น เพราะมักใช้เวลากับโลกสังคมออนไลน์ ใส่ใจกับการตอบสนองต่อการแจ้งเตือนที่ไม่มีที่สิ้นสุด หรือการเปรียบเทียบตนเองกับผู้อื่นบนโลกออนไลน์ ที่ทำให้วัยรุ่นสูญเสียเวลาในการทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ หมกมุ่น สูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง

เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง พบว่าอยู่ในระดับปานกลาง มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการตระหนักรู้ในตนเอง และน้อยที่สุดคือ ด้านการจัดระเบียบและควบคุมตนเอง อธิบายได้ว่า นักศึกษาส่วนใหญ่มีความเข้าใจในตนเอง รับรู้ถึงอารมณ์ ความคิด ความรู้สึก รู้จุดแข็งจุดอ่อน และค่านิยมของตนเอง รวมถึงเท่าทันมองเห็นและเข้าใจว่าตนมีตัวตน มีความคิด ความรู้สึก หรือให้คุณค่ากับสิ่งรอบๆตัว ซึ่งความตระหนักรู้ในตนเองจากประสบการณ์ต่างๆที่ได้รับในด้านที่ดี จะช่วยส่งเสริมให้นักศึกษาเห็นคุณค่าในตนเอง แต่ถ้าหากนักศึกษามีความตระหนักรู้ในตนเองจากประสบการณ์ที่ได้รับในด้านที่ไม่ดี ก็จะเป็นทุนคุณค่าแห่งตนให้ต่ำลง สอดคล้องกับ ไหมไทย ไซพันธ์ (2562) ที่กล่าวว่า การตระหนักรู้ในตนเองเป็นความสามารถในการค้นหาและเข้าใจจุดดีจุดด้อยของตนเอง และเข้าใจความแตกต่างของตนกับบุคคลอื่น เช่น เพศ วัย ระดับการศึกษา ศาสนา ตลอดจนสุขภาพอนามัย การที่บุคคลจะปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อมต่างๆได้อย่างเหมาะสมนั้นจำเป็นต้องตระหนักรู้ในตนเอง (Mualifah et al., 2019) ผลการศึกษาครั้งนี้ พบว่า นักศึกษามีค่าเฉลี่ยด้านการจัดระเบียบและควบคุมตนในระดับน้อยที่สุด ดังนั้นหลักสูตร และคณะ อาจจะจัดกิจกรรม/โครงการเพื่อปลูกฝังพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิจรณ์แก่นักศึกษา และฝึกการจัดการตนเอง กำกับพฤติกรรม และการกระทำของตนเองให้เป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับเป้าหมายชีวิต หรือกฎเกณฑ์ทางสังคม สามารถยับยั้งความต้องการหรือแรงกระตุ้นเพื่อให้บรรลุเป้าหมายระยะยาว ซึ่งต้องอาศัยทั้งการควบคุมตนเองจากภายใน (เช่น วินัย สติ การยับยั้งชั่งใจ) และการกำกับดูแลจากภายนอก เพื่อพัฒนาเขาวนปัญญาเชิงนี้ให้สมบูรณ์ สอดคล้องกับ อริยา คูหาและคณะ (2564) ที่พบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์อยู่ในระดับมาก

ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก พบว่า อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านความหวัง ซึ่งอาจเป็นเพราะความสำเร็จในระดับต้นๆ ที่นักศึกษาสามารถเข้าเรียนในระดับมหาวิทยาลัยได้ ตลอดจนสภาพแวดล้อมทางการศึกษาที่ร่มรื่น มีคุณภาพที่ผานการเรียนรู้กับธรรมชาติ เป็นแรงบันดาลใจให้นักศึกษารู้สึกภาคภูมิใจที่มีโอกาสเข้ามาใช้ชีวิตในมหาวิทยาลัย จึงมีความหวังสูงต่ออนาคตและต้องการประสบความสำเร็จในชีวิตการเรียน การมีความหวังจึงเป็นพลังภายในของนักศึกษาที่ช่วยทำให้เกิดแรงจูงใจและความพยายามในการเรียนรู้ และปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมใหม่ได้อย่างเหมาะสม สอดคล้องกับ Gallagher, Marques, and Lopez (2017) ที่ศึกษาบทบาทของความหวังในการทำนายความสำเร็จและการคงอยู่ของนักศึกษา พบว่าความหวัง การรับรู้ความสามารถของตนเอง และการมีส่วนร่วมล้วนมีความสัมพันธ์ทั้งกับจำนวนภาคการศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนและคะแนนเฉลี่ยสะสม (GPA) ในช่วง 4 ปีแรกของมหาวิทยาลัย ความหวังสามารถทำนายจำนวนภาคการศึกษาที่ลงทะเบียน และเกรดเฉลี่ยสะสมของนักศึกษาตลอด 4 ปีของมหาวิทยาลัย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษามหาวิทยาลัย สงขลานครินทร์ จำแนกตามเพศ และหลักสูตร

เพศ เขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษาแตกต่างกันตามเพศอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และพบว่า นักศึกษาชายมีเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณสูงกว่านักศึกษาหญิง ในด้านการพิจารณาถึงการดำรงอยู่ของชีวิต ด้านการตระหนักรู้ถึงภาวะเหนือธรรมชาติ และการเข้าสู่ภาวะการณ์มีสติ สะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาชายมีแนวโน้มในการครุ่นคิดถึงจุดมุ่งหมายในการมีชีวิต รู้ทางเลือกของตนที่ชัดเจน รับรู้สิ่งรอบตัว เข้าใจหลักธรรมชาติ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะในการศึกษารุ่นนี้เป็นเพศชาย ร้อยละ 37.8 ความคิดเห็นที่แตกต่างดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของพื้นที่ สอดคล้องกับ Shahzad and Hina (2023) ที่ศึกษาความฉลาดทางจิตวิญญาณและความเป็นอยู่ทางจิตวิทยาของนักศึกษามหาวิทยาลัยปากีสถาน พบว่า ความฉลาดทางจิตวิญญาณเป็นปัจจัยสำคัญในการทำนายสุขภาวะทางจิตใจเชิงบวก นอกจากนี้ยังพบว่านักศึกษาชายมีระดับความฉลาดทางจิตวิญญาณและสุขภาวะทางจิตใจสูงกว่านักศึกษาหญิง และ Santosh (2019) ที่พบว่า เขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณของนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยนักศึกษาชายมีเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณมากกว่านักศึกษาหญิง อีกทั้ง Ankita Pandey et al., (2017) พบว่า เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในบางประเด็นในแง่ของการรับรู้ภายใต้มิติต่างๆ ในบรรดามิติของเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณที่เลือกไว้ เพศชายและเพศหญิงมีความแตกต่างกันในเชิงจิตวิญญาณ สติปัญญาทางอารมณ์ และเขาวนปัญญา ซึ่งการวิจัยนี้ดำเนินการโดยใช้ปัจจัยทางจิตวิญญาณที่จำกัดในกลุ่ม ผู้มีความเชื่อในศาสนาในประเทศอินเดีย

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบเขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามเพศ และหลักสูตร

เพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน ผลดังกล่าวทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาทั้งชายและหญิงต่างอยู่ในช่วงวัยผู้ใหญ่ตอนต้น ซึ่งเป็นช่วงวัยที่บุคคลเริ่มพัฒนาความเข้าใจตนเอง มีความมั่นคงทางอารมณ์ และสามารถกำกับพฤติกรรมของตนเองได้มากขึ้น สอดคล้องกับบริบทของสังคมไทยในปัจจุบันที่มีแนวโน้มเปิดกว้างต่อความหลากหลายทางเพศมากขึ้น ซึ่งส่งผลให้ผู้เรียนทุกเพศมีโอกาสรเรียนรู้และพัฒนาความเข้าใจตนเองได้อย่างเท่าเทียม โดยในช่วงหลายปีที่ผ่านมา ภาครัฐและภาคประชาชนได้ร่วมกันผลักดันให้เกิดการเรียนรู้เรื่องความหลากหลายทางเพศในชั้นเรียนอย่างเป็นรูปธรรม ตัวอย่างเช่น แคมเปญการบรรจุเนื้อหา “ความหลากหลายทางเพศ” ตั้งแต่ระดับประถมศึกษาปีที่ 1 ถือเป็นจุดเริ่มต้นสำคัญของการพัฒนาแนวคิดเรื่องความเท่าเทียมทางเพศในการศึกษาไทย ในขณะเดียวกันมีกระบวนการเรียนรู้ที่ส่งเสริมความเข้าใจในตนเองและผู้อื่น ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนได้ฝึกคิด วิเคราะห์ และตระหนักรู้ในคุณค่าความเป็นมนุษย์ของตนเองและผู้อื่นอย่างเท่าเทียม สอดคล้องกับแนวคิด Gender Transformative Education (สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ [องค์การมหาชน], 2567) และกองทุนเพื่อความเสมอภาคทางการศึกษา (กสศ.) ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการศึกษาไม่ควรจำกัดอยู่แค่การเรียนรู้ในห้องเรียน แต่ควรมุ่งสร้างความเข้าใจและเปลี่ยนแปลงทัศนคติทางเพศของสังคม เพื่อให้เกิดความเท่าเทียมและลดการเลือกปฏิบัติในทุกๆ ระดับ เหตุนี้เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักศึกษาทั้งสองเพศจึงไม่แตกต่างกัน อาจเป็นผลสู่แนวโน้มของสังคมไทยที่ให้ความสำคัญกับการเคารพความหลากหลายทางเพศและสิทธิมนุษยชนมากขึ้น รวมถึงบทบาทของ

สถาบันการศึกษาที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนทุกเพศสามารถพัฒนาความเข้าใจตนเองและผู้อื่นอย่างเปิดกว้าง จะเป็นพื้นฐานสำคัญของการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างเท่าเทียมและยั่งยืนในอนาคต

หลักสูตร พบว่าไม่แตกต่างกัน แสดงให้เห็นว่าเป้าหมายของหลักสูตรที่นักศึกษาเล่าเรียนภายใต้ร่มคณะศึกษาศาสตร์ที่ได้มีการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนานักศึกษาด้วยกิจกรรมต่างๆ ผ่านประสบการณ์จริง และการทำงานร่วมกับผู้อื่นทั้งส่วนงานพัฒนานักศึกษา และพัฒนาวิชาการภายในหลักสูตรอย่างชัดเจน ส่งผลให้นักศึกษามีทักษะชีวิต มีการเตรียมความพร้อม มีทิศทางของตนเองในการเป็นครูที่มีประสิทธิภาพ จึงทำให้นักศึกษามีเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองที่ไม่แตกต่างกัน การที่นักศึกษาทั้งสองหลักสูตรมีระดับเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับ McKenzie (2012) ที่กล่าวว่า การพัฒนาผู้เรียนให้มีเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง ห้องเรียนจะมีบรรยากาศที่มีความสมดุลในกิจกรรมการเรียนรู้เป็นรายบุคคล และการเรียนเป็นกลุ่ม ผู้เรียนรับผิดชอบต่อการเรียนรู้ของตนเอง มีโอกาสคิดย้อนไตร่ตรองว่าหลักสูตรมีความหมายกับตนอย่างไร ทำให้ผู้เรียนรู้เป้าหมายที่ชัดเจนในจุดมุ่งหมายที่แท้จริงของหลักสูตร ส่งผลให้สามารถสร้างสรรค์งานได้เอง โดยอิสระและทำให้การเรียนมีความหมายมากขึ้น โดยหลายประเทศได้ให้ความสำคัญในการพัฒนาเยาวชนให้มีเชาวน์ปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง เช่น มหาวิทยาลัย Hong Kong Polytechnic University ที่สร้างหลักสูตรเป็นวิชาศึกษาทั่วไปที่ทุกคนต้องเรียนเพื่อพัฒนาบัณฑิตให้เป็นผู้นำยุคใหม่ (Tomorrow's Leaders) เน้นพัฒนาความเป็นผู้นำและการรู้จักและเข้าใจตนเอง (Leadership and Intrapersonal Development) (Daniel, et al., 2013)

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำแนกตามเพศ และหลักสูตร

เพศ พบว่าไม่แตกต่างกัน เมื่อวิเคราะห์เชิงลึก พบว่า นักศึกษาชายมีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักศึกษาหญิงในทุกด้าน แสดงให้เห็นว่านักศึกษาชายมีความหวัง ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง การยืดหยุ่นทางอารมณ์ และการมองโลกในแง่ดีมากกว่า อาจเป็นเพราะนักศึกษาในสามจังหวัดชายแดนใต้ส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามที่มีการหล่อหลอมนำหลักการทางศาสนาสู่ชีวิตประจำวัน ขอบเขตศาสนาสันับสนุนให้นักศึกษาชายตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ ชี้นำให้พัฒนาศักยภาพตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับผลที่พบว่า ด้านความหวัง และด้านการยืดหยุ่นทางอารมณ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด จึงกล้าแสดงออก และมีความมั่นใจในการตัดสินใจ ดังอธิบายได้จากทฤษฎีบทบาททางเพศ (Sex Role Theory) ที่ทฤษฎี ดั้วงวิเศษ (2558) ได้กล่าวว่า สังคมได้สร้างแบบแผนทางเพศ (Gender norms) และมายาคติทางเพศ (Gender stereotypes) ที่กำหนดพฤติกรรม ความคิด และคุณค่าของแต่ละเพศให้แตกต่างกัน โดยสังคมมักคาดหวังให้เพศชายเป็นผู้แข็งแกร่ง กล้าตัดสินใจ และมีความมั่นใจในตนเอง ในขณะที่เพศหญิงถูกปลูกฝังให้มีความอ่อนโยน ระมัดระวัง และเกรงใจผู้อื่นมากกว่า อย่างไรก็ตามผลการวิจัยสะท้อนให้เห็นว่าความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) เป็นองค์ประกอบสำคัญของทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก (Psychological Capital) ซึ่งส่งผลต่อการดำรงชีวิต การปรับตัว และความสำเร็จในการเรียนรู้ (Luthans, et al., 2007) สอดคล้องกับ Fathima (2022) ได้ศึกษาอิทธิพลของเพศต่อการรับรู้ความสามารถของตนเองโดยทั่วไปในมหาวิทยาลัย พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างชาย-หญิงต่อความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง โดยชายมีคะแนนสูงกว่าหญิง

หลักสูตร พบว่าไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าไม่ว่านักศึกษาจะสนใจ เลือกเรียนรู้หลักสูตรใดก็ตาม ต่างมีโอกาสได้รับการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยา ทั้งนี้เป็นเพราะสภาพแวดล้อมทางการศึกษาและกิจกรรมการเรียนการสอนของคณะ และมหาวิทยาลัยต่างมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมให้ทุกคนได้ฝึกทักษะและคุณลักษณะเชิงบวกอย่างต่อเนื่อง อาทิเช่น ความหวัง (Hope) ที่นักศึกษาทั้งสองหลักสูตรมีระดับความหวังใกล้เคียงกัน ด้วยเพราะทุกคนมองเห็น และได้รับโอกาสในการตั้งเป้าหมายและมีแรงจูงใจในการบรรลุเป้าหมาย ดังเช่นที่ ศิริเมศร โภโค (2562) ได้กล่าวว่า ความหวังเป็นความเชื่อและพฤติกรรมสะท้อนความมั่นใจว่าสิ่งที่คาดหวังจะเกิดขึ้นในอนาคต และยังเป็นแรงผลักดันทางบวกที่ช่วยให้บุคคลมีความเข้มแข็งและมุ่งมั่นในการบรรลุเป้าหมาย การรับรู้ความสามารถของตนเอง (Self-Efficacy) พบว่าไม่แตกต่างกันเมื่อจำแนกตามหลักสูตร อาจเป็นเพราะนักศึกษาได้ผ่านการเรียนรู้การฝึกปฏิบัติจริง (Active Learning) และได้เข้าร่วมกิจกรรม โครงการต่างๆ ที่คล้ายๆ กันตามกิจกรรมแกนของคณะฯ ความยืดหยุ่นทางอารมณ์ (Resiliency) ที่ไม่แตกต่างกัน ซึ่งสะท้อนให้เห็นว่านักศึกษาสามารถปรับตัว และรับมือกับความเครียด หรือเหตุการณ์ไม่คาดคิดได้อย่างเหมาะสม สามารถผ่อนคลายรับรู้ความทุกข์ หรือวิกฤติได้ สามารถฟื้นคืน และพัฒนาตนเองทั้งด้านความคิดและอารมณ์ได้ การที่นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรง และมีโอกาสฝึกทักษะเหล่านี้จึงช่วยให้นักศึกษามีความเข้มแข็งทางจิตใจ (American Psychological Association, 2016) การมองโลกในแง่ดี (Optimism) พบว่า ไม่แตกต่างกัน ซึ่งอาจเป็นด้วยสิ่งแวดล้อมในภูมิภาคภาคใต้ ทั้งที่บ้าน สถานศึกษาเป็นสังคมเชิงบวกที่มีความสัมพันธ์กันอย่างใกล้ชิด การได้อยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขด้วยครูอาจารย์ และเพื่อนๆ ดังที่ อริยา คูหา (2560) ศึกษาความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี พบว่า นักศึกษามีความสุขในระดับมาก ดังนั้นการมีประสบการณ์เชิงบวก และได้รับการสนับสนุนจากครอบครัว เพื่อน จึงอนุมานได้ว่านักศึกษามีการมองโลกในแง่ดี

วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ เขาวนปัญญาเชิงการรู้จัก และเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

พบว่า เขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณ (EXIQ) มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับเขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง (INTIQ) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 อธิบายได้ว่านักศึกษามีเขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณสูง ก็จะมีเขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองสูงตามไปด้วย เนื่องจากบุคคลที่มีความเข้าใจในความหมายของชีวิต มีเป้าหมาย และสามารถเชื่อมโยงตนเองกับคุณค่าภายใน ย่อมสามารถตระหนักรู้ตนเอง เข้าใจอารมณ์ และการกระทำของตนได้ดี ซึ่งเป็นรากฐานสำคัญของการรู้จักและเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง สอดคล้องกับ King (2008) กล่าวว่า เขาวนปัญญาเชิงจิตวิญญาณเกี่ยวข้องกับการตระหนักรู้และการปรับตัวต่อมุมมองชีวิต ซึ่งเป็นกระบวนการของการเข้าใจตนเองอย่างแท้จริง นอกจากนี้เขาวนปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง (INTIQ) ก็มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก (HERO) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษาที่มีความเข้าใจตนเอง มีการรับรู้ ยอมรับจุดแข็งและจุดอ่อนของตนเอง ย่อมสามารถนำคุณสมบัติทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก ด้านการรับรู้ความสามารถในตนเอง อันเป็นกลไกสำคัญที่ช่วยให้บุคคลเผชิญปัญหาและปรับตัวได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับ Luthans (2012) ที่อธิบายว่าทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกเป็นคุณลักษณะภายในซึ่งพัฒนาได้จากการตระหนักรู้ตนเอง การมองชีวิตอย่างมีเป้าหมาย และการสะท้อนคิดถึงประสบการณ์ชีวิตในเชิงบวก ในขณะที่เดียวกันทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับสูงกับเขาวนปัญญาเชิงจิต

วิญญาณ (EXIQ) อย่างมีนัยสำคัญระดับ .01 อธิบายได้ว่า นักศึกษาที่มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูง ก็จะมีเขาวงกตปัญหาเชิงจิตวิญญาณก็จะสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับ Emmons (2000) ที่ว่า การมีมุมมองทางจิตวิญญาณที่ดี และสามารถเชื่อมโยงกับความหมายในชีวิตส่งผลให้บุคคลมีสุขภาวะทางจิตใจที่ดีขึ้น ช่วยให้สามารถพัฒนาความเข้มแข็งทางจิตใจได้มากขึ้น นอกจากนี้ Avey, Luthans, and Youssef (2010) พบว่า ยังบุคคลที่มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูงมักมีระดับสติความเข้าใจตนเอง และคุณค่าทางจิตวิญญาณสูงกว่ากลุ่มที่มีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกต่ำ ดังนั้นเมื่อกล่าวโดยรวมแล้วการมีความสัมพันธ์ที่แสดงให้เห็นชัดเจนระหว่างเขาวงกตปัญหาเชิงจิตวิญญาณ เขาวงกตปัญหาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก จึงสะท้อนให้เห็นว่าการพัฒนาเขาวงกตปัญหาเชิงใดด้านหนึ่งย่อมส่งผลเชื่อมโยงต่อด้านหนึ่ง กล่าวคือ ผู้ที่เข้าใจตนเองและมีความเชื่อมโยงทางจิตวิญญาณ ย่อมมีทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสูง อันจะเป็นพื้นฐานสำคัญต่อการเติบโตทางอารมณ์ และจิตใจของนักศึกษาในระดับอุดมศึกษา

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดกิจกรรมสะท้อนตน จิตอาสา และฝึกการรู้จักตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านการจัดระเบียบและควบคุมตนเองที่อาจจะใช้การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และเชิงสะท้อน เพื่อเสริมเขาวงกตปัญหาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเอง และทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก มีการใช้แบบประเมินเพื่อติดตามพัฒนาการของนักศึกษา และออกแบบโครงการ/กิจกรรมสร้างความตระหนักรู้ในตนเอง การวางแผนชีวิต และการจัดการอารมณ์

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

จากการวิจัยครั้งนี้มีข้อจำกัด เป็นนักศึกษาชั้นปีที่ 1 จึงอาจจะศึกษาชั้นปีอื่นๆ และใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพหรือแบบผสม รวมทั้งอาจจะศึกษาปัจจัยอื่น ๆ เช่น การอบรมเลี้ยงดูในครอบครัว วัฒนธรรม และติดตามพัฒนาการตามเวลา

กิตติกรรมประกาศ

ขอขอบคุณคณาจารย์ทุกท่าน และนักศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ทุกคนที่เป็นส่วนหนึ่งสนับสนุนให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ อนึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในรายวิชาสัมมนาจิตวิทยา ด้วยข้อจำกัดของเวลาจึงไม่ได้ดำเนินการยื่นขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

เจนเดอร์ ทรานพอร์เมทิฟ เอ็ดดูเคชั่น. (2567). “ทำไมการเรียนรู้ความหลากหลายทางเพศในชั้นเรียน”

จึงสำคัญ. OKMD. สืบค้น 2569, มกราคม 16, จาก

<https://knowledgeportal.okmd.or.th/article/6631d002d8b93>.

นฤพนธ์ ตัววิเศษ. (2558). มานุษยวิทยากับการศึกษาพฤติกรรมข้ามเพศและรักเพศเดียวกัน.

ศูนย์มานุษยวิทยา สิริธร (องค์การมหาชน). สืบค้น 2568, พฤศจิกายน 19, จาก

<https://www.sac.or.th/databases/anthropology-concepts/articles/4>.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. (2542, 19 สิงหาคม). *ราชกิจจานุเบกษา*, 116(74 ก), 1–23.
- วิจารณ์ พานิช. (2556). *ครูเพื่อศิษย์สร้างห้องเรียนกลับทาง* (พิมพ์ครั้งที่ 2). มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- วชิรา แสนโกศิก. (2561). *การเพิ่มเขว่นปัญญาเชิงการรู้จักและเข้าใจตนเองของนักเรียนระดับประถมศึกษาด้วยแอปพลิเคชันฝึกการรู้จักและเข้าใจตนเอง: การศึกษาเชิงพฤติกรรมและคลื่นไฟฟ้าสมอง* [วิทยานิพนธ์ดุขภูิบัณฑิต, มหาวิทยาลัยบูรพา]. วิทยาลัยวิทยาการวิจัยและวิทยาการปัญญา.
- ศิริเมศร์ โภโค. (2562). *ผลของโปรแกรมส่งเสริมความหวังต่อดัชนีชี้วัดความหวังในผู้ป่วยโรคหลอดเลือดสมองระยะหลังเฉียบพลัน* [วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยคริสเตียน]. คณะพยาบาลศาสตร์.
- สันทนา วิจิตรเนาวรัตน์. (2559). ความฉลาดทางจิตวิญญาณและความฉลาดทางอารมณ์ที่มีผลต่อพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น*, 10(3), 187–199.
- สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน). (2567). *รายงานผลการดำเนินงาน*. สืบค้น 2568, พฤศจิกายน 19, จาก <https://www.okmd.or.th/reports-list/operations-reports>.
- สุภมาส อังคุชติ. (2556). การวิเคราะห์ข้อมูลวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน. ใน *เอกสารการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนการสอน* (หน่วยที่ 6). เจริญดีมั่นคง.
- สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ. (2568). *เจาะลึกระบบสุขภาพเด็กไทยป่วยซึมเศร้าสูง 2.2 พันคนต่อประชากรแสนคน มีหน้าซ้ำเข้าไม่ถึงบริการสุขภาพจิต*. สืบค้น 2568, ธันวาคม 10, จาก <https://www.hfocus.org/content/2025/01/32784>.
- ไหมไทย ไชยพันธุ์. (2562). *การพัฒนาพฤติกรรมมนุษย์*. สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- อัญชลี ศุภวิทยานันท์. (2552). *ความสัมพันธ์ระหว่างเขว่นด้านจิตวิญญาณ ความสุข และพฤติกรรมการเป็นสมาชิกที่ดีขององค์กร: กรณีศึกษาโรงพยาบาลเอกชนแห่งหนึ่งในจังหวัดนครปฐม* [วิทยานิพนธ์ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์]. คณะศิลปศาสตร์.
- อริยา คูหา. (2560). *คุณภาพความสุขของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์* [รายงานวิจัย]. มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- อริยา คูหา, ฮานานมุฮิบบะตุตติน นอจิ, สรินญา ปุติ, ปรีนาภา ชูรัตน์ และฐปรัตน์ รักษภานุสิทธิ. (2564). *ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก การคิดเชิงอนาคต ความยึดมั่นผูกพันในวิชาชีพ และการประยุกต์จิตวิทยาเพื่อชีวิตของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์*. *วารสารเครือข่ายวิทยาลัยพยาบาลและการสาธารณสุขภาคใต้*, 8(2), 273–287.

อริยา คูหา. (2565). *จิตวิทยาเพื่อการดำรงชีวิต* (พิมพ์ครั้งที่ 4). สำนักวิทยบริการมหาวิทยาลัย
สงขลานครินทร์.

American Psychological Association. (2016). *Stress in America: Coping with change, Part 1*.
American Psychological Association.

Avey, J. B., Luthans, F., & Youssef, C. M. (2010). The additive value of psychological capital in
predicting workplace attitudes and behaviors. *Journal of Management*, 36(2), 430–
452.

Daniel, T., Shek, L., & Lin, L. (2013). Qualitative evaluation of Project P.A.T.H.S.: Narrative
findings based on focus groups with student participants. In D. T. L. Shek & R. C. F.
Sun (Eds.), *Development and evaluation of positive adolescent training through
holistic social programs (P.A.T.H.S.)* (pp. 165–177). Springer.

Emmiyati, N., Rasyid, M., Rahman, M., Arsyad, A., & Dirawan, G. (2014). Multiple intelligences
profiles of junior secondary school students in Indonesia. *International Education
Studies*, 7(11), 103–110.

Emmons, R. A. (2000). Spirituality and intelligence: Problems and prospects. *The
International Journal for the Psychology of Religion*, 10, 57–64.

Erikson, E. (1963). *Youth: Change and challenge*. Norton and Company.

Fathima, A. (2022). The influence of gender on general self-efficacy among collegiates.
International Journal of Indian Psychology, 10(4), 704–714.

Gallagher, M. W., Marques, S. C., & Lopez, S. J. (2017). Hope and the academic trajectory of
college students. *Journal of Happiness Studies*, 18, 341–351.

Gardner, H. (2004). *Changing minds: The art and science of changing our own and other
people's minds*. Harvard Business School Publishing.

Gardner, H. (2011). *Frames of mind: The theory of multiple intelligences* (3rd ed.). Basic
Books.

King, D. (2008). *Rethinking claims of spiritual intelligence: A definition, model, and measure*
[Master's thesis, Trent University].

Luthans, F. (2012). Psychological capital: Implications for HRD, retrospective analysis, and
future directions. *Human Resource Development Quarterly*, 23(1), 1–8.
<https://doi.org/10.1002/hrdq.21119>.

- Luthans, F., Avolio, B. J., & Youssef, C. M. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- McKenzie, W. (2012). *Intelligence quest: Project-based learning and multiple intelligences*. ISTE.
- Mualifah, A., Barida, M., & Farhana, L. (2019). The effect of self-acceptance and social adjustment on senior high school students' self-concept. *International Journal of Educational Research Review*, Special Issue, 719–724.
<https://doi.org/10.24331/ijere.628712>.
- Pandey, A., Dubey, P., & Chawla, S. (2017). Spiritual intelligence: A gender study in Indian context. *Research Journal of Management Sciences*, 6(5), 39–43.
- Rioli, L., Savicki, V., & Richards, J. (2012). Psychological capital as a buffer to student stress. *Psychology*, 3(12A), 1202–1207.
- Santosh, P. (2019). Study of spiritual intelligence among D.El.Ed. students. *International Journal of Research-Granthaalayah*, 7(7), 143–147.
- Shahzad, A., & Hina, R. (2023). Spiritual intelligence and psychological well-being of Pakistani university students. *Current Psychology*, 43(6), 5388–5395.
- Shearer, C. B. (2009). Exploring the relationship between intrapersonal intelligence and university students' career confusion: Implications for counseling, academic success, and school-to-career transition. *Journal of Employment Counseling*, 46(2), 52–61.

การศึกษาการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ และแรงจูงใจภายใน
ที่มีต่อสมรรถนะดิจิทัล ของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

A study on Using of Artificial Intelligence in Learning, and Intrinsic Motivation
affect Digital Competency of Students of Prince of Songkla University

ตัสนีม บอซู¹ และอริยา คูหา^{2*}

Tasneem Boasoo¹ and Ariya Kuha^{2*}

นักศึกษาสาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์¹

อาจารย์หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์²

Student, Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Prince of Songkla University

Ph.D (Educational Psychology), Assoc Prof.¹

Lecturer in the Master of Arts Program in Psychology, Faculty of Education, Prince of Songkla University²

*Corresponding author, e-mail: ariyakuha@gmail.com

Received July 1, 2026; Revised August 12, 2026; Accepted August 24, 2026

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ได้ตั้งวัตถุประสงค์ไว้เพื่อ 1) ศึกษาการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในของนักศึกษา 2) เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ทั้งชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 3) เปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลทั้งชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 4) เปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของนักศึกษาระดับชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน 5) ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ กลุ่มตัวอย่าง คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 99 คน ปีการศึกษา 2568 โดยการสุ่มตัวอย่างอย่างง่ายของ Krejcie & Morgan เครื่องมือในการศึกษาวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในที่มีค่าความเชื่อมั่น .799, .896 และ .894 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน F-test และการถดถอยพหุคูณ ผลการวิจัยพบว่าการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในของนักศึกษาอยู่ในระดับมากและแตกต่างกันตามชั้นปี และการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ และแรงจูงใจภายในร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของสมรรถนะดิจิทัลได้ร้อยละ 35.6 ($R^2 = .356$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ .01

ดังสมการ

สมรรถนะดิจิทัล = $1.075 + 0.449$ (การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้) + 0.374 (แรงจูงใจภายใน)

คำสำคัญ: การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ แรงจูงใจภายใน สมรรถนะดิจิทัล

Abstract

This research aimed to 1) study students' use of artificial intelligence (AI) technology in learning, digital competence, and intrinsic motivation of the students 2) compare students' use of AI in learning by academic year and academic achievement 3) compare digital competence by academic year and academic achievement 4) compare intrinsic motivation by academic year and academic achievement 5) study the factors affecting Digital Competence of students. The sample consisted of 99 undergraduate students in year 1- 4 of the Bachelor of Education program in Educational Psychology and Guidance, Faculty of Education, Prince of Songkhla University in 2025, selected through random sampling. The instruments were questionnaires on AI usage in learning, digital competence, and intrinsic motivation, with reliability coefficients of .799, .896, and .894, respectively. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, F-test, and multiple regression analysis. The results revealed that students' AI use in learning, digital competence, and intrinsic motivation were at a high level and differed by academic year. Furthermore, AI use in learning and intrinsic motivation together accounted for 35.6% of the variance in digital competence ($R^2 = .356$), with statistical significance at .01 level, as shown in the equation:

$$Y = 1.075 + 0.449 (\text{AI use in learning}) + 0.374 (\text{Intrinsic motivation}).$$

Keywords: Artificial Intelligence in Learning, Intrinsic Motivation, Digital Competence

บทนำ

ปัจจุบันโลกกำลังเข้าสู่ยุคของการเปลี่ยนแปลง เทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทมากขึ้นในชีวิตประจำวันทั้งยังส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจดิจิทัลโลกและประเทศไทยอย่างไม่อาจหลีกเลี่ยงได้ การพัฒนาของเทคโนโลยีทำให้คอมพิวเตอร์และระบบสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตเข้ามามีบทบาทในการเชื่อมโยงการปฏิบัติการและกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพและรวดเร็วยิ่งขึ้น นำมาซึ่งการเปลี่ยนแปลงทางวัฒนธรรม สังคม เศรษฐกิจ การเมืองและการศึกษา (ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน, 2524) ตลอดจนสามารถสร้างจุดเปลี่ยนสำคัญทั้งในชีวิตประจำวันและการทำงาน หนึ่งในเทคโนโลยี ที่ถูกกล่าวถึงและนำมาใช้มากที่สุดคือ เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence: AI) (พรเทพ ปฏิพงษ์วัฒนา, 2567) เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีศักยภาพในการยกระดับคุณภาพการศึกษา คุณภาพชีวิตได้ในทุกระดับ สามารถเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ ช่วยวิเคราะห์เนื้อหา และเสริมสร้างประสบการณ์ให้เหมาะสมกับความสามารถเฉพาะบุคคล อีกทั้งช่วยประหยัดเวลาและต้นทุนทั้งสำหรับผู้ใช้งาน ทำงานได้รวดเร็ว รวมถึงขยายโอกาสต่าง ๆ ในพื้นที่ห่างไกลผ่านระบบออนไลน์ ช่วยลดข้อจำกัดด้านภูมิศาสตร์ เศรษฐกิจ และภาษา (Firuz Kamalov et al., 2023) จึงเห็นได้ว่า AI มาใช้เพื่อเปลี่ยนแปลงระบบต่าง ๆ อย่างรอบด้านและเป็นรูปธรรม โดยขับเคลื่อนเรื่องนี้ผ่านมิติต่าง ๆ อาทิ ให้อาจารย์ทำวิจัย AI เพื่อการ

เรียนรู้จริงจัง ผลักดันการเรียนรู้ AI ของนักศึกษาตั้งแต่พื้นฐานสู่การสร้างนวัตกรรม สร้างหลักสูตร AI สำหรับนักศึกษาทุกระดับ และทักษะแห่งอนาคต ฯลฯ เน้นสร้างวัฒนธรรมการใช้ AI อย่างมีความรู้ ความสามารถ และมีคุณธรรมไปพร้อม ๆ กัน เพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และไม่ใช่ว่าเพียงเพื่อให้ AI มาทำงานแทน แต่เพื่อเติมเต็มและเสริมศักยภาพของมนุษย์ (ทิพาจินต์ ไทยพิสุทธิกุล, 2568) ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้ และการใช้ปัญญาประดิษฐ์จึงควรควบคู่ไปกับการเสริมสร้างทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล เพื่อให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรม และสามารถนำ AI มาใช้พัฒนาตนเองในการเรียนรู้ได้อย่างเหมาะสม

อย่างไรก็ตาม นฤตล จันทรเพ็ชร และอุบลวรรณ ส่งเสริม (2567) พบว่า การจัดการเรียนรู้บนฐาน AI เป็นที่นิยมในการพัฒนาการศึกษา เพราะสามารถช่วยปรับปรุงการสอนให้เหมาะสมและมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยปรับปรุงเนื้อหาการเรียนรู้ให้เหมาะสมกับระดับความเข้าใจของนักเรียนแต่ละคนในขณะเดียวกัน อย่างไรก็ตาม ปัญหาการใช้ AI ของนักเรียนท่ามกลางศักยภาพเชิงบวกของ AI ในการศึกษา สถาบันหลายแห่งยังคงมีความเห็นแตกแยกในการนำ AI Chatbot มาใช้ที่บางส่วนห้ามการใช้งานเพราะกังวลว่าผู้เรียนจะไม่ได้ฝึกทักษะสำคัญอย่าง Critical Thinking และ Problem-solving Skills (ปิยะพร ขุนทองเอก, 2566) นอกจากนี้ยังมีข้อจำกัดที่เกี่ยวกับการใช้งาน AI เช่น ประเด็นลดทักษะการคิดวิเคราะห์ของผู้เรียน ความเป็นส่วนตัว ความปลอดภัยของข้อมูล ความไม่เท่าเทียมทางการศึกษา การพึ่งพาเทคโนโลยีมากเกินไป ซึ่งอาจลดบทบาทของครูที่ส่งผลต่อพัฒนาการด้านมนุษยสัมพันธ์ของผู้เรียน จึงเห็นได้ว่าการใช้ AI ในการศึกษาถือเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการเรียนการสอน แต่ควรต้องมีการจัดการ และควบคุมเพื่อให้เกิดประโยชน์สูงสุด และลดผลกระทบเชิงลบที่อาจเกิดขึ้น (อชิป เกตุสิริ และคณะ, 2568)

จากช่องว่าง และความท้าทายดังกล่าวการนำเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มาใช้ในการศึกษาจึงไม่สามารถเน้นเพียงแค่ประสิทธิภาพของการจัดการเรียนรู้เท่านั้น แต่ยังต้องคำนึงถึงการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล (Digital Competence) ของผู้เรียนให้สามารถเลือกวิเคราะห์ และประเมินข้อมูลสารสนเทศเพื่อสามารถแก้ปัญหาและใช้งานอย่างสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณ รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่อง (จุฬารัตน์ บุชพงศ์, 2566) สมรรถนะดิจิทัลไม่ใช่เพียงแค่ความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์หรืออุปกรณ์อิเล็กทรอนิกส์ แต่ยังครอบคลุมถึงความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศทางสังคมได้อย่างมั่นใจให้สามารถนำไปใช้ในการปฏิบัติงาน การติดต่อสื่อสาร การสืบค้น การนำเสนอข้อมูล การประเมินผล และเพื่อความบันเทิง ตลอดจนสร้างการมีส่วนร่วมผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต (Juhasz, Kalman, Toth and Horvath, 2022) รวมทั้งความสามารถในการปรับการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนแต่ละคน โดยสามารถวิเคราะห์ข้อมูลพฤติกรรมการเรียนรู้ ประสิทธิภาพ และความเข้าใจในเนื้อหา เพื่อเสนอเนื้อหาหรือแนวทางการเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่นระบบ Knewton ที่ใช้กันในสหรัฐอเมริกา ซึ่งช่วยให้นักเรียนสามารถเรียนในจังหวะของตนเอง ลดความเครียด และเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้ (Luckin et al., 2016) ระบบ Jill Watson ที่ใช้ใน Georgia Tech แสดงให้เห็นว่าสามารถตอบคำถามของนักเรียนในคอร์สออนไลน์ได้อย่างมีประสิทธิภาพและลดภาระของผู้สอนลงได้อย่างมีนัยสำคัญ (อชิป เกตุสิริ และคณะ, 2568) สำหรับประเทศไทยได้เริ่มพัฒนาอย่างจริงจังเข้าสู่ระบบเศรษฐกิจดิจิทัล ในปี พ.ศ. 2560 รวมไปถึงการพัฒนากำลังคนดิจิทัลของประเทศ ให้มีขีดความสามารถด้านดิจิทัลในมุมมองโลก ทว่าประเทศไทยมีขีดความสามารถด้านดิจิทัลเพียงระดับกลางเมื่อเปรียบเทียบกับโลก และ

เป็นอันดับสามของกลุ่มอาเซียน โดยพบว่าประเทศไทยจัดอยู่ในอันดับที่ 41 จาก 63 ประเทศ ของดัชนี World Digital Competitiveness Ranking 2017 (DRI) โดย IMD และอันดับที่ 62 จาก 139 ประเทศของดัชนี Networked Readiness Index 2016 (NRI) โดย World Economic Forum และเป็นตำแหน่งที่ 3 ของอาเซียนในทั้ง 2 ดัชนี โดยภาพรวมมีจุดแข็ง คือ การมีจำนวนผู้ใช้อินเทอร์เน็ตผ่านโทรศัพท์มือถือที่สูง มีตลาดส่งออกสินค้าดิจิทัลที่แข็งแกร่ง และมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ โดยเฉพาะภาคการเงินที่แข็งแกร่ง แต่ยังคงพัฒนาต่อ คือ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในภาคธุรกิจ และการปรับปรุงกฎหมาย/กฎระเบียบด้านดิจิทัล ส่วนจุดอ่อนที่ประเทศไทยต้องเร่งแก้ไขโดยด่วนคือ ประเทศไทยยังขาดกำลังคนทักษะสูงที่มีคุณภาพจำนวนมากโดยเฉพาะคุณภาพกำลังคนด้านดิจิทัลและความท้าทายที่สำคัญของประเทศไทยคือกำลังคนด้านดิจิทัลของไทยมีปริมาณมากแต่กำลังคนที่มีคุณภาพสูงสามารถทำงานได้จริงมีปริมาณน้อย (จิตติยา เนตรวงษ์ และคณะ, 2565) ดังนั้นจากการขาดแคลนทักษะเชิงคุณภาพนี้จึงได้สร้างช่องว่างที่เป็นอุปสรรคต่อการเปลี่ยนผ่านสู่ยุคปัญญาประดิษฐ์ (AI) อย่างแท้จริง สอดคล้องกับ จุฬารัตน์ บุชบงก์ (2567) ที่ได้ศึกษาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครู ในยุคการศึกษา 4.0 พบว่า สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรบัณฑิตวิชาชีพครูในยุคการศึกษา 4.0 อยู่ในระดับสูง โดยเฉพาะด้านการผลิตและการติดต่อสื่อสารด้วยเครื่องมือดิจิทัล และด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพ นักศึกษาให้ความสำคัญกับการใช้งานเทคโนโลยีอย่างรับผิดชอบ ไม่ละเมิดสิทธิผู้อื่น และสามารถผลิตสื่อ รวมถึงใช้เครื่องมือดิจิทัลในการสื่อสาร และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสม จากผลการศึกษาดังกล่าว สะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะดิจิทัลเป็นทักษะที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในบริบทการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งในระดับอุดมศึกษาที่ผู้เรียนจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและเครื่องมือดิจิทัลเพื่อการเรียนรู้ การสื่อสาร และการทำงานร่วมกันได้อย่างมีประสิทธิภาพและมีจริยธรรม

นอกจากการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาแล้ว แรงจูงใจภายในก็เป็นอีกตัวแปรที่มีบทบาทสำคัญ สัมมา รณิธ (2553) กล่าวว่า แรงจูงใจ คือความปรารถนาที่จะกระทำการใด ๆ ที่คิดว่ามีคุณค่าด้วยความเต็มใจของบุคคลในการที่จะอุทิศกายและใจในการปฏิบัติงาน เพื่อให้บรรลุเป้าหมายโดยได้รับรางวัลเป็นผลตอบแทนการกระทำนั้น ๆ เป็นสิ่งจูงใจ (Incentives) ที่เร้า กระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรม เช่น รางวัล คำชมเชยที่ทำให้เกิดแรงผลักดันภายในตัวของบุคคล บุคคลที่มีแรงจูงใจภายในตนเองจะสนับสนุนตนเองให้ทำงานต่อไปเพื่อให้บรรลุเป้าหมายแม้ต้องเผชิญกับงานที่ซับซ้อน จะมีกรอบความคิดที่จะเปลี่ยนปัญหาให้เป็นความท้าทายให้รู้สึกมีแรงจูงใจที่จะพัฒนา ให้เหตุผลต่อตนเองด้วยการกระตุ้น มีความกระตือรือร้น สิ่งสำคัญที่ทุกคนต้องมี คือ เป้าหมายในชีวิตที่ไม่ว่าจะเป็นระยะสั้นหรือระยะยาว (อริยา คูหา, 2568) Sun and Gao (2020) พบว่า แรงจูงใจภายในมีอิทธิพลทางบวกต่อเจตนาของผู้เรียนในการใช้อุปกรณ์พกพาในการเรียนภาษา โดยแรงจูงใจภายในมาจากการรับรู้ถึงประโยชน์ และความเหมาะสมของเทคโนโลยี

จากการประมวลเอกสารจะเห็นได้ว่า การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และสมรรถนะดิจิทัลมีบทบาทสำคัญในการช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพการเรียนรู้ของนักศึกษาในยุคดิจิทัล อีกทั้งแรงจูงใจภายในก็เป็นปัจจัยที่ช่วยผลักดันให้ผู้เรียนใช้เทคโนโลยีอย่างมีประสิทธิภาพ อย่างไรก็ตามด้วยงานวิจัยที่ผ่านมายังขาดการศึกษาเชิงบูรณาการที่วิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในของนักศึกษา ตลอดจนสารสนเทศที่จะสะท้อนไปยังขั้นนี้ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ซึ่งเป็นช่องว่าง

ของการวิจัยครั้งนี้ ดังนั้นวัตถุประสงค์ของงานวิจัยเพื่อให้ได้สารสนเทศที่เป็นประโยชน์ นำไปสู่การพัฒนากลยุทธ์ และแนวทางการเรียนการสอนที่เหมาะสม เตรียมความพร้อมผู้เรียนและคนทำงานสู่แรงงานด้านดิจิทัลตามความต้องการของตลาดแรงงาน สามารถปรับตัวและใช้เทคโนโลยีได้อย่างมีประสิทธิภาพอย่างยั่งยืนในโลกแห่งอนาคต ท่ามกลางกระแสดิจิทัลที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วจึงเป็นเป้าหมายของการศึกษานี้

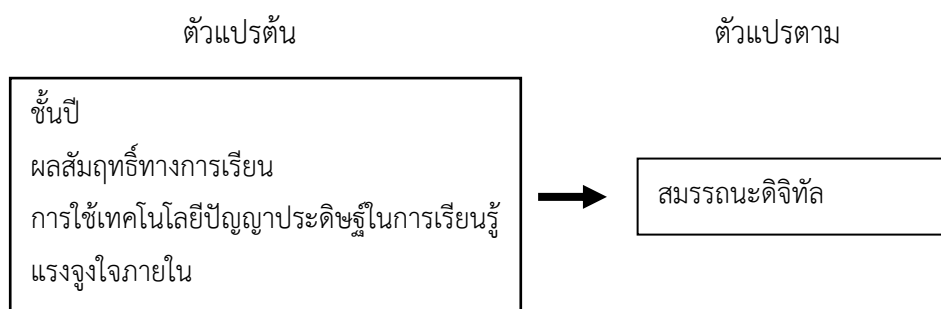
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในของนักศึกษา
2. เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ อิงชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
3. เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา อิงชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
4. เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของนักศึกษา อิงชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
5. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์

แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ปัญญาประดิษฐ์ (Artificial Intelligence) เป็นเสมือนเครื่องจักร (Machine) ที่มีฟังก์ชันซับซ้อน สามารถทำความเข้าใจ เรียนรู้องค์ความรู้ต่าง ๆ เช่น การรับรู้ การเรียนรู้ การให้เหตุผล และการแก้ปัญหาต่าง ๆ ความสามารถเหล่านี้ก็ถือว่าเป็นความฉลาดเทียมที่สร้างขึ้นให้มนุษย์ มีขอบเขตที่กว้างขวางอย่างมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านการศึกษาที่สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ตามความถนัดของแต่ละบุคคล หรือการเรียนรู้ส่วนบุคคล ผ่านปัญญาประดิษฐ์ในการสอน และพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ให้ดีขึ้น ในทางการศึกษาการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาครั้งนี้ เน้นศึกษาความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ ความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ และการประยุกต์การใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับการศึกษา เพื่อที่จะให้ได้ทราบและเข้าใจการใช้เครื่องมือ และทักษะที่เกี่ยวกับความสามารถพื้นฐานในการใช้ในการทำงานกับเทคโนโลยีสารสนเทศและเครือข่ายสารสนเทศของนักศึกษาในขณะที่ศึกษาเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ด้วยเชื่อว่านักศึกษาที่มีความสามารถทางปัญญาประดิษฐ์ ย่อมอาจมีสมรรถนะดิจิทัล และใช้เทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อการเลือกใช้ วิเคราะห์ และประเมินข้อมูล เพื่อแก้ปัญหาและนำไปใช้งานได้อย่างสร้างสรรค์ ด้วยความรับผิดชอบ และมีวิจารณญาณ รวมไปถึงการสร้างองค์ความรู้ใหม่อย่างต่อเนื่องที่จะหนุนเสริมให้นักศึกษามีความมุ่งมั่น มั่นใจในศักยภาพการเรียนรู้ เสริมสร้างแรงขับในตนเอง ให้มีแรงจูงใจภายในที่จะพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องสู่การเป็นพลเมืองที่ดีในสังคมคุณภาพในอนาคต โดยผสานด้วยการมีแรงจูงใจภายในตนเองก็จะช่วยเพิ่มโอกาสให้บรรลุเป้าหมายการศึกษาเล่าเรียนในมหาวิทยาลัย มีแรงจูงใจที่จะพัฒนาตนเองและสังคม ซึ่งผู้วิจัยนำมาเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยครั้งนี้ ดังได้อะแกรม

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ระเบียบวิธีการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) โดยใช้ระเบียบวิธีการพรรณนาเชิงสำรวจ (Descriptive Survey Research) ที่มีรายละเอียดวิธีดำเนินการวิจัย ดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประชากร คือ นักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1-4 หลักสูตรศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ จำนวน 124 คน ปีการศึกษา 2568 โดยใช้สูตร Krejcie & Morgan (1970) ได้จำนวนทั้งสิ้น 92 ราย และเพื่อป้องกันการได้ข้อมูลไม่ครบถ้วน ผู้วิจัยจึงเพิ่มกลุ่มตัวอย่างอีกร้อยละ 10 ภายหลังการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล จึงได้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด จำนวน 99 ราย

เครื่องมือในการเก็บข้อมูล เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีลักษณะมาตราส่วนประมาณค่าของ Likert มี 5 ระดับ แบ่งเป็น 4 ส่วน ได้แก่ แบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ (17 ข้อ) แบบสอบถามสมรรถนะดิจิทัล (26 ข้อ) ดัดแปลงจาก ภัทรพร เยาวรัตน์ (2565) แบบสอบถามแรงจูงใจภายใน (30 ข้อ) ดัดแปลงจาก อรพินทร์ ชูชม และคณะ (2542) โดยมีกระบวนการพัฒนาดังนี้ 1) ประมวล ศึกษา และวิเคราะห์แนวคิด ทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในจากหนังสือ ตำรา บทความ วารสาร และงานวิจัยต่าง ๆ 2) ศึกษา และวิเคราะห์ หลักการ แนวคิด ทฤษฎีจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างและพัฒนาแบบสอบถามจากหนังสือ ตำรา และบทความ 3) กำหนดนิยามศัพท์เฉพาะ ซึ่งผู้วิจัยได้กำหนดนิยามตามแบบแผนที่ต้องการศึกษา กล่าวคือ การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายใน 4) ดัดแปลงรายการคำถามให้มีเนื้อหาครอบคลุมตามบริบทของกลุ่มตัวอย่าง 5) นำแบบสอบถามเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อขอความเห็นชอบ ตรวจสอบคุณภาพ และพิจารณาความสอดคล้อง (IOC) และความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) จากนั้นนำไปปรับปรุงแก้ไข แล้วคัดเลือกรายการคำถามที่มีค่าดัชนีความสอดคล้องตั้งแต่ .66 ขึ้นไป นำแบบสอบถามที่คัดเลือกไปทดลองใช้ (Try out) กับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างจริง จำนวน 30 คน 6) นำแบบสอบถามหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ในครั้งนี้ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับของแบบสอบถามการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ = .799 สมรรถนะดิจิทัล = .896

และแรงจูงใจภายใน = .894 ตามลำดับ 7) นำแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ที่ได้เตรียมนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาจริง เพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการโดยขอหนังสือจากคณะศึกษาศาสตร์ อนุเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญ เพื่อตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ และความเที่ยงตรงของเนื้อหา จากนั้นประสานอาจารย์ที่ปรึกษา และประธานนักศึกษาแต่ละชั้นปีเพื่อขอความร่วมมือ นัดหมายการแจกแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเอง จากนั้นตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูลก่อนนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปด้วยสถิติพรรณนา หาค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลการใช้ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายใน โดยหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในของนักศึกษา อิงชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน วิเคราะห์ด้วย F-Test (ในกรณีที่ไม่มีผลแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญใช้การวิเคราะห์รายคู่ด้วย LSD) และวิเคราะห์ปัจจัยที่มีต่อสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา โดยวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) ใช้เกณฑ์แปลค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2556) ดังนี้ 4.51–5.00 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับมากที่สุด 3.51–4.50 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับมาก 2.51–3.00 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับปานกลาง 1.51–2.50 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับน้อย และ 1.00–1.50 หมายถึง มีความคิดเห็นระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเป็นนักศึกษาชาย 11 คน คิดเป็นร้อยละ 11.1 นักศึกษาหญิง 88 คน คิดเป็นร้อยละ 88.9 กำลังศึกษาชั้นปีที่ 1 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 ชั้นปีที่ 2 จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 27.3 ชั้นปีที่ 3 จำนวน 28 คน คิดเป็นร้อยละ 28.3 และชั้นปีที่ 4 จำนวน 22 คน คิดเป็นร้อยละ 22.2 มีผลสัมฤทธิ์ทางเรียนระหว่าง 2.75-3.16 จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 5.1 ระหว่าง 3.17-3.57 จำนวน 48 คน คิดเป็นร้อยละ 48.5 และระหว่าง 3.58-4.00 จำนวน 46 คน คิดเป็นร้อยละ 46.5

ตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ AI	3.76	.342	มาก
ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	3.83	.393	มาก
การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์	3.66	.553	มาก
เฉลี่ยรวม	3.75	.330	มาก

ตารางที่ 1 แสดงให้เห็นว่านักศึกษามีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ ด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา ได้แก่ ด้านความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์ AI และน้อยที่สุด คือ ด้านการประยุกต์ใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับการศึกษา

ตารางที่ 2 แสดงการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา อิงชั้นปี

ด้าน		ชั้นปี				F	Sig.
		1	2	3	4		
ความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์	$\bar{x}$	3.91	3.74	3.76	3.67	2.200	.093
	S.D.	.374	.350	.370	.241		
ความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์	$\bar{x}$	4.06	3.81	3.71	3.79	3.972	.010*
	S.D.	.272	.380	.437	.396		
การประยุกต์การใช้งานเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์กับการศึกษา	$\bar{x}$	3.76	3.70	3.51	3.75	1.233	.302
	S.D.	.542	.503	.629	.506		
เฉลี่ยรวม	$\bar{x}$	3.91	3.76	3.66	3.73	2.755	.047*
	S.D.	.337	.306	.356	.297		

*p< .05

จากตารางที่ 2 เมื่ออิงชั้นปี พบว่าการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้โดยรวม ด้านความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และผลจากการทดสอบรายคู่ พบว่า ด้านความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์ของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 2 (.247) ระหว่างชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 (.274) และการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ โดยรวมของนักศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระหว่างชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 (.256)

ตารางที่ 3 แสดงการเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา
อิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้าน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						F	Sig.
	ต่ำ		กลาง		สูง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
ความรู้เกี่ยวกับปัญญาประดิษฐ์	3.87	.193	3.80	.330	3.71	.345	1.039	.358
ความสามารถในการใช้ปัญญาประดิษฐ์	4.07	.450	3.84	.387	3.79	.392	1.182	.311
การประยุกต์การใช้งานเทคโนโลยีฯ	3.88	.576	3.68	.592	3.63	.514	.494	.612
เฉลี่ยรวม	3.94	.468	3.77	.320	3.71	.322	1.292	.279

จากตารางที่ 3 เมื่ออิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่าการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 4 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
การรู้ดิจิทัล	4.28	.463	มาก
การใช้ดิจิทัล	4.25	.518	มาก
การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือฯ	4.04	.631	มาก
การปรับตัวการเปลี่ยนแปลงฯ	4.23	.517	มาก
เฉลี่ยรวม	4.20	.431	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงให้เห็นว่า นักศึกษามีสมรรถนะดิจิทัล ที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ด้านการรู้ดิจิทัล รองลงมา คือ ด้านการใช้ดิจิทัล และน้อยที่สุดคือ ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล

ตารางที่ 5 แสดงการเปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา อิงชั้นปี

ด้าน		ชั้นปี				F	Sig
		1	2	3	4		
การรู้ดิจิทัล	$\bar{X}$	4.45	4.28	4.08	4.38	3.308	.023*
	S.D.	.515	.384	.503	.375		
การใช้ดิจิทัล	$\bar{X}$	4.29	4.18	4.14	4.50	2.431	.070
	S.D.	.550	.511	.538	.411		
การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล	$\bar{X}$	4.02	3.81	4.03	4.37	3.571	.017*
	S.D.	.544	.733	.593	.491		
การปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล	$\bar{X}$	4.50	4.15	4.01	4.35	4.944	.003**
	S.D.	.412	.501	.563	.453		
เฉลี่ยรวม	$\bar{X}$	4.31	4.10	4.07	4.40	3.760	.013*
	S.D.	.436	.417	.443	.370		

*p< .05 **p< .01

จากตารางที่ 5 เมื่ออิงชั้นปี พบว่า สมรรถนะดิจิทัลโดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมรรถนะดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัล ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัลและด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัล แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05, .05 และ .01 ตามลำดับ และผลจากการทดสอบรายคู่ พบว่า สมรรถนะดิจิทัล ด้านการรู้ดิจิทัลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 3 (.370) ชั้นปีที่ 3 แตกต่างกับชั้นปีที่ 4 (.295) ด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัลของนักศึกษาชั้นปีที่ 2 แตกต่างกับชั้นปีที่ 4 (.565) และระหว่างชั้นปีที่ 3 กับชั้นปีที่ 4 (.344) และด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัลของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 2 (.351) ระหว่างชั้นปีที่ 2 แตกต่างกับชั้นปีที่ 4 (.485) และชั้นปีที่ 3 แตกต่างกับชั้นปีที่ 4 (.340)

ตารางที่ 6 การเปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา อิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ด้าน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						F	Sig.
	ต่ำ		กลาง		สูง			
	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.	$\bar{x}$	S.D.		
การรู้ดิจิทัล	4.31	.751	4.28	.491	4.27	.406	.017	.983
การใช้ดิจิทัล	4.26	.695	4.27	.071	4.24	.534	.052	.949
การแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัล	4.16	.623	4.17	.520	3.88	.710	2.639	.077
ด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงฯ	4.40	.735	4.24	.564	4.20	.445	.378	.686
เฉลี่ยรวม	4.28	.605	4.24	.428	4.15	.426	.638	.531

จากตารางที่ 6 เมื่ออิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษามีสมรรถนะดิจิทัลโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 7 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานแรงจูงใจภายในของนักศึกษา

ด้าน	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย	4.07	.502	มาก
ความสนใจ – เพลิดเพลิน	3.68	.534	มาก
ความเป็นตัวของตัวเอง	4.08	.482	มาก
ความต้องการมีความสามารถ	3.68	.504	มาก
ความมุ่งมั่น	3.68	.504	มาก
เฉลี่ยรวม	3.84	.374	มาก

จากตารางที่ 7 พบว่า นักศึกษามีแรงจูงใจภายใน ด้านความเป็นตัวของตัวเอง มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านความต้องการสิ่งท้าทาย และน้อยที่สุด คือ ได้แก่ ด้านความสนใจ-เพลิดเพลิน ด้านความต้องการมีความสามารถและด้านความมุ่งมั่น

ตารางที่ 8 การเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของนักศึกษา อิงชั้นปี

ด้าน	ชั้นปี				F	Sig.
	1	2	3	4		
ความต้องการสิ่งที่ท้าทาย	$\bar{X}$	4.29	3.94	3.96	4.19	3.276
	S.D.	.412	.605	.461	.435	
ความสนใจ-เพลิดเพลิน	$\bar{X}$	3.84	3.57	3.62	3.80	1.51
	S.D.	.659	.517	.474	.526	
ความเป็นตัวของตัวเอง	$\bar{X}$	4.26	4.03	3.96	4.20	2.202
	S.D.	.591	.432	.469	.434	
ความต้องการมีความสามารถ	$\bar{X}$	3.92	3.53	3.62	3.76	2.868
	S.D.	.606	.543	.386	.485	

ด้าน		ชั้นปี				F	Sig.
		1	2	3	4		
ความมุ่งมั่น	$\bar{X}$	3.92	3.53	3.62	3.76	1.936	.040*
	S.D.	.569	.543	.386	.485		
เฉลี่ยรวม	$\bar{X}$	4.05	3.72	3.76	3.94	4.371	.006**
	S.D.	.475	.396	.267	.345		

* $p < .05$

จากตารางที่ 8 พบว่า เมื่ออิงชั้นปีแรงงใจภายในของนักศึกษาโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทาย ด้านความต้องการมีความสามารถ ด้านความมุ่งมั่นแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 ผลจากการวิเคราะห์รายคู่ พบว่า ด้านความต้องการสิ่งที่ท้าทายของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 2 (.355) และระหว่างชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 3 (.338) ด้านความต้องการมีความสามารถ ชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 2 (.392) และระหว่างชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 3 (.304) ด้านความมุ่งมั่นระหว่างชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 2 (.391) ระหว่างชั้นปีที่ 1 แตกต่างกับชั้นปีที่ 3 (.304) โดยที่แรงงใจภายในของนักศึกษาโดยรวม แตกต่างกัน ระหว่างชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 2 (.329) ระหว่างชั้นปีที่ 1 กับชั้นปีที่ 3 (.279) และระหว่างชั้นปีที่ 2 กับชั้นปีที่ 4 (.220)

ตารางที่ 9 การเปรียบเทียบแรงงใจภายใน อิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษา

ด้าน	ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน						F	Sig.
	ต่ำ		กลาง		สูง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ความต้องการสิ่งท้าทาย	4.26	.529	4.09	.462	4.04	.544	.473	.625
ความสนใจ - เพลิดเพลิน	3.83	.803	3.74	.545	3.60	.489	1.094	.339
ความเป็นตัวของตัวเอง	4.12	.593	4.15	.495	4.00	.453	1.156	.319
ความต้องการมีความสามารถ	3.92	.672	3.76	.494	3.57	.479	2.478	.089
ความมุ่งมั่น	3.92	.672	3.76	.494	3.57	.479	2.478	.089
เฉลี่ยรวม	4.00	.574	3.90	.351	3.75	.363	2.478	.089

จากตารางที่ 9 พบว่า เมื่ออิงผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แรงงใจภายในของนักศึกษาโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตารางที่ 10 แสดงการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณแบบขั้นตอน

ตัวแปรอิสระ	b	SE	β	t	P
ค่าคงที่ (Constant)	1.075	.419		2.562	.012
การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้	.449	.129	.345	3.497	.001
แรงงใจภายใน	.374	.109	.338	3.341	.001

$R = .607$; $R^2 = .356$; $SE_{est} = .350$; $F = 11.771$; $p < .01$

จากตารางที่ 10 จะเห็นได้ว่า เมื่อควบคุมตัวแปรอื่นให้คงที่ ตัวแปรพยากรณ์ที่ดีที่สุดที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีจำนวน 2 ตัว คือ การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ และแรงจูงใจภายใน ดังสมการ

สมรรถนะดิจิทัล = $1.075 + 0.449$ (การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้) + 0.374 (แรงจูงใจภายใน)

อภิปรายผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 เพื่อศึกษาการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ สมรรถนะดิจิทัล และแรงจูงใจภายในของนักศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ ผลจากการศึกษา พบว่า การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด คือ ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ อธิบายได้ว่า นักศึกษามีความพร้อม มีทักษะและความเข้าใจในการใช้เครื่องมือหรือโปรแกรมที่เกี่ยวข้องกับเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เพื่อสนับสนุนการเรียนรู้ เช่น โปรแกรมช่วยเขียน สรุปเนื้อหา และวิเคราะห์ข้อมูล ซึ่งอาจเป็นเพราะประสบการณ์และการได้รับโอกาสในการเรียนรู้มาตั้งแต่สมัยเรียนในระดับมัธยมศึกษาในวิชาคอมพิวเตอร์เพิ่มเติม วิชาการออกแบบและเทคโนโลยี และวิชาวิทยาการคำนวณ กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ซึ่งได้ปูพื้นฐานการใช้งานคอมพิวเตอร์ ได้เรียนรู้แนวคิดและขั้นตอนการพัฒนา Internet of Things (IoT) ซอฟต์แวร์ที่ใช้ในการพัฒนาแอปพลิเคชัน การรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูล ปฐมภูมิและทุติยภูมิ การประมวลผลการประเมินผล การใช้ซอฟต์แวร์หรือบริการบนอินเทอร์เน็ต การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การสืบค้นหาแหล่งต้นตอของข้อมูลเหตุผลวิบัติ(Logical fallacy) ผลกระทบจากข่าวสารที่ผิดพลาด การรู้เท่าทันสื่อ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศอย่างปลอดภัย การใช้ลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยชอบธรรม (Fair use) สามารถนำเสนอข้อมูลและสารสนเทศตามวัตถุประสงค์ ปฏิบัติตามกฎหมายเกี่ยวกับคอมพิวเตอร์

เมื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษา นักศึกษาได้เรียนรู้เฉพาะทางในเชิงลึกและเป็นระบบมากขึ้น เช่น สำหรับมหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์มีการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา 117-116 การรู้เท่าทันดิจิทัล (Digital Environment Literacy) ซึ่งเป็นรายวิชาที่มุ่งเน้นการสร้างทักษะและความเข้าใจในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีประสิทธิภาพและปลอดภัย สอดคล้องกับพรทิพย์ มโนดำรงสัตย์ และคณะ (2565) ที่พบว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์สามารถช่วยผู้เรียนให้ได้เรียนรู้ และสนับสนุนผู้สอนในการจัดการเนื้อหา ติดตามความก้าวหน้าของผู้เรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ แต่จุดอ่อนอยู่ที่นักศึกษาขาดทักษะทางสังคม (Soft skills) และการประยุกต์การใช้งานเทคโนโลยี ดังนั้นจึงควรที่หลักสูตรจะส่งเสริมการพัฒนาวิชาให้มีเครื่องมือ AI ที่เหมาะสมกับบริบทสาขาวิชา เพื่อให้ นักศึกษามีความรู้ทั้งทักษะเชิงวิชาการ และทักษะปฏิบัติในการนำไปใช้เตรียมตนสู่โลกการทำงานในอนาคต สอดคล้องกับ Firuz Kamalov et al. (2023) ที่กล่าวว่า เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์มีศักยภาพสูงในการปรับเนื้อหาการสอนให้เหมาะกับผู้เรียนแต่ละคน (Personalized Learning) ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของผู้เรียน และช่วยยกระดับคุณภาพการศึกษาในทุกระดับ แต่ก็ยังมีข้อจำกัด เช่น ความเสี่ยงที่ผู้เรียนจะพึ่งพา AI มากเกินไป และความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงเทคโนโลยี

สมรรถนะดิจิทัล พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก และมีความเฉลี่ยมากที่สุดคือด้านการรู้ดิจิทัล ทั้งนี้อาจเนื่องจากหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดให้มีรายวิชา เทคโนโลยีสารสนเทศ และการสื่อสาร (ICT) ซึ่งมุ่งเน้นให้ผู้เรียนสามารถนำความรู้ด้านเทคโนโลยีไปใช้ในชีวิตประจำวัน และมีพื้นฐานการเขียนโปรแกรมเพื่อการศึกษาต่อในระดับที่สูงขึ้น ซึ่งต่อมาในปี พ.ศ. 2560 สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี (สสวท.) ได้มีการปรับปรุงหลักสูตร เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนเนื้อหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อแก้ปัญหาในชีวิตจริง และสามารถสร้างนวัตกรรมได้อย่างสร้างสรรค์ ผู้เรียนจึงได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง การลงมือปฏิบัติ การทำงานกลุ่ม และการใช้สื่อออนไลน์ที่ช่วยเสริมทักษะชีวิต (Life Skills) ของผู้เรียน

ดังนั้นเมื่อเข้าสู่ระดับอุดมศึกษาด้วยกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (สำนักงานคณะกรรมการอุดมศึกษา, 2561) ที่ได้กำหนดกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติ (Thai Qualifications Framework for Higher Education หรือ TQF:HEd) ระดับปริญญาตรีไว้ 5 ด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ให้ผู้เรียนสามารถใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประมวลผล แปลความหมาย และนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ อย่างสม่ำเสมอ สามารถสื่อสารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งในการพูด การเขียน สามารถเลือกใช้รูปแบบของการนำเสนอที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มบุคคลที่แตกต่างกันได้ ดังนั้นผลค้นพบครั้งนี้สะท้อนให้เห็นถึงความพร้อมของนักศึกษาในหลายๆ ด้านที่จะพัฒนาตนเองให้มีความก้าวหน้าทางทฤษฎีและการปฏิบัติที่ได้รับการยอมรับสู่โลกแห่งอาชีพ สอดคล้องกับ กนิชชา ศิริศักดิ์ (2559) ที่พบว่า นิสิตคณะครุศาสตร์มีระดับสมรรถนะดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก และ พิรดา ผาคำ และคณะ (2564) ที่พบว่า นักศึกษาระดับปริญญาตรีคณะศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ มีสมรรถนะดิจิทัลโดยรวมอยู่ในระดับมาก ตลอดจนประสาธ จุมพล (2567) ที่รายงานว่า สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาในภาพรวมอยู่ในระดับมากเช่นกัน

แรงจูงใจภายใน พบว่าโดยรวมอยู่ในระดับมาก และด้านความเป็นตัวของตัวเองมีความเฉลี่ยมากที่สุด อธิบายได้ด้วยเหตุผลเพราะนักศึกษาได้ตัดสินใจเลือกเรียนในสาขาวิชาที่ตนชอบ เพราะรับรู้ความต้องการ และความสนใจของตน สามารถสะท้อนตัวตนได้ชัดเจน เพราะแสดงถึงความชอบ ความถนัด และค่านิยมของตน จึงเลือกสิ่งที่ยากเรียนด้วยตัวเองช่วยให้เข้าใจเป้าหมายชีวิต และสร้างความสุขในการเรียนและการทำงานในอนาคต ดังนั้นนักศึกษาจึงมีพลังภายในในระดับสูง ซึ่งเป็นสัญญาณที่ดีต่อการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง ตลอดทั้งนักศึกษามีอิสระในการตัดสินใจ ควบคุมเส้นทางการเรียนรู้ของตนเอง และมีความภาคภูมิใจในความสำเร็จที่เกิดจากความพยายามของตน สอดคล้องกับ Self-Determination Theory ของ Deci & Ryan (1985) ที่อธิบายว่าแรงจูงใจภายในเกิดขึ้นเมื่อบุคคลมีความต้องการพื้นฐานสามประการ ได้แก่ ความเป็นตัวของตัวเอง (Autonomy) ความสามารถ (Competence) และความสัมพันธ์กับผู้อื่น (Relatedness) และสอดคล้องกับ McClelland (1961) ที่ระบุว่า ผู้ที่มีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์จะพยายามทำสิ่งต่าง ๆ ให้ดีที่สุด รับผิดชอบต่อการกระทำของตนเอง กล้าเผชิญความท้าทาย วางแผนล่วงหน้า และสนใจผลลัพธ์ของการตัดสินใจ ในขณะเดียวกัน ด้านที่มีความเฉลี่ยต่ำที่สุด ได้แก่ ความสนใจ-เฟลิตเฟลิน ความต้องการมีความสามารถ และความมุ่งมั่น แม้ยังอยู่ในระดับมาก แต่ชี้ให้เห็นถึงความท้าทายของนักศึกษา เช่น กระบวนการเรียนรู้ที่บางครั้งอาจไม่น่าสนใจเพียงพอ ยังขาดความมั่นใจในความสามารถของตนเองเมื่อต้องเผชิญกับวิชาที่ยากหรืองานที่ซับซ้อน สอดคล้องกับ สุภารัตน์ โพธิ์สระ และอมรเทพ วันดี

(2567) ที่พบว่าแรงจูงใจในการเรียนภาษาอังกฤษของนักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่วิชาเอกภาษาอังกฤษในภาพรวมพบว่าแรงจูงใจภายใน มีค่าเฉลี่ยสูงกว่าแรงจูงใจภายนอก ซึ่งปรากฏว่าแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจภายใน คือความสนใจในการท่องเที่ยวต่างประเทศซึ่งอยู่ในระดับมากมาก และแรงจูงใจที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ แรงจูงใจภายนอก คือการเลือกเรียนภาษาอังกฤษเพราะเพื่อน ๆ เลือกเรียน ซึ่งอยู่ในระดับน้อย

วัตถุประสงค์ที่ 2 เพื่อเปรียบเทียบการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษา อิงชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้แตกต่างกันด้านความสามารถในการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยชั้นปีที่ 1 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อธิบายได้ว่า นักศึกษาปี 1 ที่เพิ่งก้าวเข้าสู่ระดับมหาวิทยาลัย มีความตื่นตัวสูง มีความหวังต่อการที่จะได้เรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ และมีความกระตือรือร้นในการใช้เทคโนโลยีต่าง ๆ เพื่อช่วยในการเรียนรู้ของตน อีกทั้งรายวิชาในช่วงชั้นปีแรกเป็นรายวิชาพื้นฐาน จึงมีแรงจูงใจภายในสูงเพื่อการปรับตัวเข้ากับการเรียนในมหาวิทยาลัยต่างจากชั้นปีอื่น ๆ ที่มีภาระงาน มีความคาดหวัง ความรับผิดชอบในสาขาวิชาเอกมากขึ้น ดังนั้นยิ่งชั้นปีที่มากขึ้นผ่านประสบการณ์ที่ได้เรียนรู้ จึงยิ่งส่งผลให้มีความแตกต่างกัน สอดคล้องกับ คุณาพร โฉมจิตร และรัชกฤษ ปัทมโสภาสกุล (2568) ที่พบว่า สภาพการใช้ปัญญาประดิษฐ์เพื่อการเรียนรู้โดยรวมอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันตามชั้นปีที่ศึกษา ประเภทวิชา และนักศึกษาที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่างกันไม่มีการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน เนื่องจากนักศึกษาทุกกลุ่มมีโอกาสเข้าถึงและใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในลักษณะใกล้เคียงกัน กล่าวคือ ทุกคนใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ เพื่อใช้ในการเรียนรู้หาคำตอบเหมือนกัน ทำให้ระดับการใช้เทคโนโลยีไม่ขึ้นกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

วัตถุประสงค์ที่ 3 เพื่อเปรียบเทียบสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา อิงชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่เรียนชั้นปีต่างกันมีสมรรถนะดิจิทัลต่างกัน ด้านการรู้ดิจิทัล และด้านการแก้ปัญหาด้วยเครื่องมือดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และด้านการปรับตัวการเปลี่ยนแปลงดิจิทัลแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสมรรถนะดิจิทัลโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อสังเกตเชิงลึก พบว่า ชั้นปีที่ 4 มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด อธิบายได้ว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 4 เป็นช่วงปีสุดท้ายของการศึกษาที่ได้ผ่านการเรียนรู้ ได้สัมผัสประสบการณ์ของการเรียนในรายวิชาต่าง ๆ ทั้งทฤษฎีและปฏิบัติ เช่น ผ่านการสะสมประสบการณ์การเรียนรู้ การทำโครงงาน การค้นคว้าวิจัย ต้องใช้เทคโนโลยีสืบค้นข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลเชิงสถิติ และจัดทำรายงานขั้นสูง การใช้งานโปรแกรมและแพลตฟอร์มต่าง ๆ มาตั้งแต่ปี 1 ถึงปี 3 อย่างต่อเนื่องมาหลายปีจนเกิดความคุ้นเคยและเชี่ยวชาญกว่า จึงมีสมรรถนะดิจิทัลในระดับมากที่สุดเพื่อพร้อมต่อการได้นำไปประยุกต์ใช้เมื่อสำเร็จการศึกษา สอดคล้องกับ Bandura (1997) ที่กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลไม่ได้เกิดขึ้นจากปัจจัยทางสิ่งแวดล้อมเพียงอย่างเดียว แต่เกิดจากการทำงานร่วมกันของปัจจัยส่วนบุคคล พฤติกรรม และสิ่งแวดล้อมในลักษณะที่กำหนดซึ่งกันและกัน (Reciprocal Determinism) โดยบุคคลสามารถเรียนรู้ผ่านการสังเกต (Observational Learning) และปรับพฤติกรรมของตนเองได้ตามสภาพแวดล้อม สอดคล้องกับ กัญญาพัฒน์ ทั่นแก้ว นุชจรี บุญเกิด และประชิด อินทะกนก (2566) ที่พบว่า ปัจจัยต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาระดับมหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์อยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยที่สำคัญที่สุดคือ การรับรู้ถึง

ประโยชน์ของเทคโนโลยีดิจิทัล รองลงมาคือความง่ายในการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และพฤติกรรมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลตามลำดับ

วัตถุประสงค์ที่ 4 เพื่อเปรียบเทียบแรงจูงใจภายในของนักศึกษา อิงชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาชั้นปีต่างกันมีแรงจูงใจภายในโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยนักศึกษาชั้นปี 1 มีค่าเฉลี่ยแรงจูงใจภายในสูงที่สุด อาจอธิบายได้ว่า นักศึกษาชั้นปี 1 ที่เป็นช่วงการเปลี่ยนแปลงสิ่งแวดล้อมใหม่ มีความตื่นตัว ความคาดหวังเชิงบวก มีความอยากรู้อยากเห็นต่อวิชาชีพ และเป้าหมายอนาคตที่ยังสดใส จะยังไม่เผชิญกับความเบื่อหน่ายหรือความเครียดสะสมจากบทเรียนที่ยากขึ้น จึงส่งผลให้นักศึกษามีความมุ่งมั่นในด้านการเรียน การคบเพื่อน และด้านการร่วมกิจกรรม สอดคล้องกับ วนัสนันท์ ขลิบปั่น และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์ (2563) ที่พบว่านักศึกษาระดับปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวในด้านการเรียน ด้านผู้สอน ด้านกลุ่มเพื่อน ด้านสภาพแวดล้อม และด้านกิจกรรมในระดับมาก และ Hasan (2010) ที่ชี้ว่าแรงจูงใจภายในส่งผลต่อศักยภาพทางวิชาการและประสิทธิภาพในการเรียนรู้ โดยผู้เรียนที่มีแรงจูงใจจากความสนใจส่วนตัว มักมีแนวโน้มพัฒนาตนเองได้อย่างต่อเนื่อง และทฤษฎี Self-Determination Theory ของ Deci & Ryan (2000) ที่ระบุว่าแรงจูงใจภายในเกิดจากความสนใจ ความท้าทาย และความพอใจจากภายในตัวบุคคลเอง ซึ่งจะส่งผลให้เกิดการเรียนรู้และการสร้างสรรค์ที่มีคุณภาพมากกว่าแรงจูงใจภายนอก

วัตถุประสงค์ที่ 5 เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษามหาวิทยาลัย

สงขลานครินทร์ ผลจากการศึกษาพบว่า การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ และแรงจูงใจภายในสามารถร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของสมรรถนะดิจิทัลได้ถึงร้อยละ 35.6 ($R^2=.356$) โดยการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลทางบวกสูงสุด ($\beta=.449$) รองลงมาคือแรงจูงใจภายใน ($\beta=.374$) ในขณะที่ตัวแปรชั้นปี และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถูกคัดออกจากสมการพยากรณ์ เนื่องจากไม่ช่วยเพิ่มความสามารถในการพยากรณ์เชิงเส้นตรง ผลการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณสะท้อนให้เห็นว่าสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาไม่ได้ขึ้นอยู่กับชั้นปีหรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยตรง แต่ได้รับอิทธิพลจากการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้และแรงจูงใจภายในของนักศึกษา สอดคล้องกับ รวิสร่า จำปาถิน และนรุทธิ์ พรประสิทธิ์ (2567) ที่พบว่า แรงจูงใจภายในสามารถรวมกันทำนายเจตนาที่จะเรียนรายวิชาออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนิสิตได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($R^2=.519$, $p<.001$)

สรุปผลการวิจัย

การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ของนักศึกษาอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันตามชั้นปี

สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันตามชั้นปี

แรงจูงใจภายในของนักศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และแตกต่างกันตามชั้นปี

การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ และแรงจูงใจภายใน สามารถร่วมกันพยากรณ์ความแปรปรวนของสมรรถนะดิจิทัลได้ถึงร้อยละ 35.6 ($R^2=.356$) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยการใช้เทคโนโลยี

ปัญญาประดิษฐ์ในการเรียนรู้ เป็นตัวพยากรณ์ที่มีอิทธิพลทางบวกสูงสุด ($\beta=.449$) รองลงมาคือแรงจูงใจภายใน ($\beta=.374$) ในขณะที่ตัวแปรชั้นปีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนถูกคัดออกจากสมการพยากรณ์

ข้อเสนอแนะ

ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะโดยผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องอาจจะจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ และทักษะดิจิทัลในการเรียนรู้ และออกแบบกิจกรรมที่พัฒนาแรงจูงใจภายในของนักศึกษา โดยการบูรณาการเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์เข้ามาในกระบวนการเรียนการสอนอย่างต่อเนื่อง อีกทั้งอาจจะขยายกลุ่มตัวอย่างให้ครอบคลุมหลายสาขาวิชา เพื่อเปรียบเทียบผลในบริบทที่กว้างขวางขึ้น นอกจากนี้การวิจัย ที่พบว่า แรงจูงใจภายในเป็นตัวทำนายเชิงบวกต่อสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษา ดังนั้นในการออกแบบรายวิชาออนไลน์เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงควรคำนึงถึงความต้องการของผู้เรียนเป็นสำคัญเพื่อจะได้ทำให้ผู้เรียนเกิดความสนใจและเห็นคุณค่าของรายวิชานั้น

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความช่วยเหลือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณเพื่อน ๆ นักศึกษาแขนงจิตวิทยาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ และอาจารย์ทุกท่านที่เป็นลมใต้ปีกสนับสนุนให้งานวิจัยนี้สำเร็จลงได้ อนึ่งงานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการเรียนในรายวิชา 264-411 สัมมนาจิตวิทยา ด้วยข้อจำกัดของเวลาจึงไม่ได้ดำเนินการยื่นขอจริยธรรมวิจัยในมนุษย์

เอกสารอ้างอิง

- กณิชา ศิริศักดิ์. (2559). การวิจัยหลักสูตรวิชาชีพครูเพื่อพัฒนาแนวทางการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัล [วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย].
- กัญญาพัฒน์ ทันทแก้ว, นุชจรี บุญเกิด และประชิด อินทะกนก. (2566). การศึกษาระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อสมรรถนะดิจิทัลนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุรินทร์*, 25(5), 194–210.
- จุฬารัตน์ บุษบก. (2567). สมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรประกาศนียบัตรวิชาชีพครูในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย (สพบท.)*, 6(2), 105–120.
- ฐิตยา เนตรวงษ์ ชุติวรรณ บุญอาชาทอง และสุระสิทธิ์ ทรงม้า. (2565). แรงงานทักษะดิจิทัลของพลเมืองแห่งศตวรรษที่ 21 เพื่อรองรับเทคโนโลยีพลิกผันบนชีวิตวิถีถัดไป. *วารสารวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 2(1), -15.
- ทิพาจินต์ ไทยพิสุทธิกุล. (2568). บทบาทของ AI กับการศึกษาไทยในปัจจุบัน. กรุงเทพฯ: คณะเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร มหาวิทยาลัยมหิดล.
- นฤตล จันทระเพ็ชร และอุบลวรรณ ส่งเสริม. (2567). ปัญญาประดิษฐ์ (AI) การประยุกต์ใช้ทางการศึกษา. *คุรุสภาวิทยารักษ์*, 6(1), 1–13.

- บุญชม ศรีสะอาด. (2556). *การวิจัยเบื้องต้น*. (พิมพ์ครั้งที่ 9). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์สุวีริยาสาส์น.
- ประสาธน์ จุมพล. (2567). รูปแบบการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของนักศึกษาหลักสูตรการสอนสังคมศึกษา
ในกระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม. *วารสารการศึกษาพุทธศาสนา
และการวิจัย*, 10(4),
99–610.
- ปิยะพร ขุนทองเอก. (2566). *ผลกระทบของ AI Chatbot กับการศึกษา*. สืบค้น 2568, ธันวาคม 10, จาก
<https://citly.me/70ASM>.
- พรทิพย์ มโนดำรงสัตย์, ประภาพิทย อินทรชัย และชาลี อินทรชัย. (2565). ผลกระทบของปัญญาประดิษฐ์ต่อ
การศึกษา. *วารสารวิจัยราชภัฏพระนคร สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 17(2), 318–328.
- พรเทพ ปฏิพงษ์วัฒนา. (2567). *AI ในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน.
- พริดา ผาคำ, สมเกียรติ อินทสิงห์, และนัทธ อัศภารณ์. (2564). แนวทางการส่งเสริมสมรรถนะดิจิทัลของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ในยุคการศึกษา 4.0. *วารสารบัณฑิต
วิจัย*, 12(2), 120–131.
- ภัทรพร เยาวรัตน์. (2565). *การศึกษาสมรรถนะและแนวทางการพัฒนาสมรรถนะดิจิทัลของครูในสถานศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาอุดรธานี เขต 1* [สารนิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต,
มหาวิทยาลัยนเรศวร].
- วรวิสา จำปาถิน และนฤมิต พรประสิทธิ์. (2567). การทำนายเจตนาที่จะเรียนรายวิชาออนไลน์เพื่อการเรียนรู้
ตลอดชีวิตของนิสิตระดับชั้นปริญญาตรีด้วยทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน กรอบความคิดแบบเติบโต และ
แรงจูงใจภายใน. *มนุษยศาสตร์สาร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่*, 25(1), 8–26.
- วันสนันท์ ขลิบปิ่น และมนัสนันท์ หัตถศักดิ์. (2563). ปัจจัยที่มีต่อความสัมพันธ์กับการปรับตัวของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยดุสิตธานี. *วารสารวิทยาลัยดุสิตธานี*, 14(3), 578-594.
- สุดารัตน์ โพธิ์สระ และอมรเทพ วันดี. (2567). การศึกษาแรงจูงใจและพฤติกรรมการเรียนภาษาอังกฤษของ
นักศึกษาระดับปริญญาตรีที่ไม่ใช่ชาวอังกฤษ: กรณีศึกษานักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขาพลศึกษา
คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์. *วารสารวิชาการ มจร. บุรีรัมย์*, 9(1), 214–227.
- สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา. (2561). *ประกาศคณะกรรมการการอุดมศึกษา เรื่อง แนวทางการปฏิบัติ
ตามกรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษาแห่งชาติเกี่ยวกับสมรรถนะดิจิทัลสำหรับคุณวุฒิปริญญาตรี*.
กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2560). *คู่มือการใช้หลักสูตรรายวิชาพื้นฐานวิทยาศาสตร์
กลุ่มสาระการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ระดับมัธยมศึกษา*. สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์
และเทคโนโลยี. วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- ศูนย์เทคโนโลยีสารสนเทศที่ดินและทรัพยากรดิน. (2524). *AI ในชีวิตประจำวัน*. กรุงเทพฯ: สำนักงาน
คณะกรรมการนโยบายที่ดินแห่งชาติ

- สัมนา ธนินธ์. (2553). *หลักทฤษฎีและปฏิบัติการบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- อชิป เกตุสิริ, ณัฐยา เกตุสิริ, ศุภชัย เส้นเกษ และวารุณี เรียงรู้. (2568). การใช้เทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ (AI) เพื่อการจัดการเรียนการสอนในศตวรรษที่ 21. *วารสารนวัตกรรมการวิจัยเพื่อสังคม* 1(1), 44-51.
- อริยา คูหา. (2568). แรงจูงใจและอารมณ์: จากบทเรียนสู่ความสำเร็จ. ปัตตานี: มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์.
- Bandura, A. (1997). *Self-Efficacy: The exercise of control*. NY: Freeman.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (2000). The "What" and "Why" of goal pursuits: Human needs and the self-determination of behavior. *Psychological Inquiry*, 11(4), 227–268.
- Firuz Kamalov, David Santandreu Calonge, & Ikhlās Gurrib. (2023). New era of artificial intelligence in education: Towards a sustainable multifaceted revolution. 15(16), 12451 from <https://doi.org/10.3390/su151612451>.
- Hasan Afzal, Imran Ali, Muhammad Aslam Khan, and Kashif Hamid. (2010). A study of university students' motivation and its relationship with their academic performance. *International Journal of Business and Management*, 5(4), 80–88.
- Juhász, T., Kálmán, B., Tóth, A., & Horváth, A. (2022). Digital competence development in a few countries of the European Union. *Management & Marketing: Challenges for the Knowledge Society*, 17(2), 178–192.
- Krejcie, R.V. & Morgan, D.W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Luckin, R., Holmes, W., Griffiths, M., & Forcier, L. B. (2016). *Intelligence unleashed: An argument for AI in education*. Pearson Education. From <https://www.pearson.com/content/dam/onedot-com/one-dot-com/global/Files/about-pearson/innovation/open-ideas/Intelligence-Unleashed-Publication.pdf>
- McCelland, D.C. (1961). *The achievement society*. NY: Prentice–Hall.
- Sun, Y., & Gao, F. (2020). An investigation of the influence of intrinsic motivation on students' intention to use mobile devices in language learning. *Journal of Education Technology Research and Development*, 3(68), 1181-1198.

การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทุนทางจิตวิทยาของนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

A Synthesis of Factors Affecting Psychological Capital

Among Basic Education Students

ธฤชวรรณ ศิริพรหม^{1*}

Tharusawan Siriprom^{1*}

โรงเรียนสามเสนวิทยาลัย

Samsenwittayalai School

*Corresponding author, e-mail: tharusawan@samsenwit.ac.th

Received April 17, 2026; Revised July 8, 2026; Accepted August 14, 2026

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) นำเสนอกรอบแนวคิดทุนทางจิตวิทยาและนัยสำคัญต่อการศึกษาระดับพื้นฐาน 2) การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทุนทางจิตวิทยาในผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน และ 3) นำเสนอแนวทางการส่งเสริม PsyCap ในนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งนี้ ทุนทางจิตวิทยาประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักของ HERO ได้แก่ ความหวัง (Hope) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Efficacy) ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) และการมองโลกในแง่ดี (Optimism) ซึ่งพัฒนาขึ้นภายใต้กรอบจิตวิทยาเชิงบวก การทบทวนวรรณกรรมจากงานวิจัยในออสเตรเลีย ซิลี สิงคโปร์ และบริบทการศึกษาอื่น ๆ พบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อ PsyCap สามารถจำแนกได้สามระดับ ได้แก่ (1) ระดับบุคคล เช่น อายุ เพศ และแรงจูงใจภายใน (2) ระดับครอบครัว เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตร และรูปแบบการเลี้ยงดู และ (3) ระดับโรงเรียน เช่น ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน การสนับสนุนทางวิชาการ และบรรยากาศชั้นเรียน หลักฐานจากการวิจัยแบบตามยาวยืนยันว่า PsyCap ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านระหว่างปัจจัยบริบทและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ผลการสังเคราะห์ชี้ให้เห็นช่องว่างทางการวิจัยสำคัญในบริบทไทย ได้แก่ สัดส่วนงานวิจัยในกลุ่มผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานค่อนข้างมีจำกัดเมื่อเทียบกับการศึกษาในกลุ่มบุคลากรองค์กรและนักศึกษาระดับอุดมศึกษา การขาดการวิจัยแบบตามยาว และการขาดการศึกษาปัจจัยวัฒนธรรมไทยที่เฉพาะเจาะจงแม้จะปรากฏบทความวิชาการเชิงทบทวนแนวคิดที่นำเสนอแนวทางการส่งเสริมทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน แต่งานดังกล่าวยังอยู่ในลักษณะการสังเคราะห์แนวคิดมิใช่การศึกษาเชิงประจักษ์ในกลุ่มนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทยโดยตรง จึงยังตอกย้ำช่องว่างงานวิจัยเชิงประจักษ์ที่บทความนี้ระบุไว้ บทความนี้เสนอกรอบแนวคิดบูรณาการที่อิงกรอบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1979) เป็นแนวทางสำหรับการวิจัยและการพัฒนานโยบายส่งเสริม PsyCap ในสถานศึกษาไทยต่อไป

คำสำคัญ : ทุนทางจิตวิทยา ระบบปฏิบัติการบูรณาการด้านสุขภาพและการศึกษา

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก บริบทการศึกษาไทย กรอบแนวคิดบูรณาการ

Abstract

This academic article aims to synthesize empirical evidence on factors affecting Psychological Capital (PsyCap) among basic education students, identify research gaps in the Thai context, and propose guidelines for promoting PsyCap in educational settings. PsyCap consists of four core components under the HERO framework—Hope, Self-Efficacy, Resilience, and Optimism—developed within the positive psychology tradition. A review of research from Australia, Chile, Singapore, and other educational contexts reveals that factors influencing PsyCap can be classified across three levels: (1) individual factors such as age, gender, and intrinsic motivation; (2) family factors such as parent–child relationships and parenting style; and (3) school-level factors such as teacher–student relationships, academic support, and classroom climate. Longitudinal evidence confirms that PsyCap serves as a mediator between contextual factors and academic achievement.

The synthesis identified several important research gaps in the Thai context. First, empirical studies on Psychological Capital (PsyCap) among students in basic education remain relatively limited compared with studies involving organizational employees and higher education students. Second, there is a lack of longitudinal research, as well as insufficient investigation of culture-specific factors unique to the Thai context. Although a conceptual review has proposed approaches for promoting Psychological Capital to enhance students' potential, the study is primarily conceptual rather than an empirical investigation involving Thai basic education students. This further highlights the empirical research gap identified in the present review. In response to these gaps, this article proposes an integrated conceptual framework based on Urie Bronfenbrenner's (1979) ecological systems theory to guide future research and inform policies aimed at fostering Psychological Capital in Thai educational settings.

Keywords: Psychological Capital, Basic Education, HERO Framework, PsyCap Factors, Thai Educational Context, Integrative Framework

บทนำ

โลกที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและไม่อาจคาดเดาได้ หรือที่มักเรียกว่าโลกแบบ VUCA (Volatility, Uncertainty, Complexity and Ambiguity) ความสำเร็จของผู้เรียนในศตวรรษ ที่ 21 ไม่อาจวัดได้จาก คะแนนสอบหรือผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการเพียงมิติเดียวอีกต่อไป งานวิจัยทางจิตวิทยาที่สะสมมาหลายทศวรรษ ยืนยันว่าคุณลักษณะทางจิตวิทยาภายในของผู้เรียนคือรากฐานสำคัญที่กำหนดว่าเขาจะสามารถฟื้นตัวหลัง

ความล้มเหลวได้เร็วเพียงใด ตั้งเป้าหมายและยืดหยุ่นปรับตัวได้มากน้อยเพียงใด และพร้อมเผชิญกับความไม่แน่นอนของอนาคตได้เพียงไร หนึ่งในกรอบแนวคิดที่ได้รับการยอมรับมากที่สุดในการอธิบายทรัพยากรทางจิตวิทยาเหล่านี้คือ ทฤษฎีทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital: PsyCap) ซึ่งพัฒนาขึ้นในปี ค.ศ. 2007 (Luthans et al., 2007)

ทุนทางจิตวิทยา (PsyCap) ถูกนิยามว่าเป็น "สภาวะการพัฒนาทางจิตวิทยาเชิงบวกของบุคคล" ที่ประกอบด้วย 4 องค์ประกอบหลักตามกรอบ HERO ได้แก่ ความหวัง (Hope) ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Efficacy) ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) และการมองโลกในแง่ดี (Optimism) โดยแต่ละองค์ประกอบมีบทบาทเฉพาะในการสนับสนุนให้บุคคลสามารถเผชิญกับความท้าทาย ตั้งเป้าหมาย ค้นหาเส้นทางแก้ปัญหา และรักษาทัศนคติเชิงบวกแม้ในสถานการณ์ที่ยากลำบาก (Luthans et al., 2007) งานวิจัยจำนวนมากพบว่า PsyCap ไม่เพียงส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังส่งเสริมสุขภาวะและคุณภาพชีวิตของผู้เรียนในระยะยาว (Avey et al., 2011)

จุดแข็งที่สำคัญที่สุดของกรอบ PsyCap เป็นคุณลักษณะที่พัฒนาได้ (State-like) ซึ่งแตกต่างจากคุณลักษณะถาวรทางบุคลิกภาพ (Trait-like) ที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก Luthans et al. (2006) พบว่าคุณลักษณะนี้มีนัยสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษา เนื่องจากหมายความว่าสถานศึกษาและครอบครัวสามารถทำหน้าที่เป็น "สถาปนิกทางจิตใจ" ที่ออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อหล่อเลี้ยงหรือบั่นทอน PsyCap ของผู้เรียนได้ นัยนี้จึงเปลี่ยนมุมมอง "PsyCap ที่เป็่็นสิ่งที่ผู้เรียนมีหรือไม่มีโดยกำเนิด" ไปสู่ "PsyCap เป็นสิ่งที่ระบบการศึกษาสามารถเสริมสร้างได้"

ยิ่งไปกว่านั้น หลักฐานเชิงประจักษ์ยืนยันว่าพัฒนาการของ PsyCap ไม่ได้เริ่มต้นในช่วงมัธยมศึกษาหรืออุดมศึกษาตามที่งานวิจัยยุคแรกที่ได้ศึกษา แต่สามารถสังเกตเห็นและส่งเสริมได้ตั้งแต่วัยเรียนระดับประถมศึกษา (Finch et al., 2020) แสดงให้เห็นในกลุ่มนักเรียนอายุ 9–14 ปี และ King & Caleon (2021) ได้ยืนยันในบริบทสถานศึกษา ช่วงเวลาดังกล่าวจึงเป็น "หน้าต่างโอกาส" (Window of Opportunity) ที่การส่งเสริม PsyCap จะส่งผลสูงสุดและยั่งยืนที่สุดตลอดช่วงชีวิตของผู้เรียน

แม้งานวิจัย PsyCap มีการศึกษาสะสมมากพอสมควรในบริบทองค์กรและอุดมศึกษา แต่ในบริบทการศึกษาขั้นพื้นฐานของไทย ยังคงมีช่องว่างสำคัญที่รอการเติมเต็ม อาทิ การขาดเครื่องมือวัด PsyCap ที่ผ่านการตรวจสอบคุณภาพในบริบทวัฒนธรรมไทย การขาดการศึกษาเชิงประจักษ์ในกลุ่มนักเรียนประถมศึกษา และการขาดการวิจัยแบบตามยาวที่สามารถยืนยันความสัมพันธ์เชิงเหตุผลได้

บทความนี้จึงได้กำหนดโครงสร้าง ดังนี้ ส่วนที่ 1 นำเสนอกรอบแนวคิดทุนทางจิตวิทยาและนัยสำคัญต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 2 การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อทุนทางจิตวิทยาในผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่วนที่ 3 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 : กรอบแนวคิดทุนทางจิตวิทยาและนัยสำคัญต่อการศึกษาขั้นพื้นฐาน

1.1 นิยามและองค์ประกอบของทุนทางจิตวิทยา

ทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital: PsyCap) ได้รับการนิยามโดย Luthans et al. (2007) ว่าเป็น “สภาวะการพัฒนาทางจิตวิทยาเชิงบวกของบุคคล” ซึ่งมีองค์ประกอบ 4 ประการตามกรอบ HERO ดังนี้

ประการแรก ความหวัง (Hope) ในที่นี้หมายถึงพลังเชิงบวกที่เกิดจากการรับรู้ว่าคุณสมบัติของตัวเองมีพลังขับเคลื่อนเพื่อบรรลุเป้าหมาย (Agency Thinking) และสามารถค้นหาเส้นทางต่าง ๆ เพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นได้ (Pathways Thinking) ตามแนวคิดของ Snyder (2000) ซึ่ง Luthans et al. (2007) ได้นำมาปรับใช้ใน PsyCap ความหวังในมิตินี้จึงแตกต่างจากความหวังในความหมายทั่วไป เนื่องจากเน้นที่ความสามารถในการกำหนดทิศทางและวางแผนเส้นทางอย่างมีเหตุผล

ประการที่สอง ความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Efficacy) อิงจากทฤษฎีของ Bandura (1997) หมายถึงการรับรู้ความเชื่อมั่นของบุคคลในความสามารถของตนเองที่จะระดมแรงจูงใจ ทรัพยากรทางปัญญา และแนวปฏิบัติที่จำเป็นเพื่อปฏิบัติงานให้ประสบความสำเร็จ ความเชื่อมั่นในตนเองมีบทบาทสำคัญในการกำหนดว่าบุคคลจะเลือกเผชิญกับงานที่ท้าทายหรือหลีกเลี่ยง และจะมุ่งมั่นเพียงใดเมื่อเผชิญกับอุปสรรค

ประการที่สาม ความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) หมายถึงความสามารถในการฟื้นตัวเติบโตขึ้นจากความผิดหวัง ความล้มเหลว หรือสถานการณ์ที่กดดัน (Masten, 2001; Luthans, 2002) ในบริบทการศึกษา ความยืดหยุ่นทางจิตใจช่วยให้ผู้เรียนสามารถรับมือกับผลการเรียนที่ไม่เป็นไปตามคาด สามารถปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงของสภาพแวดล้อม และรักษาทิศทางในการเรียนรู้ต่อไปได้

ประการที่สี่ การมองโลกในแง่ดี (Optimism) ใน PsyCap ไม่ได้หมายถึงการมองโลกอย่างไร้เหตุผล แต่อิงจากแนวคิดของ Seligman (1998) เกี่ยวกับรูปแบบการอธิบาย (Explanatory Style) ที่มองเหตุการณ์เชิงบวกว่าเกิดจากปัจจัยภายในและคงทน ขณะที่มองเหตุการณ์เชิงลบว่าเกิดจากปัจจัยภายนอกและชั่วคราว Luthans et al. (2007) เรียกสิ่งนี้ว่า “optimism that is realistic and flexible” เพื่อเน้นว่า PsyCap ไม่ส่งเสริมการปฏิเสธความเป็นจริง

สิ่งที่ทำให้ PsyCap มีความเป็นเอกภาพมากกว่าการนำองค์ประกอบมารวมกันโดยตรงคือ Luthans et al. (2007) ได้แสดงหลักฐานเชิงประจักษ์ว่าองค์ประกอบทั้ง 4 มีโครงสร้างปัจจัยลำดับสูง (Higher-Order Factor Structure) ที่เรียกว่า Core PsyCap ซึ่งมีอำนาจในการทำนายผลลัพธ์มากกว่าการใช้แต่ละองค์ประกอบแยกกัน

1.2 ลักษณะที่พัฒนาได้ของ PsyCap และนัยต่อการศึกษา

หนึ่งในข้อแตกต่างที่สำคัญของ PsyCap คือการจัดวางตำแหน่งบน “Continuum of Fixedness” ที่ Luthans et al. (2005) เสนอขึ้น โดย PsyCap ถูกจัดอยู่ในกลุ่มคุณลักษณะที่ไม่ได้กำหนดไว้ตายตัว (State-like) ซึ่งมีความยืดหยุ่นต่อการเปลี่ยนแปลงมากกว่าคุณลักษณะบุคลิกภาพแบบถาวร (Trait-like) แต่มีความเสถียรมากกว่าอารมณ์ชั่วคราว (State) ลักษณะนี้ทำให้ PsyCap ตอบสนองต่อการแทรกแซงได้ในระยะเวลาอันสมเหตุสมผล

หลักฐานในการพัฒนา PsyCap พบในงานของ Luthans et al. (2006) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการอบรมระยะสั้น (2 ชั่วโมง) สามารถเพิ่ม PsyCap ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และผลนี้คงอยู่หลังการอบรม แม้ว่างานวิจัยดังกล่าวจะดำเนินการในบริบทองค์กร แต่หลักการนี้ได้ถูกนำไปทดสอบในบริบทการศึกษาในเวลาต่อมา โดย Riolli et al. (2012) ในกลุ่มนักศึกษาระดับอุดมศึกษา และในกลุ่มครูและนักเรียน

ในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน Meyers et al. (2015) ได้ทบทวนหลักฐานเกี่ยวกับการพัฒนาคุณลักษณะทางจิตวิทยาในเยาวชน และพบว่ากิจกรรมในชั้นเรียนที่ออกแบบเพื่อส่งเสริมการตั้งเป้าหมาย การสะท้อนคิด และการพัฒนาความเชื่อมั่นในตนเอง สามารถยกระดับ PsyCap ได้ในกลุ่มนักเรียนอายุ 12–16 ปี นัยที่สำคัญคือสถานศึกษาไม่ใช่เพียงสถานที่ส่งมอบความรู้ แต่เป็นพื้นที่ที่สามารถออกแบบประสบการณ์เพื่อเสริมสร้างคุณลักษณะทางจิตใจของผู้เรียนได้

1.3 พัฒนาการของ PsyCap ในนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

งานวิจัยในช่วงทศวรรษที่ผ่านมา การศึกษา PsyCap ได้ขยายลงไปสู่กลุ่มนักเรียนอายุน้อยกว่าที่เคยศึกษา Finch et al. (2020) ศึกษาเด็กนักเรียนอายุ 9–14 ปีในออสเตรเลีย พบว่าโครงสร้าง 4 องค์ประกอบของ PsyCap มีความเหมาะสมในกลุ่มอายุนี้นี้เมื่อวัดด้วยเครื่องมือที่ปรับให้เหมาะกับวัย (Youth PsyCap Questionnaire) ผลการศึกษานี้มีนัยสำคัญที่ยืนยัน PsyCap ในฐานะโครงสร้างทางจิตวิทยาไม่ได้จำกัดอยู่เฉพาะผู้ใหญ่

King and Caleon (2021) ศึกษา PsyCap ในกลุ่มนักเรียนมัธยมศึกษาต้นในสิงคโปร์ และพบว่า PsyCap มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการมีส่วนร่วมทางการเรียน (Academic Engagement) และสุขภาวะ (Well-being) โดยความสัมพันธ์ดังกล่าวยังคงมีนัยสำคัญหลังจากควบคุมตัวแปรด้านประชากรศาสตร์ Carmona-Halty et al. (2019) ใช้การวิจัยแบบตามยาวในกลุ่มนักเรียนชิลีพบว่า PsyCap ณ จุดเริ่มต้นสามารถทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในอีก 12 เดือนต่อมา โดยมีการมีส่วนร่วมทางการเรียนเป็นตัวส่งผ่าน (Mediator)

หลักฐานเหล่านี้ชี้ให้เห็นร่วมกันว่าช่วงอายุการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาตอนปลายถึงมัธยมศึกษาตอนต้น เป็นช่วงเวลาที่มีความสำคัญเชิงพัฒนาการสำหรับการสร้าง PsyCap เนื่องจากเป็นช่วงที่เอกลักษณ์ทางวิชาการ (Academic Identity) กำลังก่อตัวและรูปแบบการรับมือกับความท้าทายยังคงมีความยืดหยุ่นสูง

ส่วนที่ 2 : การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อทุนทางจิตวิทยาในผู้เรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

การทบทวนวรรณกรรมในส่วนนี้อิงกรอบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1979) โดยจำแนกปัจจัยออกเป็นสามระดับ ได้แก่ ระดับบุคคล (Individual Level) ระดับครอบครัว (Family Level) และระดับโรงเรียน (School Level) การจัดหมวดหมู่นี้ช่วยให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างระบบต่าง ๆ ที่ส่งผลต่อ PsyCap ของผู้เรียนในลักษณะซ้อนทับกัน (Nested Systems)

2.1 ปัจจัยระดับบุคคล

2.1.1 อายุและการพัฒนาการ

หลักฐานเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอายุและ PsyCap มีความซับซ้อนและไม่เป็นเส้นตรง Finch et al. (2020) พบว่านักเรียนอายุน้อยกว่า (9–11 ปี) มีคะแนน PsyCap โดยรวมสูงกว่านักเรียนอายุมากกว่า (12–14 ปี) โดยเฉพาะในมิติการมองโลกในแง่ดี (Optimism) และความหวัง (Hope) ซึ่งอาจสะท้อนพัฒนาการทางความคิดในช่วงวัยรุ่นตอนต้นที่เริ่มมีการประเมินตนเองอย่างมีวิจารณญาณมากขึ้น (Harter, 2006) สอดคล้องกับ Reivich Gillham et al. (2013) ที่พบการลดลงของการมองโลกในแง่ดี (Optimism) ในช่วงเปลี่ยนผ่านสู่วัยรุ่น

2.1.2 เพศ

King & Caleon (2021) ไม่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญระหว่างเพศ ในคะแนน PsyCap โดยรวมในกลุ่มตัวอย่างนักเรียนสิงคโปร์ อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาในระดับองค์ประกอบ พบว่านักเรียนหญิงมีคะแนนความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) สูงกว่าในบางการศึกษา ในขณะที่ Finch et al., (2020) ไม่พบความแตกต่างระหว่างเพศในองค์ประกอบใดเลย ความไม่สอดคล้องนี้อาจสะท้อนความแตกต่างทางวัฒนธรรมและบริบทที่งานวิจัยดำเนินการ

2.1.3 แรงจูงใจภายใน

Carmona-Halty et al. (2019) พบว่า แรงจูงใจภายใน (Intrinsic Motivation) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ PsyCap อย่างมีนัยสำคัญ โดยนักเรียนที่มีแรงจูงใจภายในสูงมักมีความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) และ ความหวัง (Hope) ในระดับสูงกว่า ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีการกำหนดตนเอง (Self-Determination Theory) ของ Ryan & Deci (2000) ที่ระบุว่า การตอบสนองความต้องการพื้นฐานด้านความสามารถ ความสัมพันธ์ และความเป็นอิสระเป็นรากฐานสำคัญของแรงจูงใจภายใน ซึ่งมีความเชื่อมโยงกับพัฒนาการของ PsyCap

2.1.4 ทักษะการกำกับตนเอง

Luthans et al. (2012) แสดงหลักฐานว่าทักษะการกำกับตนเอง (Self-Regulatory Skills) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ PsyCap โดยเฉพาะองค์ประกอบ ความหวัง (Hope) และ ความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) เนื่องจากการตั้งเป้าหมายและวางแผนเส้นทางซึ่งเป็นแก่นของความหวัง ต้องอาศัยทักษะการกำกับตนเองเป็นพื้นฐาน ผลนี้มีความสำคัญในบริบทการศึกษา เนื่องจากบ่งชี้ว่าโปรแกรมที่พัฒนาทักษะการกำกับตนเองอาจส่งผลทางอ้อมต่อ PsyCap ด้วย

2.2 ปัจจัยระดับครอบครัว

2.2.1 ความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและบุตร

Luthans et al. (2004) เสนอว่ารูปแบบความผูกพันระหว่างผู้ปกครองและบุตร (Parent-Child Attachment) อาจเป็นรากฐานแรกของ PsyCap โดยเฉพาะในมิติความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) และความหวัง (Hope) เนื่องจากความผูกพันที่มั่นคง (Secure Attachment) สร้างความรู้สึกปลอดภัยที่让孩子สามารถสำรวจสภาพแวดล้อมและเผชิญกับความล้มเหลวโดยไม่หวั่นเกรงการสูญเสียความรักและการ

สนับสนุน การรับรู้การสนับสนุนจากผู้ปกครอง (Perceived Parental Support) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ PsyCap อย่างมีนัยสำคัญ และความสัมพันธ์นี้ส่วนหนึ่งส่งผ่านการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived Competence) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าสภาพแวดล้อมครอบครัวที่ให้การสนับสนุนมีบทบาทในการหล่อเลี้ยงความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) ของผู้เรียน

2.2.2 รูปแบบการเลี้ยงดู

Aunola et al. (2000) แสดงหลักฐานว่ารูปแบบการเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่ (Authoritative Parenting) ที่ผสมผสานความอบอุ่น ความชัดเจนในกฎเกณฑ์ และการเปิดโอกาสให้บุตรมีส่วนร่วมตัดสินใจ มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ ความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) และแรงจูงใจภายในของเด็กในบริบทการศึกษา Guo et al. (2018) นำข้อมูลนี้เชื่อมกับ PsyCap พบว่านักเรียนจีนที่รับรู้สไตล์การเลี้ยงดูแบบเอาใจใส่มีคะแนน PsyCap สูงกว่านักเรียนที่รับรู้สไตล์การเลี้ยงดูแบบเผด็จการ (Authoritarian Parenting) หรือแบบปล่อยปละ (Permissive Parenting) อย่างมีนัยสำคัญ

2.2.3 ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคมของครอบครัว

Carmona-Halty et al. (2022) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม (Socioeconomic Status: SES) ของครอบครัวมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ PsyCap ของนักเรียนชิลี แม้ว่าความสัมพันธ์นี้ถูกควบคุมบางส่วนโดยคุณภาพสภาพแวดล้อมทางการเรียน (Learning Environment Quality) อย่างไรก็ตาม ความสัมพันธ์ระหว่าง SES และ PsyCap ไม่ได้เป็นความสัมพันธ์ทางตรงทั้งหมด เนื่องจากทรัพยากรที่ครอบครัวมีฐานะสูงสามารถเข้าถึงได้ เช่น กิจกรรมเสริมประสบการณ์และการเรียนพิเศษ อาจเป็นกลไกสำคัญในการพัฒนา PsyCap มากกว่าฐานะทางเศรษฐกิจโดยตรง

2.3 ปัจจัยระดับโรงเรียน

2.3.1 ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียน

ความสัมพันธ์ระหว่างครูและนักเรียนที่อบอุ่นและให้การสนับสนุนเป็นหนึ่งในปัจจัยระดับโรงเรียนที่มีหลักฐานสนับสนุนมากที่สุด Hagenauer & Volet (2014) ทบทวนวรรณกรรมและสรุปว่า ความสัมพันธ์ครูและนักเรียนที่มีคุณภาพสูงส่งเสริมความเชื่อมั่นในตนเอง (Self-Efficacy) และแรงจูงใจภายในของผู้เรียน ซึ่งเป็นองค์ประกอบหลักของ PsyCap นอกจากนี้ King & Caleon (2021) พบในบริบทสิงคโปร์ว่า การได้รับการสนับสนุนจากครู (Perceived Teacher Support) มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญกับ PsyCap ทั้งในระดับรายด้านและระดับองค์รวม

2.3.2 บรรยากาศชั้นเรียนและการสนับสนุนทางวิชาการ

Finch et al. (2020) พบว่าการรับรู้บรรยากาศชั้นเรียนเชิงบวก (Positive Classroom Climate) มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับ PsyCap โดยเฉพาะในมิติความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) และความหวัง (Hope) บรรยากาศชั้นเรียนที่เอื้อต่อการตั้งคำถาม ยอมรับความผิดพลาด และเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วม สร้างเงื่อนไขที่นักเรียนสามารถฝึกทักษะการตั้งเป้าหมายและค้นหาเส้นทางแก้ปัญหาได้อย่างปลอดภัย

Bandura (1997) อธิบายว่าประสบการณ์ความสำเร็จโดยตรง (Mastery Experience) เป็นแหล่งสำคัญที่สุดของความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) นัยนี้ชี้ให้เห็นว่าการออกแบบงานที่มีความท้าทายเหมาะสมกับระดับความสามารถ (Optimal Challenge) มีความสำคัญต่อการเสริมสร้างความเชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) ในชั้นเรียน Carmona-Halty et al. (2019) พบหลักฐานสนับสนุนว่าการสนับสนุนทางวิชาการที่มีคุณภาพสูงส่งผลทางอ้อมต่อ PsyCap ผ่านการเพิ่มความเชื่อมั่นในตน

2.3.3 วัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน

นอกจากปัจจัยในชั้นเรียนแล้ว ยังมีวัฒนธรรมองค์กรของโรงเรียน (School Organizational Culture) ในระดับกว้างขึ้นที่มีบทบาทสำคัญ Luthans et al. (2008) เสนอแนวคิด Positive Organizational Behavior ในบริบทองค์กร ซึ่ง Youssef-Morgan & Luthans (2013) ได้นำมาปรับใช้ในบริบทการศึกษา โดยระบุว่าสถานศึกษาที่มีวัฒนธรรมการเรียนรู้เชิงบวก การยกย่องความพยายามมากกว่าผลลัพธ์ และการให้ข้อมูลป้อนกลับเชิงสร้างสรรค์ เอื้อต่อการพัฒนา PsyCap ในระดับองค์กร

2.4 PsyCap ในฐานะตัวแปรส่งผ่านและกรอบแนวคิดบูรณาการ

หลักฐานจากการวิจัยแบบตามยาวของ Carmona-Halty et al. (2019, 2022) ยืนยันว่า PsyCap ทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่าน (Mediator) ในความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบริบทและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน กล่าวคือ ปัจจัยจากครอบครัวและโรงเรียนไม่ได้ส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์โดยตรงทั้งหมด แต่ส่วนหนึ่งส่งผ่านการพัฒนา PsyCap ของนักเรียน ซึ่งจากนั้น PsyCap จะส่งผลต่อการมีส่วนร่วมทางการเรียน (Academic Engagement) และท้ายที่สุดคือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

กรอบแนวคิดบูรณาการที่บทความนี้เสนออิงกรอบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1979) โดยจัดวาง PsyCap ไว้ที่ระดับ Microsystem ของผู้เรียน ซึ่งถูกหล่อเลี้ยงด้วยปัจจัยใน Microsystem ต่าง ๆ ได้แก่ ครอบครัวและโรงเรียน และในระดับ Mesosystem ได้แก่ คุณภาพความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัวและโรงเรียน กรอบนี้ขยายต่อไปสู่ระดับ Exosystem และ Macrosystem ซึ่งประกอบด้วยนโยบายการศึกษา วัฒนธรรมสังคม และระบบเศรษฐกิจ แม้ว่าปัจจัยในระดับนี้จะส่งผลทางอ้อมและวัดได้ยากกว่า แต่การละเว้นไม่พิจารณาอาจทำให้ภาพรวมขาดความสมบูรณ์ สอดคล้องกับการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกเพื่อพัฒนาศักยภาพผู้เรียน โดยทบทวนองค์ประกอบตามกรอบ HERO และเสนอกลวิธีการนำไปใช้ในระดับผู้เรียน ครู และนโยบายการศึกษา (ไอริสา พรหมจรรย์ และคณะ, 2568)

ส่วนที่ 3 : แนวทางการส่งเสริม PsyCap ในนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

3.1 ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาและครู

จากหลักฐานเชิงประจักษ์ที่สังเคราะห์ได้ สถานศึกษาสามารถออกแบบสภาพแวดล้อมเพื่อส่งเสริม PsyCap ของผู้เรียนได้อย่างเป็นระบบในระดับห้องเรียน ครูสามารถส่งเสริมความหวัง (Hope) โดยการสอนทักษะการตั้งเป้าหมายและการวางแผนเส้นทาง (Goal-Setting and Pathways Thinking) ซึ่ง Snyder et al. (2002) แสดงหลักฐานว่าสามารถสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ การให้งานที่มีความท้าทายเหมาะสม (Optimal Challenge) เพื่อสร้างประสบการณ์ความสำเร็จโดยตรงที่เป็นแหล่งสำคัญของความ

เชื่อมั่นในตน (Self-Efficacy) ตามทฤษฎีการสังเกตและเรียนรู้ของ Bandura (1997) การสร้างบรรยากาศที่ปลอดภัยทางจิตใจ (Psychological Safety) เพื่อให้นักเรียนกล้าเสี่ยงทางวิชาการและเรียนรู้จากความผิดพลาดซึ่งเป็นพื้นฐานของความยืดหยุ่นทางจิตใจ (Resilience) และการสะท้อนคิดเชิงบวกเมื่อเผชิญกับผลการเรียนที่ไม่ดี เพื่อสร้างการมองโลกในแง่ดี (Optimism) แบบยืดหยุ่นและตามความเป็นจริงตามแนวคิดของ Luthans et al. (2007)

ในระดับโรงเรียน ผู้บริหารสามารถเสริมสร้างวัฒนธรรมองค์กรที่เอื้อต่อ PsyCap โดยการออกแบบระบบการเชิดชูยกย่องที่ให้น้ำหนักกับความพยายามและกระบวนการควบคู่กับผลลัพธ์ การพัฒนาครูให้มีความเข้าใจ PsyCap และทักษะการสอนเชิงบวก (Positive Pedagogy) ซึ่ง Waters (2011) เสนอว่าเป็นทักษะที่พัฒนาได้ผ่านการอบรม และการสร้างระบบสนับสนุนนักเรียนที่เปราะบางด้าน PsyCap อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับข้อเสนอของ ไอริสา พรหมจรรย์ และคณะ (2568) ที่ระบุว่าการส่งเสริม PsyCap สามารถดำเนินการผ่านหลายช่องทางในระดับผู้เรียนโดยตรง ทั้งการให้คำปรึกษากลุ่ม กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ และรูปแบบการพัฒนาทุนทางจิตวิทยา (Psychological Capital Intervention Model: PCI Model) ซึ่งสนับสนุนแนวทางการออกแบบกิจกรรมระดับห้องเรียนและโรงเรียน

3.2 ข้อเสนอแนะสำหรับนโยบายการศึกษา

ในระดับนโยบาย หลักฐานที่สังเคราะห์ได้มีนัยต่อการพัฒนาหลักสูตรและมาตรฐานการศึกษาของไทยในหลายประการ ประการแรก การผนวกทักษะและคุณลักษณะทางจิตวิทยาเข้าในกรอบสมรรถนะผู้เรียน (Learner Competency Framework) ประการที่สอง การพัฒนานโยบายการประเมินที่ให้ความสำคัญกับพัฒนาการทางจิตวิทยาควบคู่กับผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการ และประการที่สาม การจัดสรรทรัพยากรสำหรับการวิจัยเชิงประจักษ์เพื่อพัฒนาเครื่องมือวัดและโปรแกรมส่งเสริม PsyCap ที่ผ่านการทดสอบในบริบทไทย แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับข้อเสนอของไอริสา พรหมจรรย์ และคณะ (2568) ที่ระบุว่าแนวคิดทุนทางจิตวิทยาเชิงบวกสามารถผนวกเข้ากับนโยบายในระดับหน่วยงานส่วนกลาง เช่น กระทรวงศึกษาธิการ และกระทรวงการอุดมศึกษา วิทยาศาสตร์ วิจัยและนวัตกรรม

3.3 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้วิจัย

ผู้วิจัยในอนาคตควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาและตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวัด PsyCap ในบริบทวัฒนธรรมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งสำหรับกลุ่มนักเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน นอกจากนี้ ควรออกแบบงานวิจัยแบบตามยาวเพื่อยืนยันความสัมพันธ์เชิงเหตุผลและสำรวจว่าปัจจัยทางวัฒนธรรมไทย ส่งผลต่อโครงสร้างและการพัฒนาการของ PsyCap อย่างไรในบริบทเฉพาะของไทย

บทสรุป

บทความนี้ได้สังเคราะห์องค์ความรู้เกี่ยวกับทุนทางจิตวิทยา (PsyCap) ตั้งแต่ระดับแนวคิดพื้นฐานไปจนถึงข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติ โดยชี้ให้เห็นสามประเด็นหลักที่เชื่อมโยงกันอย่างเป็นระบบ ประการแรก PsyCap ในฐานะกรอบแนวคิดที่ประกอบด้วยองค์ประกอบ 4 ด้านตามกรอบ HERO มีลักษณะเป็นคุณลักษณะที่พัฒนาได้ (State-like) ซึ่งต่างจากคุณลักษณะบุคลิกภาพถาวร คุณสมบัตินี้เองที่เปิดพื้นที่ให้สถานศึกษาและครอบครัวทำหน้าที่เป็น "สถาปนิกทางจิตใจ" ในการออกแบบสภาพแวดล้อมที่หล่อเลี้ยง PsyCap ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ประการที่สอง การสังเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อ PsyCap ผ่านกรอบนิเวศวิทยาของ Bronfenbrenner (1979) แสดงให้เห็นว่า PsyCap ของผู้เรียนไม่ได้ถูกกำหนดจากปัจจัยใดปัจจัยหนึ่งเพียงลำพัง แต่เกิดจากปฏิสัมพันธ์ที่ซ้อนทับกันระหว่างระดับบุคคล ครอบครัว และโรงเรียน และยังทำหน้าที่เป็นตัวแปรส่งผ่านที่เชื่อมโยงปัจจัยเชิงบริบทเหล่านี้เข้ากับการมีส่วนร่วมทางการเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในท้ายที่สุด ข้อค้นพบนี้มีนัยสำคัญต่อการออกแบบการแทรกแซงเชิงระบบ กล่าวคือ การส่งเสริม PsyCap ที่มีประสิทธิผลจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือข้ามระดับ มิใช่การพึ่งพาบทบาทของครูหรือโรงเรียนเพียงลำพัง

เอกสารอ้างอิง

- ไอริสา พรหมจรรย์, วันชัย ธรรมสังการ, ปัญญา เทพสิงห์, & เกษตรชัย และหิม. (2568). ทุนทางจิตวิทยาเชิงบวก: แนวทางเพื่อการพัฒนาศักยภาพผู้เรียน. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี*, 36(1), 14–24.
- Aunola, K., Stattin, H., & Nurmi, J.-E. (2000). Parenting styles and adolescents' achievement strategies. *Journal of Adolescence*, 23(2), 205–222.
<https://doi.org/10.1006/jado.2000.0308>
- Avey, J. B., Reichard, R. J., Luthans, F., & Mhatre, K. H. (2011). Meta-analysis of the impact of positive psychological capital on employee attitudes, behaviors, and performance. *Human Resource Development Quarterly*, 22(2), 127–152.
<https://doi.org/10.1002/hrdq.20070>
- Bandura, A. (1997). *Self-efficacy: The exercise of control*. W. H. Freeman.
- Bronfenbrenner, U. (1979). *The ecology of human development: Experiments by nature and design*. Harvard University Press.
- Carmona-Halty, M., Salanova, M., Llorens, S., & Schaufeli, W. B. (2019). Linking positive emotions and academic performance: The mediated role of academic psychological capital and academic engagement. *Current Psychology*, 40(6), 2938–2947.
<https://doi.org/10.1007/s12144-019-00227-8>

- Carmona-Halty, M., Salanova, M., & Schaufeli, W. B. (2022). The strengthening starts at home: Parent–child relationships, psychological capital, and academic performance—A longitudinal mediation analysis. *Current Psychology*, 41(6), 3788–3796.
<https://doi.org/10.1007/s12144-020-00898-8>
- Finch, J., Farrell, L. J., & Waters, A. M. (2020). Searching for the HERO in youth: Does psychological capital (PsyCap) predict mental health symptoms and subjective wellbeing in Australian school-aged children and adolescents? *Child Psychiatry & Human Development*, 51(6), 1025–1036. <https://doi.org/10.1007/s10578-020-01023-3>
- Guo, Y., Luo, Y., Lu, C., & Shi, X. (2018). How does the relationship between parental support and academic engagement work in the context of Chinese students? The mediating role of psychological capital. *Frontiers in Psychology*, 9, Article 1113.
<https://doi.org/10.3389/fpsyg.2018.01113>
- Hagenauer, G., & Volet, S. E. (2014). Teacher–student relationship at university: An important yet under-researched field. *Oxford Review of Education*, 40(3), 370–388.
<https://doi.org/10.1080/03054985.2014.921613>
- Harter, S. (2006). The self. In W. Damon, R. M. Lerner, & N. Eisenberg (Eds.), *Handbook of child psychology: Social, emotional, and personality development* (6th ed., Vol. 3, pp. 505–570). Wiley.
- King, R. B., & Caleon, I. S. (2021). School psychological capital: Instrument development, validation, and prediction. *Child Indicators Research*, 14(1), 341–367.
<https://doi.org/10.1007/s12187-020-09757-1>
- Luthans, F. (2002). The need for and meaning of positive organizational behavior. *Journal of Organizational Behavior*, 23(6), 695–706. <https://doi.org/10.1002/job.165>
- Luthans, F., Avey, J. B., Avolio, B. J., Norman, S. M., & Combs, G. M. (2006). *Psychological capital development: Toward a micro-intervention*. *Journal of Organizational Behavior*, 27(3), 387–393. <https://doi.org/10.1002/job.373>
- Luthans, F., Avey, J. B., Avolio, B. J., Norman, S. M., & Combs, G. M. (2006). Psychological capital development: Toward a micro-intervention. *Journal of Organizational Behavior*, 27(3), 387–393. <https://doi.org/10.1002/job.373>
- Luthans, F., Luthans, K. W., & Jensen, S. M. (2012). The impact of business school students' psychological capital on academic performance. *Journal of Education for Business*, 87(5), 253–259. <https://doi.org/10.1080/08832323.2011.609844>

- Luthans, F., Luthans, K. W., & Luthans, B. C. (2004). Positive psychological capital: Beyond human and social capital. *Business Horizons*, 47(1), 45–50.
<https://doi.org/10.1016/j.bushor.2003.11.007>
- Luthans, F., Norman, S. M., Avolio, B. J., & Avey, J. B. (2008). The mediating role of psychological capital in the supportive organizational climate–employee performance relationship. *Journal of Organizational Behavior*, 29(2), 219–238.
<https://doi.org/10.1002/job.507>
- Luthans, F., Youssef, C. M., & Avolio, B. J. (2007). *Psychological capital: Developing the human competitive edge*. Oxford University Press.
- Meyers, M. C., van Woerkom, M., de Reuver, R. S. M., Bakker, A. B., & Oberski, D. L. (2015). Enhancing psychological capital and personal growth initiative: Working on strengths or deficiencies? *Journal of Counseling Psychology*, 62(1), 50–62.
<https://doi.org/10.1037/cou0000050>
- Masten, A. S. (2001). Ordinary magic: Resilience processes in development. *American Psychologist*, 56(3), 227–238. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.56.3.227>
- Reivich, K., Gillham, J. E., Chaplin, T. M., & Seligman, M. E. P. (2013). From helplessness to optimism: The role of resilience in treating and preventing depression in youth. In S. Goldstein & R. B. Brooks (Eds.), *Handbook of resilience in children* (2nd ed., pp. 201–214). Springer. https://doi.org/10.1007/978-1-4614-3661-4_13
- Riolfi, L., Savicki, V., & Richards, J. (2012). Psychological capital as a buffer to student stress. *Psychology*, 3(12A), 1202–1207. <https://doi.org/10.4236/psych.2012.312A178>
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-determination theory and the facilitation of intrinsic motivation, social development, and well-being. *American Psychologist*, 55(1), 68–78.
<https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Seligman, M. E. P. (1998). *Learned optimism: How to change your mind and your life* (2nd ed.). Pocket Books.
- Snyder, C. R. (Ed.). (2000). *Handbook of hope: Theory, measures, and applications*. Academic Press.
- Snyder, C. R., Rand, K. L., & Sigmon, D. R. (2002). Hope theory: A member of the positive psychology family. In C. R. Snyder & S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 257–276). Oxford University Press.

Waters, L. (2011). A review of school-based positive psychology interventions. *Australian Educational and Developmental Psychologist*, 28(2), 75–90.

<https://doi.org/10.1375/aedp.28.2.75>

Youssef-Morgan, C. M., & Luthans, F. (2013). Psychological capital theory: Toward a positive holistic model. In A. B. Bakker (Ed.), *Advances in positive organizational psychology*, 1(1), 145–166. Emerald Group Publishing.